

ספר

כור המבחן

והוא

שואל ומשיב

אתתק והוא לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"ת ש"ס

יכיל בקרבו כל כללי ודיני איסור והיתר להלכה
למעשה. משלחן ערוך יורה דעה וכל הפוסקים
קדמאי ובהראי עד אחרון שבאחרונים. עם מקור
ההלכה המציין את מקורם בשלחן ערוך ופוסקים.
מסודר בסדר יפה אף נעים על כל הסימנים
שביורה דעה בדרך שאלה ותשובה, לנסות את
התלמידים בחורי הישיבה, המתעתדים להוראה
ורוצים לעמוד על המבחן בכדי להשיג סמיכה
ולהורות בדיני איסור והיתר.

המבחן

כור

הלכות מליחה

מכילה תמיא שאלות ותשובות.

גלקס ונסדר על ידי

הרב מאיר יהושע

בהגאון יהודא יודל שליט"א ראזענבערג

רב ואב"ד בעיר פליינפעלד, ניו-דזשורזי.

(מלכנים רב ואב"ד בעיר האליאק, מאסס ובציר לאנג ברינסטון ניו-דזש.)

הספה הזה נועד לשיבות ולבתי-מדרש לרבנים
ונחוץ לרבנים ובעלי-הוראה.

סעאיני (ס. וואראהל)

בדפוס המשובח והמפואר של מ"ה יעקב ווידער נ"י.

המכון והיכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ב

1 9 2 9

DRUCK VON JACOB WIEDER'S BUCHDRUCKEREI SEINI
(Szinerváralja) JUD. SATMAR, ROMANIA.

גלוי דעת !

הספר הזה איננו נועד לתלמידים שלא יגעי ללמוד ש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. כי תלמידים כאלה ימשיכו בקצורי דינים כאשר ימשיש העור באפ"ה ולא נוגה לו אור האמת ולעולם לא יתברר להם הדין לאמתו, אבל נועד הוא לאותם בחורי הישיבה שלמדו ההלכות בדברי הגמ' והראשונים ובמור ושלחן ערוך, וירדו כבר לעמקי ההלכות על מקורן, לתלמידים כאלה יהי הספר הזה לתועלת גדולה להקל עליהם להעלות על זכרונם תוכן ההלכה, ולחזור בקצרה על סדר למודם, למען ידעו לתת תשובות נכונות על השאלות השייכות להלכה הזאת, בשעה שיעמדו על המבחן בכדי לקבל "סמיכה". בהוראת איסור והיתר. גם לבעלי-הוראה יישמש הספר הזה למפתח לחפש הנאמר בזה בתשובות וספרי חכמי הדורות, כי בלי עיון בגוף התשובה ומקור הדברים, אין לדון ולהורות מפי הלקטים אף אם ממקור נאמן יצאו, כאשר כבר הרעישו על זה חכמי כל דור ודור.

המחבר.

הבעת תודה!

לטוב יזכר בני היקר והנחמד, מופלג ומופלא, זך השכל,
מצוין בכשרונות נעלים, המסתופף בישיבת רבינו יצחק
אלחנן בני-יורק,

מר ישראל שלמה שיחי

שהעתיק את הספר הזה לדפוס, תשואות חן חן לו!
ה מ ח ב ר.

מפני סבות רבות לא יכולתי להוציא לאור את הספר
בור המבחקי במלואו על כל יויד ח"א בפעם אחת.
ולכן החלטתי להוציא לאור חלקים חלקים על כל הלכה
בפני עצמה.

נגמרו ונסדרו לדפוס: הלכות מרפות עם ציורים
רבים. הלכות בשר בחלב. הלכות
תערוכות. וחצאנה לאור בקרוב אי"ה.

המחבר.

לוח התקונים.

דף	שורה	סעות	תקון	דף	שורה	סעות	תקון
ח. ע"א	4	ולשפשו	ולשפשו	לב. ע"א	10	גם אם	גם מיחור
ט. ע"א	5	תאודנה	תאודנה	לכ. ע"א	29	להלכה	להלכה
ס. ע"ב	9	ולחשש	ולחשש	לח. ע"ב	21	נתבבל	נתבבל
י. ע"א	8	ההכל	ההכל	לו. ע"א	12	משריק	משריק
יג. ע"ב	14	רגליו	רגליו	" "	14	החידור	החידור
כו. ע"ב	29	את נאמן	את נאמן	" "	14	לא שיין	לא אמרין
יח. ע"ב	26	החכיבה	החכיבה	" "	24	ובישל	ובישל
יט. ע"א	4	הנבימים	הנבימים	לו. ע"ב	13	לצאת	לצאת
כד. ע"א	11	מליחה	מליחה	לז. ע"א	13	תקרום	תקרום
כז. ע"ב	20	לה ליה	לה ליה	לח. ע"א	4	מחוקת	מחוקת
כח. ע"ב	10	המליחה	המליחה	לט. ע"א	4	הסעס	הסעס
כז. ע"ב	18	אכר	אכר	מד. ע"א	4	הסכל	הסכל
כח. ע"ב	3	תחתך	תחתך	מה. ע"ב	24	לשמה	לשמה
כט. ע"א	5	המקום שנאכרה	המקום שנאכרה	בח. ע"ב	42	דמגורין	דמגורין
כט. ע"ב	20	אח יש	אח יש				

הסכמת הגאון המפורסם, חוקר ומקובל, שר התורה, אביר הרועים,
פאר הדור, נזר ישראל ותפארתו, צדיק יסוד עולם, וכו' וכו',
הרב הראשי לארץ ישראל ונשיא הרבנות הראשית, מרן כקש"ת
רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א, מעיה"ק
ירושלים תובב"א.

ב"ה. יום כ' לחדש שבט תר"צ.

שלום רב לכבוד ידי"נ הרב הגאון המובהק המפורסם, חו"ב,
סוע"ה, מוה"ר מאיר יהושע, בן ידי"נ הגאון הצדיק
המפורסם מוה"ר יודל ראזענבערג שליט"א.
שלו רב בכפילא באה"ר.

אחדשה"ט.

לשמחת לבבי הגיעני קונטרסיו הנחמדים, מספרו היקר דכתר"ה
מכור המבחן, ומדי הציצי בו מצאתי כולו אומר כבוד פעולת גבר,
חכם בעוז, אשר יהי' בע"ה לתועלת רבה, לצעירים תופשי התורה, המתאמצים
לאחוז בקרני ההוראה הלכה למעשה, שאחרי השקידה הנכונה במקורות
הראשונים בגפ"ת ופוסקים, בדברי השו"ע ומפרשיו, והטור עם הב"י,
שבדעיו אי אפשר לסדר סדרי הוראה בידיעה ברורה, מה טוב ונכון הוא
שיסדרו להם עניני הוראה עפ"י היקף חשוב של מסקנות גדולי האחרונים,
כאשר השכיל לעשות כתר"ה בספרו היקר, יהי ד' עמו ויוסיף תת תנובת
קודש לזכות את הרבים, וירומם אף ינשא, ונזכה כולנו יחד לראות בקרוב
ב"ב בישועת עם ד' וחבל נחלתו, כנה"ר ונפש ידי"ע דוש"ת באה"ר, החותם
בברכה נאמנה מהר הקודש מירושלם.

הק' אברהם יצחק הכהן קוק.

(מקום החותם)

ברכת אב

אלה דברי אבא מארי, עטרת ראשי ומחמד נפשי, הגאון המובהק, המפורסם בעולם בחבוריו היקרים והמחוכמים, אוצר התורה והיראה, סועיה חוקר ומקובל, חסידא ופרישא, נזר ישראל ותפארתה, וכו' וכו', כש"ת, מוהר"ר יהודא יודל ראזענבערג שליט"א, ראב"ד לקהלות האורתודוכסים דער מאנטרעאל, מדינת קאנאדא, (מלפנים ראב"ד בערים רבות בפולין)

ב"ה יום ט' טבת, שנת תר"ץ, מאנטרעאל.

החיים והשלום אל כבוד בני יקירי, הגאון המפורסם..... וכו', וכו', כש"ת מוה"ר מאיר יהושע ראזענבערג שליט"א, ראב"ד פליינפיעלד, נד"ו. מה מאד יגל לבי ותעלוזנה כליותי בראותי מעשה ידי בני משוש לבי שלקח על עצמו עבודה קשה לקבץ נפזרים, הלכות פסוקות מספרי פוסקים הגדולים והמפורסמים ראשונים ואחרונים אשר בית ישראל נשען עליהם. ספר זה אין צריך להסכמות. כי הלא ילקוט הלכות פסוקות הוא זה, ומה גם כי במקומות שיש חלוקי דעות בפוסקים האחרונים מובא בו שתי הדעות למען יבחר הבוחר ויכריע על פי דעת תורה שבמוחו. דבר מועיל וטוב מאד הוא ספר כזה בימינו אלה זמן קטנות המוחין לרגלי עול הגלות, ובאנו להמצב שאמרו חז"ל, לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה, לכן אברך ליוצרי ובוראו שזכני בבן טוב, אין טוב אלא תורה, אשר יעמול להשיג תורה בישראל.

ואתה בני חזק והתחזק, לך בכחך זה ויסיצו מעינותיך חוצה והשי"ת יהי' בעזרך להוציא מכח אל הפועל מפעלך הגדול, וימצא ספרך חן בעיני כל לומדי תורה, ומברכתי ומברכתם תבורך בכטרים. אביך הדורש שלומך והצלחתך כל הימים

יודל ראזענבערג

חופ"ק מאנטרעאל קאנאדא.

מחבר הספרים המפורסמים: "ידות נדרים" של מט' נדרים, "חד תורה" (העמקת וחזרת הקדוש לעבדית), "ילקוט אליהו הנביא" עם "אורי צה" ס "רסאל המלאך", "רפואות הנפש ורפואות הגוף" "קריאה הקדושה" "מקוה יחודה" ועוד ועוד.

חות'דעת גאוני ומנינו.

הגאון המובהק המפורסם דקרתא קדישא דירושלם, גבר חכם בעזו, צדיק יסוד עולם, בקי בכל חזרי התורה, סועיה, אביר הדושים, גאון יעקב וסאר ישורון מרן רבי יוסף חיים ואָנענפיעלד שליט"א

הרב הגאון האמתי, מאיר עיני חכמים בהלכה, אשכול הכופר, אוצר בלום, רב פעלים לתורה ולתעודה, החכם הכולל מחבר ספרים יקרים ונחמדים, מוה"ר חיים הירשענזאן שליט"א, רב ואב"ד דער

חות דעת גאוני זמנינו

שליט"א, רב ואב"ד למקהלות אשכנזים
בעיה"ק ירושלים, תובב"א.

ב"ה יום ז' לחדש שבט, שנת תר"ץ
פעה"ק ירושלם ת"ו.

שלום וברכה למע"כ הרב הגאון
המפורסם וכו', כש"ת מוה"ר מאיר
יהושע ראזענבערג שליט"א, אב"ד
פליינפעלד.

אחרי דרישת שלומו הטוב !

אחד"ש כתר שליט"א.

מכתבו היקר מיום ט"ב טבת בצרוף
ספרו הנחמד „עומקה של הלכה“ וקונט'
מהספר „לור המבחן“ אשר הוא עומד
להוציא לאור בע"ה, הגיעני לנכון.
והנה אין דרכי לבוא בהסכמות באשר
יודע אני שאין אני ראוי לכך, אולם
בהיות שיש לו הסכמות מהרבה גאונים
שליט"א הנני מצטרף בברכה לכת"ר
שליט"א שיפוצו מעינותיו חוצה להשכיל
ולהורות לחזק את ידי הלומדי' בפלפולא
דאורייתא ובהלכה למעשה ויזכה להרביץ
תורה ולראות בהרמת קרנה וקרן ישראל
בב"א, כעתירת החותם בברכה המחכה
לישועה קרובה

יוסף חיים זאנענפעלד

רב ואב"ד לקהלת האשכנזים
בעיה"ק ירושלים תובב"א

נ. ב.

בפלפולו העמוק של „עומקה של
הלכה“ שמחתי מאד. הנ"ל.

ברוך מקים את התורה הזאת ולא תמוש התורה מפי זרעו וזרע
עד עולם, כעתירת ידידו מלוינ

חיים הירשענזאן

רב ואב"ד דהובאקען והסביבה.

מחגר הספרים : „מלכי בקדש“ ששה חלקים, סי' חרדסי ורח"ה על
הריית בנלי וירושלמי, סי' „אלה דברי הברית“ ג' חלקים, סי' „מדות
החנך הישראלי“, סי' „מוצאי מימ" סי' „ימים מקום“, סי' „סוסות
תרשבע"פ“, סי' „שמרת וקנים“ ועוד ספרים שונים.

נ. ב.

הרבה הסכמות ומכתבי-ההלה מרבנים-גאונים קבלתי אחרי הדפסת הספר
הזה, ולכן לא יכולתי לתת להם מקום פה, ואי"ה בהחלקים הבאים מספרי זה
יודפסו, ואת כ"ת הרבנים הגאונים הסליחה.

המחבר

פרוודור להלכות מליחה.

(הכללים הנחוצים לכל תלמיד לדעת, שרם הכנסו למרקלין, ביתה
יוסף ללמוד הלכות מליחה.)

התקן עצמך בפרוודור
כדי שתכנס למרקלין
(אבות כ"ד)

א. שא"ל מליחה זו שאלנו מולחין צפר, מן הסורה היא או נדרבנן?
תשובה: (א) זה תלוי במחלוקת הפוסקים בענין דם שבשלו, אם הוא אסור
מן התורה או מדרבנן, ויען כי לפי דעת הרבה פוסקים דם
שבשלו הוא מדרבנן, לכן גם מליחה זו שאנו מולחין לקדרה מדרבנן היא.
(ב) ולפי זה, במליחה, גרע כלי שני מכלי ראשון, דבכלי ראשון דמבשל,
ספק נפל דם בעין שרי דספיקא דרבנן לקולא; ובכלי שני דאינו מבשל
(אף למ"ד דמפליט ומבליע) הוי ספיקא דאורייתא, (ועל ידי ערוי יש לומר
דהוי ספק ספיקא) (פרמ"ג בפתחתו להלכות מליחה).

ב. שא"ל, דם שגלחו, ודאורייתא היא דאסור, או נדרבנן?
תשובה: (א) למאן דאמר דדם שבשלו הוא מדרבנן, הוא הדין דם שגלחו
הוי מדרבנן, ומיהו היינו דוקא מליחה כזו שאינו נאכל מחמת
מלחו, הא מליחה מועטת הוי דבר תורה; וזהו דוקא דם צלול שנפל גרגיר
א' מלח הוי דבר תורה, (ומליחה מרובה הוי דרבנן אף דם בעין), הא חתיכה
שגמלחה מעט וספק נגע בה ד"א או לאו, ממה נפשך מותר אותו דבר שאצל
החתיכה, דאי הוי מליחה מועטת לא מפליט מידי, יבאם אין אנו בקיין
ומפליט, תו הוי דם שגלחו, וספיקא דרבנן לקולא (שם).
(ב) פליטה ע"י כלי ראשון מיד ותחלת מליחה הוי דרבנן, ולא בכל ספקותיו
הולכין להקל (שם).

ג. שא"ל: מה הוא הדין על דם היוצא ע"י כזיזה ונעת נעת זלזון?
תשובה: אף כי הדין הוא בכל מקום דכבוש כמבושל, מכל מקום לא דמי
לדם שגלחו, והוי דבר תורה (שם)

ד. שא"ל: מה הוא הדין על דם הכזב?
תשובה: (א) דם הכזב קודם שבשלו הוי דרבנן, אבל דם הכנוס בסמפונות
הכזב שהם מרובים, הוי דבר תורה,
(ב) ולפי"ז, כבד ספק נכבש במשקה וכדומה, אם יש ס' במשקה רק נגד
דם הסמפונות לחוד, תו הוי ליה ספיקא דרבנן ולהקל, ואילו בשאר
בשר כהאי גונא הוי ספיקא דאורייתא (שם).

כור המבחן

ה. שאלה מה הוא הדין שג דם העור ?

תשובה : מחלוקת הפוסקים היא אם מחזיקין דם בעור ולדינא צריך עיון.
ו. שאלה : אם מותר לכתחלה לנצל צמר צלי מליחה ולשרות עד ס' ?
תשובה : אסור לבטל איסור לכתחלה , ואפילו אין כונתו לבטל הדם רק לאכול הבשר מכל מקום מבטל מקרי. (ואף בחמץ קודם פסח אסור לכתחלה לערב) (שם).

ז. שאלה מה פועלת המליחה ?

תשובה פעולת המליחה היא שמוציאה כל הדם עד שלא נשאר שום משהו תוך החתיכה, ומה שיוצא אחר כך מוהל בעלמא הוא, ולא דם, ואף דם מעלמא לכולי עלמא המליחה פולטת, ולא אמרינן חתיכה נעשית נבילה, אבל בשר שפלט דמו וצירו, או הודח ובלע כזית דם, החתיכה נעשית נבילה וצריך ס' נגד כולה (שם)

ח. שאלה לכמה חלקים נחלקת הלכות מליחה ?

תשובה הלכות מליחה בכללה נחלקת לד' חלקים : א) הדחה קמייטא ;
ב) עיקר המליחה , ג) הדחה בתרייתא , ד) בשר שבלע דם או ציר של איסור.

ט. שאלה מה הוא הדין של הדחה קמייטא ?

תשובה צריך להדיח הבשר קודם המליחה , ודוקא במים, אבל בשכר או ביין יש פוסקים דאוסרים, מחמת דמטרשי ואינם מדככים הבשר.

י. שאלה מה המנהיגים הטעמים להסדחה הראשונה ?

תשובה הטעמים להדחה הראשונה רבים המה

א) דעת הרא"ה שבדק הבית, שהוא מפני הדם שנתיבש על פני הבשר. ויש לחוש דלאחר שינוח לפלוט הדם והציר יהא ניתן הדם ויבלע בבשר. דאין המלח מפליט אלא דם לח, אבל לא מה שנתיבש.
ב) דעת הר"ן, שהוא כדי לרכך הבשר, שאם יהי' נתיבש על פניו, לא יהי' כח במלח להוציא דמו.

ג) דעת המרדכי, שהמלח יתמלא מדם ולא יהא בו כח להוציא הדם.

ד) דעת ה"ש אומרים שבמרדכי, כדי לרכך הבשר. (ונפקא מינה בין טעם הר"ן וה"ש אומרים שבמרדכי, כי להר"ן הטעם מחמת הדם שנתיבש על פני הבשר, ולפי"ז צריך לרכך הבשר רק מבחוץ, ואין צריך לשרות חצי שעה, ולה"ש אומרים שבמרדכי הטעם כדי לרכך גוף החתיכה אף מבפנים, ולכן צריך לשרות במים חצי שעה)

ה) דעת הגהות מיימוני בשם סמ"ק, משום דם שעל פני הבשר מחמת דוחק הקופיץ חשוב דם בעין ויבליע אף תוך שיעור מליחה ולגבי דם בעין לא שייך לומר, אידי דטריד לפלוט לא בלע' וגם לא שייך לומר, כבולעו כך פולטו.

ו) טעם הרא"ש, דכיון דלא הודח בראשונה אין כח במלח להפליט כל כך בשפע

בשפע, ופירש מקצת לחוץ, ויבליע תוך החתיכה, ולא שייך לומר „איירי דטריד" וכו', כיון שאין מפליט בשפע.

(ז) טעם הרשבי"א, שאם לא יורח הבשר ולא יהי' עליו משקה טופח חיישינן שהמלח לא ימס ולא יתדבק היטב בהבשר, רק יפול ממנו ולא יוכל להוציא הדרם.

יא. שאלה: על כמה יסודות נבנו הסצנות 'טעמים האלה'?

(תשובה. א) השבעה טעמים האלה בתקון הרחה קמייתא נבנו על ב' יסודות; יסוד הא' הוא שהמליחה לא תוכל לפעול פעולתה כראוי בלי הרחה תחלה; ויסוד הב' הוא שהמליחה תוכל לפעול פעולתה גם בלי ההרחה, רק שיש חשש שהדרם שעל פניו או דם פליטה יובלע בהבשר אם החתיכה לא תהי' מודחת תחלה.

(ב) על יסוד הא' נבנו ד' טעמים, היינו: טעם הרין, טעם ה"ש אומרים" שבמרדכי, טעם המרדכי וטעם הרשבי"א, ועל יסוד הב' נבנו ג' טעמים, היינו: טעם הרא"ה, טעם הסמ"ק, וטעם הרא"ש.

(ג) כל הד' טעמים שנבנו על יסוד הא' מסכימים בשוה על קולא אחת וחומרא אחת הקולא היא, דאם מלח הבשר ולא הורח מקודם, אפי' שהה במלחו זמן מרובה, מהני הדחה ומליחה שנית, כי המליחה ההיא הוי כאילו אינה ולא הועילה ולא הוויקה. והחומרא היא, דבאם נתבשלה החתיכה ההיא שנמלחה בלי הרחה, צריך ס' נגד כולה אמנם אם יש ס', אז יש להתיר גם אותה החתיכה בהפסד מרובה או ערב שבת, כי לא גרע מנתבשלה בלי מליחה לגמרי.

(ד) כל הג' טעמים שנבנו על יסוד הב' מסכימים בשוה על ב' חומרות: דאם מלח בלא הרחה, להרא"ה דוקא אם שהה עד אחר זמן פליטת צירו, ולסמ"ק ולהרא"ש אפי' תוך שיעור הזה לא מהני הדחה ומליחה שנית, ובאם נתבשלה כך, צריך להיות ס' נגד כל החתיכה אף להרא"ה וסמ"ק, דכיון שנבלע הדרם בחתיכה ע"י מליחה, אמרינן דנעשית נבלה אחר כך בהבשול, והחתיכה אסורה לעולם.

(ה) ולכל הטעמים הנ"ל אם מלח הבשר בלא הדחה ונתבשל בלא הרחה ומליחה שנית, אסור אף בהפסד מרובה, ואנו סוברים כטעם חמשי דמבליע דם בעין אם לא הריח תחלה, ואין תקנה בהדחה ומליחה שנית. יב. שאלה: היאך נותר לעלות כעה חתיכות צטר ציחד, הלא הדרם היולא נחתיכה אחת נבלע נחתיכה הסכית?

תשובה: אנו מתירין למלוח כמה חתיכות ביחד מפני ג' טעמים:

(א) מחמת דהחתיכות טרודות לפלוט כל אחת את דמה של עצמה, אינן בולעות דם של חתיכה אחרת, והטעם הזה נקרא „איירי דטריד לפלוט לא בלע".

(ב) אף אם נניח דחתיכה אחת בולעת דם מחתיכה אחרת, מיהו כשהחתיכה פולטת דמה של עצמה, או פולטת גם הדרם שבליעה מחתיכה אחרת, והטעם הזה נקרא „כבולעו כך פולטו".

(ג) דם משריק שריק ולא נבלע כלל בחתיכה אחרת.

ג. שאלה. אם יש חלוק בין דם שבתוך הצפר וזין דם שעל פני הצפר?

תשובה (א) דם שבתוך הבשר נקרא „דם פליטה“, ודם שעל גבי הבשר נקרא „דם בעין“, והחלוק ביניהם הוא, דדם בעין שנבלע בבשר אינו יוצא שוב לא ע"י מליחה ולא ע"י צלי, ולכן צריך תמיד להסיר הדם שעל פני הבשר על ידי הרחה קודם המליחה, ודם פליטה אם נבלע בבשר מהני לי' מליחה להפליט הדם שנבלע בו בשעה שהבשר פולט דמו של עצמו.

(ב) ובאם אין להחתיכה דם של עצמה, דהיינו שכבר נמלחה ושהתה שיעור מליחה והורחה, ואחר כך הונחה אצל חתיכה אחרת שהיא בתוך שיעור מליחה, אזי נאסרה החתיכה שכבר נמלחה והורחה ע"י שובלעת דם מהחתיכה שהיא עוד בתוך שיעור מליחה, ולא שייך בזה הטעם של „אידי דטריד לפלוט“ מאחר שחתיכה זו שכבר נמלחה והורחה אין לה דם של עצמה לפלוט אלא הדם שבלעה, ודם בליעה אינו נפלט אלא עם דם של עצמה, ולכן הדין, דחתיכה זו שכבר נמלחה והורחה אין לה תקנה לא על ידי מליחה ולא ע"י צלי, כי דם הבלוע בה נשאר בה לעולם, ואסורה (ש"ע).

יד. שאלה. אם יש חלוק בין דם שעל פני הצפר לדם צעין סגל ועלנא? תשובה: ג' חלוקים בזה.

(א) דם שעל פני הבשר בהפסד מרובה מתירין, ודם בעין לא מהני הפסד מרובה.

(ב) דם בעין שנפל על צלי אסור עד ס', ובשר שלא הודח הדחה קמייתא דאסור משום דם שעל פני הבשר שרי בדיעבד על כל פנים בצלי. (ג) דם בעין שנפל על בשר מליח תוך שיעור מליחה, אפי' לא שהה רק משהו, אסור לצלי, ודם שעל פני הבשר אם לא שהה שיעור מליחה עכ"פ מותר לצלי. (פרמ"ג)

טו. שאלה. חתיכה שלל הודחה הרחה קמייתא, וכמלחה עם חתיכות אחרות שהודחו, אם נחשז לדם צעין גם לגבי סגל החתיכות?

תשובה. אף דדם שעל הבשר נחשב לדם בעין, ומשי"ה אם נבלע לחתיכה אמרינן דאינו יוצא שוב ע"י מליחה או ע"י צלי, אעפ"כ לגבי שאר חתיכות נחשב לדם פליטה, ולכן כשחתיכה זו שהי' עלי' דם נמלחה עם שאר חתיכות, לא נאסרו החתיכות האחרות, ואמרינן בהן סברת „אידי דטריד“ וכו', וגם סברת „כבולעו כך פולטו“, דדוקא לחתיכה עצמה שהי' עלי' דם נחשב לדם בעין, אבל לגבי חתיכות האחרות נחשב לדם פליטה (רמ"א).

טז. שאלה. היאך מותר לאכול צפר חי כלל מליחה צעור סהדס נסאח צחוק החתיכה?

תשובה: אם מבשל הבשר או הדם פירש ממקום למקום ועי"ז נאסר הבשר, ומשי"ה צריך הבשר מליחה כדי שיצא הדם מהחתיכה ע"י המלח שמפליט, אבל כל זמן שהחתיכה חיה לא זו הדם ממקומו כלל, והדין הוא

הוא דדם, האיברים שלא פירש ממקומו החתיכה מותרת אף דיש בתוכה דם, ולכן מותר לאכול בשר חי בלי מליחה

יו שאלה. ומה היא הקצרה של אותם הפוסקים שזכריכים חליטה לצער אחרי העליה?

תשובה: המחבר הביא "יש מי שאומר", דכל בשר לאחר מליחה צריך חליטה ברותחין, והטעם הוא לפי דעתו דאין מליחה מועלת רק להוציא הדם שבצדין, אבל דם שבתוך החתיכה אינו יוצא ע"י המליחה, ולכן צריך להניח הבשר לאחר מליחה לתוך מים רותחין כדי לצמת הדם שלא יווצ ממקומו ויהי' דם אברים שלא פירש, ויהי' מותר אחיכ לבשל, וע"י בשול לא יווצ הדם שוב ממקומו מחמת שנחלט פעם אחת, אבל כל הפוסקים חולקים ע"י וסוברים דע"י מליחה הבשר פולט אפילו אותו הדם שנמצא בתוך החתיכה, ולכן מותר הבשר לבשל אפילו בלא חליטה ברותחין יח. שאלה חיונתי חנויין דהדחה קוטנת נקצי הפליטה?

תשובה בזה יש חלוק בין תוך שיעור מליחה לאחר שיעור מליחה אם הבשר הוא תוך שיעור מליחה דאז פולט דם ממש, אזי אפי' הודח הבשר אמרינן דלא נסתמו עדיין נקבי הפליטה, אלא מועיל מליחה להפליט דם הנשאר בתוכו; ואם הבשר הוא לאחר שיעור מליחה, דאז אין בבשר עוד דם ממש אלא ציר, בזה מחולקים הפוסקים, דהרשב"א סובר דגם לאחר שיעור מליחה גם כן לא נסתמו נקבי הפליטה אלא פולט ציר, והר"ן סובר דאם לאחר שיעור מליחה הודח הבשר, אמרינן דנסתמו נקבי פליטת ציר, והנה לשיטת הרשב"א, באם חתיכה לאחר שנמלחה והודחה נוגעת בחתיכה שבתוך שיעור מליחה, או שנפלה לציר ממש, אינה נאסרת דאמרינן גם כן כשם שחתיכה זו פולטת ציר דידה, כך פולטת ציר או דם שבלעה; אבל לשיטת הר"ן, דלאחר שיעור מליחה הדחה סותמת נקבי הפליטה, נמצא דלא נשאר בהחתיכה ציר של עצמה רק מה שבלעה, וכלל הוא בכל מקום, דאם אין לחתיכה דם וציר של עצמה רק מה שבלעה, הבלוע נשאר בהחתיכה, ולכן החתיכה אסורה.

יח. שאלה: ומה הוא הטעם של ההדחה האחרונה?

תשובה: הש"ך מביא שני טעמים להדחה שלאחר המליחה: טעם א', דהציר היוצא מהבשר לאחר שיעור מליחה הוא חשיב עדיין דם ממש, ולכן צריך להדיח הבשר כדי שיסתמו נקבי הפליטה ולא יוציא עוד דם הלו, וטעם ב' הוא דהמלח מלא מדם שבדע, וע"י ההדחה מסיר המלח מהבשר; ובאם הבשר נתבשל בלא הדחה אחרונה צריך להיות בקדרה ס' נגד הבשר, ופסק הרמ"א דאם יש עוד חתיכה בקדרה כמו חתיכה זו שהמלח נשאר עליה, אזי בודאי יש בקדרה ס', דהחתיכה עצמה שנמלחה בודאי היא שלשים, וממילא כשיש עוד חתיכה, היא ס'; ולא נחשב לאיסור דבוק, דמיד שבא המלח למים נמס והולך בכל הקדרה ובטל בס' שבכל הקדרה.

כור המבחן

ב. שאלה אם יש חלוק בין אסור כחוש לשמן ונזילה או נזלי?
תשובה המחבר פסק בסי' ק"ה דלגבי רותח' דצלי או רותח דמליחה
יש חלוק בין כחוש לשמן דאם נפל על חתיכת בשר בשעת צלי,
איסור שהי' כחוש איננו אוסר את החתיכה אלא כדי נטילה, ואם נפל על
חתיכת בשר בשעת מליחה איננו אוסר אלא כדי קליפה, ובאם נפל על
חתיכה בשעת מליחה או צלי' איסור שמן. אזי אוסר כל החתיכה דשומן
מפצפץ בכל החתיכה. והרמ"א חולק וסובר דבין כחוש ובין שמן אוסר
עד ס', דאין אנו בקיאים בין כחוש ובין שמן
בא. שאלה מה הוא החלוק בין איסור מגופים לאיסור נזל?

תשובה א) איסור מגופים דהיינו דם אוסר ע"י צלי או ע"י מליחה
אלא דיש חלוק דאם האיסור הוא כחוש אוסר כדי נטילה
בצלי וכדי קליפה במליחה, ואם האיסור הוא שמן אוסר עד ס', אבל באיסור
בלוע, דהיינו בשר כשר שבלע איסור ואח"כ נצלה או נמלח הבשר הזה
עם בשר אחר, אז הדין, דאם האיסור הנבלע הי' איסור כחוש אינו נאסר
הבשר האחר כלל, מפני שאין כאן דק בליעת איסור כחוש והבלוע אינו
יוצא כלל מחתיכה לחתיכה, ואפי' כדי קליפה לאסור אין כח רותח דמליחה
או צלי להוליך האיסור הכחוש הבלוע מחתיכה אחת לחתיכה אחרת, אבל
אם האיסור הבלוע הוא שמן, אזי השמן מפצפץ מחתיכה אחת לחתיכה אחרת
ע"י רותח דצלי או רותח דמליחה, ונאסר הבשר האחר שנצלה או נמלח
יחד עם הבשר שיש בו בליעת איסור שמן.

ב) החלוק הזה שייך דוקא ברותח דצלי או רותח דמליחה, אבל בבשול דיש
גם כן רוטב המוליך טעם, אין חלוק בין איסור מגופי' לאיסור בלוע,
ואפי' אם האיסור הבלוע הוא כחוש, אמרינן ג"כ דהרוטב מוליך הטעם
מחתיכה אחת לחתיכה אחרת שנתבשלה עמה, ונאסרת החתיכה האחרת, דכח
הרוטב להוליך ולהוציא הבלוע מחתיכה ולתת טעם בכל מה שבקדרה.
בב. שאלה מה הוא הטעם של חומרת הגאונים דצטרק טעסה ג' ימים
כלי הדחה ומליחה נאסר?

תשובה א) בשר ששהה ג' ימים בלי הדחה אין לו תקנה עוד ע"י
מליחה כשאר בשר, מפני כשישהה ג' ימים בלי הדחה כבר
נתקשה הדם בתוכו ואינו יוצא עוד ע"י מליחה אלא ע"י צלי, ואחר הצלי
אין לבשל הבשר, אלא צריך לאכלו כך כשהוא צלי והביא הטריז בשם
הריב"ש דדוקא לחומרא אמרינן דנתקשה הדם ואין תקנה לבשר זה ע"י
מליחה אלא דוקא ע"י צלי, אבל לקולא לא אמרינן דנתקשה הדם, אלא
חוששין דלמא מהני מליחה ואוסר דהיינו אם בשר זה ששהה ג' ימים
בלי הדחה נמלח לאחר ג' ימים בכלי שאינו מנוקב או מחמירין אנו לומר דדילמא
גם לבשר זה מהני מליחה וא"כ הוי ככל בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב דאסור
הבשר אף לצלי, ועיקר סברת הריב"ש היא דאין ברור לנו שנתקשה הדם, ולכן אם
החומרא היא לומר דאין מהני מליחה, אמרינן דנתקשה הדם כדי לאסור הבשר,
ואם החומרא היא לומר דמליחה מהני כדי לאסור הבשר, אמרינן להיפוך
דמליחה

דמליחה מהני בזה כדי לאסור הבשר מטעם שנמלח בכלי שאינו מנוקב (ב) והיכא דשייך לומר „ממה נפשך“ הטו"ז מתיר, דהיינו אם הבשר הזה ששהה ג' ימים בלי הדחה נמלח לאחר ג' ימים בכלי מנוקב והודח כלינו, ואחר כך נמלח בכלי שאינו מנוקב אמרינן בזה דממה נפשך הבשר הזה מותר לצלי דאם אמרינן דלא נתקשה הדם ומליחה מועלת נמצא דהבשר כבר הותר ע"י מליחה הראשונה שהיתה בכלי מנוקב ומאי אכפית לן דנמלח אח"כ בכלי שאינו מנוקב, דממ"ג אין עוד לבשר הזה שום דם, ובאם אמרינן דכבד נתקשה הדם ומליחה אינה מועלת אם כן גם במליחה שני' בכלי שאינו מנוקב ג"כ נתקשה הדם ולא יצא, ואמאי נאסר הא לא פירש ממקומו, ולכן החתיכה מותרת.

בג. שאלה. וזה היא קצרת הפוסקים צענין צער שכתבנו צ"י מניחה?

תשובה: אם אין בקדרה ס' נגד הבשר שנתבשל בלי מליחה, ודאי מה שבקדרה נאסר, ובאם יש ס' נגד הבשר הזה בודאי מה שבקדרה מותר כדין כל האיטורים, ולענין אם הבשר בעצמו שנתבשל בלי מליחה, אם מותר ג"כ כשיש ס' היא פלוגתא בין הפוסקים דהמחבר פוסק דאם יש ס' בקדרה נגד הבשר שלא נמלח אז גם הבשר שנתבשל בלי מליחה מותר, דאמרינן מסתמא יצא כל הדם ע"י בשול, וכשיצא הדם הלא נתבטל דהא יש בקדרה ס' נגד הבשר והדם ואי דניחוש שמא לא יצא כל הדם אלא נשאר דם גם בתוך הבשר, הא דם אברים שלא פירש מותר, והרמ"א פוסק דהבשר אסור אף די ש' דחיישינן דלמא לא יצא כל הדם ע"י הבשול ונשאר קצת דם בתוכו ופירש ממקום למקום בתוך החתיכה ולכן החתיכה נאסרה.

בד. שאלה. וזה היא קצרת הפוסקים צענין דגים שכתבנו עכ"ל צער?

תשובה: (א) דגים שנמלחו יחד עם בשר, הדגים נאסרו מחמת שהדגים פולטין דמן וצירן מיד, נמצא שהדגים אינן טרודים לפלוט, ובאם אינן טרודים לפלוט הם בולעים הדם מהבשר דלא שייך בהם לומר „אידי דטריד לפלוט לא בלע“, מחמת שאינם פולטים, וגם לא שייך לומר הסברא של „כבולעו כך פולטו“ דהא הדגים בזמן מועט אין להם דם של עצמם רק דם שבלעו מבשר, ודם הבלוע הלא אינו יוצא לברו אלא דוקא עם דם של עצמו, ולכן הדגים נאסרו והבשר מותר, דנהי דהבשר בלע ג"כ מדם דגים, הא דם דגים מותר

(ב) ומקשים הפוסקים דנימא דהבשר יהא נאסר משמנונית הדגים, דהלא הדגים נאסרו מכה הדם של הבשר? ומתרצים, דאין בכה השמנונית של הדגים לאסור הבשר מחמת הכלל הידוע ד„אין הנאסר יכול לאסור אלא במקום שהאסור עצמו יכול לילך לשם“, דהא חוינן דהבלוע אינו יוצא מהדגים, דהא מהאי טעמא נאסרו הדגים, ואם כן כשם שהבלוע אינו יוצא מהדגים, כך אין בכה השמנונית לאסור מכה הכלל ד„אין הנאסר“ וכו', דהא הדגים והשמנונית לא נאסרו אלא מכה הדם של הבשר.

כור המבחן

ג) וכ"ו דוקא אם שניהם הדגים וגם הבשר נמלחו, אבל אם הבשר לא נמלח, רק שהבשר הי' מונח אצל הדגים שנמלחו, אוי לא נאסרו הדגים מהבשר, דהבשר לא פלט כלל כל זמן שלא נמלח, ואין כח בדגים שנמלחו לעשות הבשר כרותח ולהפליט הדם — וזה נקרא „טהור מליח וטמא תפל“, דאין כח ביד הטהור לעשות הטמא למליח, אלא הטמא תפל נשאר בשם צונן ואינו פולט כלל

ד) וכן הדין לגבי חתיכת בשר כשר שנמלחה, שהיתה מונחת אצלה חתיכה של נבלה שלא נמלחה, דהחתיכה הכשרה אינה נאסרת מן חתיכה של נבלה, מאחר דהחתיכה של נבלה שלא היתה מלוחה לא פלטה אפי' שמנונית, דנבלה היא כצונן ולא פלטה כלל, לכן החתיכה הכשרה נשארת בהיתרה. כה. שא"ל: ומה היא סכנת הפוסקים צענין מלוח הרי הוא כמות?

תשובה: א) כשם שאמדינן שבאם נפל איסור על היתר, וההיתר הוא רותח מחמת בשול, הדין הוא שההיתר נאסר, כך הדין שאם נפלה חתיכת איסור על חתיכת בשר שנמלחה, נאסרה החתיכה הכשרה שנמלחה מטעם דמלוח הרי הוא כרותח, אבל כל זה דוקא, אם החתיכה שנמלחה היא בתוך שיעור מליחה, אבל אם הוא כבר לאחר שיעור מליחה דאז המלח כבר עשה פעולתו להוציא הדם, אז אמרינן שכבר פסק כח המלח מחמת שכבר עשה פעולתו, ואין נחשב עוד המלח כרותח, רק שם צונן על החתיכה הזאת שנמלחה, ולכן באם נפל על חתיכה זו איזה איסור אינה נאסרה החתיכה הזאת, דצונן אינו אוסר כלל

ב) וכן הדין, אם החתיכה היא לאחר שיעור מליחה, אפי' לא הורחה הרחה אחרונה, ונתן החתיכה לכלי ונתמלאה מציר, לא נאסרה החתיכה, מחמת דצונן היא לאחר המליחה, ואין להמלח שום כח לאחר שיעור מליחה לעשות את החתיכה לרותח, אלא שם צונן על החתיכה הזאת, וצונן אין בכח לאסור את החתיכה, והדין הוה נקרא „מעשה דרשי“.

ג) וכל זה דוקא בחתיכה שנמלחה להוציא דם, דאן אמרינן דאחר שעשה המלח פעולתו כבר פסק כחו, ולכן אין על החתיכה שם רותח, אבל חתיכה שכבר פלטה כל דמה, ואח"כ נמלחה עוד פעם, אזי אמרינן דחמיר יש להמלח הכח לעשות החתיכה כרותח אפי' בזמן מרובה, מאחר דבזה לא עשה המלח שום פעולה, ולכן אם נפל איזה איסור על החתיכה הזאת נאסרה החתיכה מטעם דמלוח הרי הוא כרותח.

כו. שא"ל: הי"ך הוא הדין של צטר טמולח צכלי שאינו מנוקב?

תשובה: אם נמלח הבשר בכלי שאינו מנוקב, דעת המחבר דאינו נאסר כל הבשר דק חלק הבשר שבתוך הכלי, אבל חלקו של הבשר שיוצא חוץ להכלי אינו נאסר אלא כדי קליפה, ואפי' החתיכה שמנה והטעם הוא דדם אינו מפעפע למעלה, ולא אמרינן דמשום שהבשר שבתוך הכלי נאסר יאסור הבשר שבתוך הכלי להבשר שלמעלה מהכלי, זה אינו, דמאחר דהבשר שבתוך הכלי אינו נאסר אלא מכח הדם, והדם עצמו אינו מפעפע לחלק הבשר שלמעלה מהכלי, לכן הבשר שנאסר ע"י הדם גם כן אין

אין כחו גדול לאסור הבשר שלמעלה מהכלי, דאמרינן בכל מקום הכלל הירוע, דאין הנאסר גדול יותר מגוף האיסור, והיכא דהאיסור בעצמו אין בכחו לאסור, גם הנאסר אין בכחו לאסור.

כז. שאלה. אם לאמרינן גם כן דמלוח הרי הוא כרותח לענין להצליע דם צכלים ולהפליט דם מכלים?

תשובה: אם מלח בשר בכלי שאינו מנוקב, הדין הוא דאף הכלי נאסר דאמרינן יש מליחה לכלים להבליע דם בכלים מטעם דמלוח הרי הוא כרותח, אבל להיפך, אם הבשר היתר הוא, דהיינו שכבר נמלח והורח כדינו, ואח"כ נתן הבשר לכלי של איסור, ונתן הרבה מלח על הבשר, לא אמרינן דנאסר הבשר מהכלי של איסור מכח הכלל דמלוח הרי הוא כרותח, דלהפליט מהכלי אין בכח המלוח, ודוקא ע"י בשול הוא דאמרינן דמפליט הבלוע מהכלי, אבל לא ע"י מליחה.

כח. שאלה. מה הוא החלוק בין מליחה ובין צטול לענין הכלי שחאסר? תשובה. כלי שנאסר ע"י בשול נאסר כל הכלי, אבל כלי שנאסר ע"י מליחה, אינו נאסר רק כדי קליפה ונפקא מינה באם בשל אח"כ דבר של היתר באותו כלי הנאסר ע"י בשול, אז צריך להיות ס' נגד כל הכלי, אבל אם בשל דבר של היתר בכלי הנאסר ע"י מליחה אין צריך ס' רק נגד קליפת הכלי (דינו של הרמ"א בסי' צ"ח).

כט. שאלה. צווקום ש'אמרינן טהמתיכה חסורה כדי קליפה, מה דינה טל החתיכה צלס יט' ק' צחתיכה נגד החיסור אם אמרינן אז דכתרת כל החתיכה?

תשובה. כל היכא דהחתיכה אינה אסורה רק כדי קליפה או לא מהני אף אם יש בחתיכה ס' נגד האיסור, דהאיסור איננו מתפשט בכל החתיכה רק כדי קליפה, ומאחר דהאיסור איננו מתפשט בכל החתיכה איזה תועלת יש בזה שיש בחתיכה ס', לכן אסורה החתיכה כדי קליפה אף דאיכא ס' בחתיכה נגד האיסור, מה שאין כן בבשול, דהאיסור מתפשט ונבלע בכל החתיכה, ולכן מהני ס' לבטל כל החתיכה. (שי"ך בסי' ס"ט)

ל. שאלה: מה הנה פירטי הדינים טל כלי ראשון וערוי וכלי שני?

תשובה: פירטי הדינים של כלי ראשון, וערוי, וכלי שני, הנה חמשה (א) כלי ראשון שעומד אצל האש, (ב) כלי ראשון שהוסר מהאש (ג) ערוי שנפסק הקלוח; (ד) ערוי שלא נפסק הקלוח, (ה) כלי שני. (א) כלי ראשון שעומד אצל האש אם הוא רותח באופן שהיד סולדות בו, הוא מבשל בכולו לגמרי. דלענין שבת חייב חטאת, ולשאר איסורים מבשל בכולו כל הדברים אף בשר שור; ואם אין היד סולדות בו יש אומרים דאף שעומד אצל האש אינו מבשל ואינו אף מפליט ומבליע, אבל הרש"ל כתב דמסתמי להקל בכלי ראשון שעומד אצל האש, ולענין דינא, בכלי ראשון שאין יד סולדות בו, דעת הרמ"א (בת"ח כלל ס"ג) דאוסר בכדי קליפה למאכל, וכלי אינו מפליט ומבליע כלל אף כדי קליפה; וכיון דמיד

כור המבחן

דמידי דרבנן הוא, שומעין להקל בספקו, ואם הוא ספק אם הי' היד סולדת בו, הוא ספיקא דאורייתא ולחומרא

(ב) כלי ראשון שהוסר מעל האש מבשל מן התורה, ובבשר בחלב אסור בהנאה, ובשבת חייב, ואי ספק אם נפל חלב לכלי ראשון אחר שהוסר מעל האש, ספקו דבר ד"ד תורה הוא

(ג) ערוי שלא נפסק הקלוח מכלי ראשון, הוא מחלוקת רבינו תם, ורשב"ם ואנן קי"ל דערוי מבשל כדי קליפה מספק לחומרא, דשמא הלכה כר"ת, הלכך בשבת אסור, ובב"ח אסור בהנאה כדי קליפה מספק, והא דערוי מבשל כדי קליפה אם לא נפסק הקלוח אין חלוק בין שניהם משקה או שניהם אוכלין, או א' משקה וא' אוכל אם התחתון חם אוסר כולו לדידן אף בכחוש ואם התחתון קר ולא נפסק הקלוח מבשל כדי קליפה ולא יותר (ד) ערוי שנפסק הקלוח אינו מבשל אבל מפליט ומבליע כדי קליפה, הלכך בשבת שרי, ובבשר בחלב אסור באכילה כדי קליפה מדרבנן כיון שאינו מבשל, ובספק יש להקל ככל ספק דרבנן, ובשאר איסורים חם לתוך צונן תתאה גבר ואוסר כדי קליפה מדרבנן מטעם הומרא בעלמא, ולפי זה ספיקו לקולא.

(ה) כלי שני, דעת המחבר סי' ק"ה דכלי שני אינו מפליט ואינו מבליע אף כדי קליפה ויש אומרים (וזהו דעת הרשב"א) דכדי קליפה מבליע, ובדיעבד שרי בלא קליפה במקום הפסד אפי' היד סולדות בו ורוב פוסקים מסכימים לזה, ובכלי חרס יש להחמיר בכלי שני שהיד סולדות בו אם לא במקום הפסד דלכתחלה אסור למלוג עוף (להכניסו למים רותחין כדי שיעברו הנוצות ממנו) אפילו בכלי שני שהיד סולדות בו אבל לכבוד שבת או אורחים, ואי אפשר בענין אחר, והבשר מלא קרח שאי אפשר למלחו כך, מותר להניחו בכלי שני אפילו לכתחלה, ואם הוא חם כל כך שהיד נכוית במים אפילו בכלי שני מבשל. (פרי מגדים סי' ס"ח, ועוד פוסקים בסי' ק"ה)

הלכות מליצה.

סימן ס"ט

א. שאלה: הדמה זו שנודחין הנזכר קודם וליחה, די זהעצרה צעלנא
אי לריכה גם שריה צוים?

תשובה: לכתחלה יזהר לשרות הבשר קודם מליצה שיעור חצי שעה
(שיתרכך הבשר, כסעם הי"א שבמרדכי) ולהדיחו היטב ולפששו
בידים יפה במי השרי, ובדיעבד אם לא שרה הבשר, רק הדיחו היטב
סגי לי. (וא"צ לחזור ולשרותו ולשרותו אפי' לא נמלה עדיין דסמכין
אטעם מרדכי ור"ן דשפשוף היטב סגי) *

ב שאלה: אם נפל דם צעין ע"ג צמר וכתיצט וכקרט, ראם גם אז הדמה
צלצד סגי?

תשובה: במקום שנראה בו דם וכן גם במקום בית השחיטה, צריך
שפשוף היטב, ולא די בהדחה ושטיפה לבד, ואפי' בדיעבד
אם מצא שם דם אחר המליצה צריך לקלוף מהבשר מעט באותו מקום. ²
ג. שאלה: אם שרה הנזכר צכלי צוים וכפי חלי חתיכה לנעלה ונהיים?

תשובה: הצד שלמעלה די להדיח היטב אליבא כל הטעמים, כיון דלטעם
כדי שיתרכך הלא המים נכנסים בבשר ונתרכה כל החתיכה
ולאידך טעמים סגי בהדחה. ³

ד. שאלה: אם אין לו פנא לשרית חצי שעה צוים?

תשובה: לצורך גדול דוקא די להדיח היטב במים ולשפשף היטב,
ולחזור ולהדיח במים שניים עד שישאר מראה המים לבן. ⁴

ה. שאלה: אם הדיח הנזכר זהדמה ונעטת?

תשובה: א) אם לא נמלה הבשר עדיין צריך לחזור ולהדיחו היטב.
ב) אם כבר נתבשל הבשר מותר

ג) אם נמלה ולא נתבשל עדיין, בזה הוא מחלוקת הפוסקים: דעת הש"ך
וח"ד דא"צ לחזור ולשרות, ודעת המנ"י דצריך, והחכ"א כתב דבאם
יש לו פנאי, ידיחנו ויחזור וימלחנו, ודעת רע"א בסק"י דאף בדיעבד
אסור אם לא הדיחו ומלחו שנית

ו. שאלה: אם הדיח החתיכה ונלד אחד ונתנעלה כך?

תשובה: למאי ניווש, אי משום דם בעין הלא יש פוסקים שסוברים
דבהחתיכה יש ס' נגד הדם ומלח שעליה, ואנן קי"ל דשלשים
יש.

מקור ההלכה

א) כרי מגדים בפתיחתו לזלכות מליצה ועיין דרכי

תשובה סי' ק"כ

ד) חכמת אדם בשם ר"י ועיין בחו"ד

א) ש"ך

ב) ב"א וחכ"א

כור המבחן

יש, וא"כ בהורח מצד אחד יש ששים ואי לטעם כדי לרכך הבשר, פשיטא דמותרת החתיכה, דהדחה של צד אחד ג"כ מרכך הבשר כלו, ואפי' לטעם דהמלח יתמלא מדם ולא יפעול פעולתו ג"כ מותרת החתיכה, דהא עכ"פ מצד אחד עשה המלח פעולתו ושוה לחתיכה עבה שנמלחה רק מצד אחד דמותרת' בהפ"מ. (ה)

ז. שאלה: אם הדיח הצטר מלך אחד הדחה היטב, וצלד הצ' הדחה מועטת?

תשובה. ע"י הדחה היטב מצד א' כבר נתרכך הבשר; ואי משום דם בעין, הדחה מועטת מהני, וצ"ע (י)

ח. שאלה: אם הטבח הדיח את הצטר, אי לריך להדיחו צנית עוד פעם? (תשובה: א) אם הדיח הטבח את הבשר היטב או ששרה איתו קצת בכלי, די בריעבד, וא"צ תו להדיחו בבית. (י)

(ב) אם הדיח הטבח בשעה שהדם חי די בהדחה מועטת וא"צ שפשוף, אך אם הדם כבר נתיבש על הבשר, צריך שפשוף. (ה)

ט. שאלה: אם נוותר לנלוות הצטר סיכף ונייד אחר ההדחה או לריך להמתין מעט?

תשובה. א) דעת הרמ"א קודם שימלח הבשר צריך להמתין מעט עד שיטפספו המים, כדי שלא ימס המלח מהמים (ואו לא יוציא הדם)

(ב) לא ימתין עד שיתנגב לגמרי דאז לא יצא הדם (ט)

(ג) ואם נתנגב לגמרי דעת הרבה פוסקים דצריך הדחה ומליחה שנית אף דיעבד (י) ופרי מגדים כתב דאין צריך לחזור ולהדיח.

י. שאלה: אם נוותר להדיח צנים קרים ציורם צוקומות הקרים?

תשובה. א) בזמן שהקור גדול, או במקומות הקרים, ישים המים באור או יעמיו המים בבית עד שתפיג צינתן, דמים קרים מטרשי להבשר ולא יפלוט הדם (א)

(ב) ואם הודח במים קרים אם הוא קודם בשול רק לאחר מליחה, יש תקנה ע"י הדחה שנית במים פושרין ולמלוח שנית; ואם הוא לאחר בשול, צ"ע לדינא, ובהפ"מ נוטים להחיר בנתבשל כך. (ב)

יא. שאלה: אם אחר שהדיח הצטר חתך כל חתיכה לצ' חתיכות, או שהסיר טלפי הרגלים לאחר ההדחה?

תשובה. א) אם אחר שהדיח חתך החתיכה לב' או לג' חלקים בסכין (אבל לא ביד [דעת ש"ך, וכו"פ, וח"ד] דלא כפרי חדש דמחמיר,

אפי'

מ ק ו ר ח ח ל כ ה

(ה) פרי מגדים בנתחורו להל' מליחה ועוד פוסקים (י) ח"ד וכנכ"י

(ו) רע"א ועיין דרכי תשיבה סק"כ (יא) ב"י שם

(ז) ט"ז וש"ך ור"י מגדים סי' ט"ט (יב) הרע"א, כסודר, ראש אפרים, ועיין דרכי

(ח) חזקת דעת, שם תשובה סק"ב

(ט) ט"ז וש"ך

אפי' ביד), או שהסיר טלפי הרגלים, צריך לחזור ולהדיחם וא"צ שריה חצי שעה, ואם לא עשה כן, הוי כלא הודח כלל. (י)

ב) אם כבר מלח הבשר וקודם ששהה שיעור מליחה חתך החתיכה לכמה חלקים, צריך עוד פעם להדיחו ולמלחו, ואם כבר שהה שיעור מליחה אינו צריך לחזור ולמלחו, רק צריך הדחה אם הוא קודם הדחה חארונה. ג) אם לא הדיח משחתך, ונתבשל כך מותר בהפסד מרובה, שבודאי יש ס' נגד הדם, ובאין הפסד מרובה אין להתיר (דעיקר הטעם כמרדכי שלא יתמלא המלח מדם ולא יעשה פעולתו והוי כנמלח מצד אחר), ואם חתך רק קצת יש להתיר אף באין הפסד מרובה דהא יש ס', וכן בטלפים דינא הכי (י)

ד) אם לא הסיר כלל מהטלפים, מותר (י)

יב 'שאלה' : אם אחר שהדיח הצטרף לכל חתול קלת וטובה כה?

תשובה: אם אכל חתול מהחתיכה א"צ להדיחו במקום האכילה, ולא אמרינן דוחקא דשניים כמו דוחקא דסכינא וצ"ע (י)

ג 'שאלה' : חתיכה שספרה נזים קודם מליחה ונעה נעה?

תשובה: א) אם אין ס' במים נגד הבשר דעת המחבר דמותר עכ"פ לצלי; ודעת הרמ"א דאסור מטעם כבוש כמבושל, ואפי' אם החתיכה אינה מלוכלכת בדם, ואם יש ס' במים, דעת הש"ך דמותרת החתיכה לצלי אפי' אם מלוכלכת בדם.

ב) למלוח אותה החתיכה אח"כ ולבשלה בקדרה שיש בה ס', דעת המחבר ורמ"א, וט"ז דמותר אפי' לקדרה ודעת הש"ך (ס"ק ס"א) דאסורה לקדרה.

ג) אם היה ספק כבוש, כתב הטטור דאסור, וס' יד"י כתב דצלי פשיטא דשרי אלא אף לבשל, המקיל לא הפסיד, אך צריך שיהא במים ס' נגד הדם בעין.

יד 'שאלה' : צטרף שספרה נזים קודם מליחה ונקרע ע"י הקור, וטובה טעם ונעה נעה?

תשובה: הפוסקים מחולקים בזה אם קרע חשוב כמים ששייך ב"י דין כבוש כמבושל או לא, ועיין בסי ק"ה בפרי מגדים דכבוש במים קרושים בהפסד מרובה לא נקרא כבוש, וה"ח דעתו ו"חכמת אדם מתירים אפי' באין הפסד מרובה.

טו 'שאלה' : צטרף שזנח קרע והדיחו כך?

תשובה: בשר שמלא קרע צריך מתחלה לפרשו, ואחר ההפשר צריך לחזור ולהדיחו. (לפי טעם שההדחה היא כדי לרכך הבשר, וכשהוא קשה כאבן

מקור ההלכה

(ג) רמ"א שם, פרי מגדים, חות דעת הגרע"א (טו) ש"ך.
(יד) חות דעת שם, ופמ"ג ועיי' בפ"ת (טז) חות דעת, שם.

צור המבחן

כאבן אין מועיל (שריה). ולענין דיעבד, הפרי מגדים מתיר, והחות דעת אוסר

טז. שא"ל: צטר שולח קרח ונלחו כך

תשובה: בשר שמלא קרח אין מועיל מליחה, ואפילו בדיעבד (י)

יז. שא"ל: ומה ה"ל התקנה לצטר שמונח צעורו קרוש?

תשובה: אם הכשר נמלח בעודו קרוש וכבר הודח אחר המליחה, או שהוא

לאחר י"ב שעות שוב אין לו תקנה במליחה, רק יצלנו, (י)

ודעת ה"ד אפרים להקל בהפסד מרובה ע"י הדחה היטב ולמלוח אח"כ (כי

ההדחה ראשונה לא עשתה שום פעולה לרכך הבשר, ולחשש שנסתמין

נקבי הפליטה אין כאן, כי מחמת הקרישה לא פלט כלל דם ולא נסתמין

נקבי הפליטה לכ"ע כל זמן שיש דם).

יח. שא"ל: אם נמלח אחר הנליחה ונקלם חתיכה קרושה?

תשובה (א) מקצת החתיכה הקרושה צריך לחתך ולמלוח בפני עצמה (י)

(ב) שאר החתיכה שיש לה דין נמלח מצד אחד לכאורה, טוב

לצלוחה. ולדעת הרבה פוסקים יש חלוק דאם לא הודחה עדיין אחרהמליחה יש

תקנה ע"י הדחה קודם רק להעביר הלכלוך, ומהני מליחה שנית לקדרה אפי'

באין הפסד מרובה, אך אם כבר הודחה הדחה גמורה אחר המליחה, אין

תקנה כי אם לצלי. ותשובת הר הכרמל (סי' י"ב) חולק ומתיר לקדרה אף

בהודח; והדגול מרבבה מתיר בתוך י"ב שעות ולא הודח לקדרה אף בלא

הפסד מרובה, ובית אפרים מתיר דוקא בכהאי גוונא בהפסד מרובה, ואם

כבר מלחה שנית אחר שהודחה הדחה גמורה, דעת הרבה פוסקים שיש

לאסור אף לצלי.

יט. שא"ל: צטר שמונח ואח"כ נקרש קודם טענה שיעור נליחה?

תשובה (א) אם נקרש הבשר בתוך שיעור מליחה ימתין עד שיפשר

ויתרכך וימלחנו שנית ויניחנו אח"כ שיעור מליחה; ובדיעבד

אם לא מלחו שנית ושהה אחר ההפשר שיעור מליחה ונתבשל כך מותר; אבל

בצירוף קודם הקרישה ואחר הקרישה דעת הש"ך, ופרי מגדים, וח"ד, דלא

מהני אפי' בדיעבד (כי כבר נתבטלה רתיחה ראשונה), וצריך לשהות אח"כ

שיעור מליחה בפעם אחת, ודעת הפרי חדש, ובל"י, ורע"א, וחכ"א, דצירוף

נמי מהני.

(ב) ואם צריך לשבת או לכבוד אורחים, ואין לו שהות להמתין עד שיפשר

הבשר, מותר להניחו בכלי שני שלא יהיה יד סולדת בו, ואם אין לו שהות

מותר אפי' יס"ב, ובלבד שלא יערה עליו מכלי ראשון, דערוי מבשל כדי

קליפה, ואז אין הדם יוצא על ידי מליחה. (ג)

כ. שא"ל: ספק אם נקרש הצטר.

תשובה

מקור ההלכה

(ט) חות דעת

(כ) חכ"א סי' ס"ח, רעין בסי' ק"ה

(יז) חות דעת

(ח) דגול מרבב

תשובה. ספק אם היה נקרש הבשר ועד אחד מעיר שלא היה נקרש. נאמן ואם אין עד אחד אומר כלום, אז רואין לפי הזמן אם יכול ה' להיות נקרש, אסור מספק ואם לאו, שרי כא)

כא שא"ל: אם מותר נשתמש בדברים אחרים צכני טטורין זו צטר ? תשובה נהגו שלא להשתמש בדברים אחרים בכלי ששורין בו בשר דחיישינן שמא נדבק עדיין דם, ודוקא דבר לח בצונן או יבש רותח, אבל צונן יבש מותר ידיחו האוכל ואף בדבר דלאו אורחי' בהדחה ^{כב}) ובדיעבד שרי אפי' נשתמש בו רותח אם היה ההכל נקי. ^{כג})

כב שא"ל: ומה הדין של הכלי שטרה זו צטר נעט לעט ? תשובה הכלי שנשתהה בו הבשר מעט לעט שלם דוקא, אסור להשתמש בו חמין, אבל מותר לחזור ולשרות בו.

כג. שא"ל: אם מותר לשרות צטר צכלי כשר ? תשובה אסור לשרות בשר בכלי כשר, ואם אירע ששכח, רוחץ הכלי, וכשר. ^{כד}) והחכמת אדם כתב דאם הוא דחוק לשרות באקראי בקדרה וכיו"ב, מותר להדיח ולהשתמש בו, כיון שאין מיחד הכלי לשרות בו. כד. שא"ל: אם מותר לשרות צכלי של ככרי ? תשובה: מותר לשרות בשר לצורך מליחה בכלי של גוים ^{כה})

כה שא"ל: ומה הדין של הכלי שטרה זו מ' הסדסה נעט לעט ? תשובה אין הכלי נאסר מאחר שדם מעורב במים; ומיהו אם אין ס' נגד הדם אין להתיר רק בהפסד מרובה ^{כו})

כו שא"ל: אם לא הורה הצטר ככל קודם מליחה ? תשובה: בדין זה יש כמה תנאים וחלוקי דעות.

א) אם מלח הבשר בלא הדחה תחלה, אפי' לא נמלח רק מעט כדרך שמולחין לצלי, ואפי' לא שהה עדיין שיעור מליחה, אסור באין הפסד מרובה לקדרה (מטעם דם בעין) ^{כז})

ב) ולענין להתיר לצלות הבשר שמלח בלא הדחה תחלה באין הפסד מרובה, בזה יש מחלוקת הפוסקים. דעת רש"ל וט"ז (בסי' ע"ו) דאפילו בלא שהה עדיין שיעור מליחה נמי אסור לצלי, ודעת הש"ך, וחות דעת, וחכמת אדם, דבלא שהה במלחו שיעור מליחה מותר לצלי. והפרי מגדים כתב דאם יש תרתי למעליותא מליחא מועטת, ולא שהה שיעור מליחה יש להתיר לצלי, וחד למעליותא צ"ע לדינא, וכתב ג"כ (בסי' ע"ו) דכל היכא דמותר לצלי שרי לבשל אחר הצלי גם כן.

ג) ובמקום הפסד מרובה אפי' יש תרתי לריעותא היינו, דשהה במלחו שיעור

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כה) בית לחם יהודא
כו) בה"ט סק"ו
כז) הרמ"א שם

כא) פרי מגדים
כב) דגור"א.
כג) ש"ך ועוד פוסקים
כד) ב"ח ופמ"ג.

כור המבחן

שיעור מליחה, והמליחה היתה מרובה, נמי מותר לקדרה ע"י שיריח הבשר ויחזור וימלחנו שנית. כח)

ד) ואם לא הודח ונמלח שנית, ונתבשל כך, דעת הגאון רע"א (בסק"ל) דאף שיש ס' נגד החתיכה אסורה אותה החתיכה אפי' בהפסד מרובה, ובית לוי הביא בשם ה"טוב טעם ודעת דאם הורה המורה להתיר בשר שנמלח בלי הדחה ונתבשל כך, דאין מזניחין אותו (דסמכין על הטעם דנתרכך ולא נשאר רק מעט דם, ויש ס' כנגדו), וגם הפרי מגדים בפתיחה מתיר

ה) ואם יש ס' באותה חתיכה שמלח בלא הדחה תחלה נגד דם בעין ומלח שעליה, מותרת לקדרה אפי' באין הפסד מרובה ע"י שיריחנה ויחזור וימלחנה שנית כ"ט), והגאון רע"א מצריך עכ"פ קליפה מכל צד ואם לא מלחה שנית, דעת הפמ"ג, וחות דעת ורע"א דאסורה אפי' בהפסד מרובה, ודעת החכמת אדם ומהרש"ק להתיר בדיעבד אם נתבשלה כך

כו שא"ל. אם נמלחה חתיכה בלא הדחה כלל עם סוף חתיכות שהודחו קודם הווליסה'

תשובה החתיכות שהודחו קודם המליחה מותרות, ואותה החתיכה שלא הודחה, אסורה. ל)

כח שא"ל: חתיכה שנמלחה בלא הדחה שנתערבה בחתיכות אחרות שהודחו ונמלחו?

תשובה מן הדין החתיכה שנתערבה בטלה ברוב, ולמעשה, טוב לחזור ולהדיח כל החתיכות ולמלחן שנית. יא)

כט שא"ל. אם נפל יווי הסריס נתצטיל?

תשובה צריך לשער כמה בשר יש וא"כ הדם חלק ל מן הבשר, ואח"כ צריך לשער כמה מים ולשער לפי הערך, דבלח בלח בהפסד מרובה לא נעשה נבלה. יב)

ל שא"ל. אם גם על תרנגולת יוצחון נקטיין שיש דם צעין?

תשובה. על תרנגולת מבחוץ ליכא דם בעין. יג)

לא. שא"ל. שוון חוץ שנמלח בלא הדחה תחלה'

תשובה. יש להתיר השומן אף באין הפסד מרובה ע"י שיריחנה

ויחזור וימלחנו שנית, כיון שמבחוץ אין דם בעין ורק מבפנים

וא"כ יש ס' נגד הדם בעין. יד)

לב שא"ל. נמלח הלכ בלא הדחה תחלה?

תשובה

מקור הלכה

לב) חמ"ד.

לג) פמ"ג סי' ע"ב, והגאון רע"א כאן.

לד) פמ"ג, ומדרש"ק.

כח) ט"ז, ושו"ך, ופמ"ג בדעת ש"ע

כט) כתיי וכלתי

ל) רמ"א ס"ב

לא) זכור לאברהם.

תשובה יש להתיר אף באין הפסד מרובה אפי' לא הורח מכפנים ג"כ, מחמת דשוע ולא בלע מדם שעליו (י"ה)

ל"ג שאלה: נחלזה נולח נזכר?

תשובה לכתחלה לא ימלח לא במלח גס ביותר שנופל מעל הבשר ולא במלח דק (קמח ל') ואם אין לו מלח אחר רק דק קמח מותר למלוח בו (ל') וכן במלח גס אם אי אפשר להדקו, שהוא קשה כאבן וכדומה, מולח בו, וכן בדיעבד מותר בכל מלח שמלח. (ל"ה)

ל"ד שאלה: איך לריך להיות הכלי הנויחד לנולחיה?

תשובה: הכלי שמולחין עליו הבשר צריך להיות מנוקב מכל צד, כדי שיוזב ציר הדם, ודף חלק ברהיטני שפיר דמי, דהוי ככלי מנוקב (ל"ט)

ל"ה שאלה: חס הכיח הצטר נל נקוס טאין מיוחד לכך?

תשובה (א) אסור להניח הבשר על דף או שלחן שאין מיוחד לכך כי שמא יש שם מלח, ולאו אדעתה והוי כנמלח בלא הדחה (ב) אסור גם להניח מלח על מקום מיוחד לבשר מטעם זה. (מ"א) (ג) ובדיעבד כשהניח הבשר ונמצא מעט מלח על הבשר, אם הדף חלק ברהיטני, מותר (דמסתמא יש ס נגד אותו המקצת). אבל אם אין הדף חלק ברהיטני לא מהני בזה ס', ולא סגי בחתיכת המקום ההוא, דאין ידוע מקום הפליטה, ומ"מ אינו אסור רק בנראה ציר בכלי, ואם לא נראה ציר, מותר (כ"ב)

ל"ו שאלה: חס מותר להניח צטר צקלים טנותנים צהס ירקות?

תשובה אין להניח בשר בסלים של ירקות, אפילו בשר שנמלח, כי שמא מבשלים הירקות עם חלב. (כ"ג)

ל"ז שאלה: איך הוא סדר הנולחיה?

תשובה (א) צריך לפזר על הבשר מלח שלא ישאר מקום פנוי מבלי מלח, (אבל אינו צריך לעשותו עב כבנין) (כ"ד) (ב) צריך למלוח הבשר באופן שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח (ג) צריך למלוח כל החתיכה משני צדדים, ואפי' חתיכה עבה מותר בכהאי גונא.

ל"ח שאלה: חס לא נמלח הצטר צכל נקוס?

תשובה

ב ק ר ה ה ל ב ה

מ. ט"ז ב"מ רש"ל	ל"ה) כמ"ג נ"י ע"ב
מ"א) פ"מ"ג	ל"ו) מחבר.
מ"ב) חזק דעת	ל"ז) רמ"א
מ"ג) יתרונים	ל"ח) ש"ך, וחזק דעת
כ"ד) כ"ך בדעת ש"ע.	ל"ט) ט"ז בדעת רמ"א.

כור המבחן

תשובה: אם לא מלח הבשר בכל מקום (כלי מקום פנוי) מותר בדיעבד אפי' בלא הפסד מרובה. (י"ה)

ל"ט. שא"ל: צטר סנמלח רק וולד אחר ונתצטל כך '.

תשובה. אם החתיכה נמלחה רק מצד אחד בין שהצד הנמלח הוא למעלה, או למטה (י"ז) ונתבשלה כך, דעת המחבר להתיר, ודעת הרמ"א לאסור אפי' בדיעבד אם לא לצורך, ודעת הס"ז והש"ך דדוקא בהפסד מרובה מותר, והכי נהוג

מ שא"ל: צטר סנמלח רק וולד אחר ולא נתצטל עדיין?

תשובה. בדין זה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות

(א) אם הבשר הוא תוך י"ב שעות למליחה ראשונה וגם לא הודח עדיין אחר המליחה וגם יש הפסד מרובה לא יבשלנו כך, אלא יחזור וימלח צד השני שלא נמלח כלל, ייבשלנו אחר כך. ודעת הפרי מגדים דצריך מליחה שנית מב' צדדים (ואפי' בעוף הדין כך) (י"ז)

(ב) אם הבשר הוא אחר י"ב שעות, אף כי לא הודח עדיין אחר המליחה וגם יש הפסד מרובה, מ"מ אין לו תקנה לקדרה, רק יצלנו (ולא שייך הפסד מרובה כיון שיש תקנה בצלי) (י"ח)

(ג) ובאם כבר הודח הבשר שנמלח מצד אחד, דעת הבי"ח וש"ך דאין תקנה כי אם בצלי, מחמת דנסתמין נקבי הפליטה, ודעת הס"ז דמותר בהפסד מרובה ע"י מליחה שנית מב' צדדים.

מ"א. שא"ל: שומן סנמלח וולד אחר '.

תשובה. (א) לכתחלה ראוי למלוח שומן מב' צדדין, ובדיעבד שרי מצד אחד אף באין הפסד מרובה כיון דאין מוחזק כל כך בדם (מ"ט) (ב) אם לא נתבשל עדיין, יש שהות למלחו מב' צדדים אפי' אחר זמן רב. (י"ז) מב שא"ל: אם מלח עם מלח סנמלח צו דבר אחר?

תשובה (א) אם לא שהה שיעור מליחה יש להדיחו ולחזור ולמלחו במלח יפה, ואם כבר שהה שיעור מליחה, ידיחנו רק מעט, לא ידיחו יפה בכדי שלא יהיו נסתמין נקבי הפליטה ויבלע המקום שנמלח ממקום שלא נמלח וימלחנו שנית

(ב) בשעה שמולחו פעם שנית לא ימלח על אותו כלי שמלח בראשונה. (נ"א) מג שא"ל: אם לריך למלוח עופות גם מצפננים?

תשובה. (א) עופות דינם כבשר, ולכן צריך לבקוע עופות לשנים בשעת מליחה בכדי למלחם גם מבפנים.

קודם

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(מ"ט) פמ"ג וחות דעת, סי' ע"ה עיין בדרכי

תשובה שמביא בשם הרבה פוסקים לחמיר

(ג) פמ"ג והגאון רע"א עיין סי' ע"ה

(נ"א) פ"ת בשם חמ"ד, ועיין בדרכי תשובה סי' קצ"א,

(מ"ז) סי' ושי"ך, שם

(מ"ז) פ"ת בשם רב משולם

(מ"ז) הגאון רע"א, והפרי מגדים סי' ע'

קמ"ח (מ"ז) ופרי"ח.

(ב) קודם שמולח העוף מבפנים, צריך להוציא איברים הפנימים דלכתחלה בעי מליחה מב' צדין.^(נב)

מר. שאלה: עוף שלא נולח רק ללע אחר?

תשובה: אפילו בדיעבד והפסד מרובה אסור, דגרע מחתיכה עבה דאין הצד הב' מפליט כלום, דהחלל מפסיק.^(נז) ויש תקנה לחתוך עד מקום שנמלח, וחצי הב' ימלח מחדש. אבל אין לסמוך ע"ז לכתחלה. כי אי אפשר לצמצם.^(נח)

מה. שאלה: עוף שלא נפתח ונולח עם צני וועיים?

תשובה: העוף מותר בבשול גם כן, והלב יקרע וימלח והכבד יצלה, ובני מעיים צריך להשליך לחוץ.^(נח)

מו. שאלה: הרצה עופות שנוולחו יחד ונולחו ח' או ז' והעופות שלא נפתחו עדיין?

תשובה: הבני מעיים והכבד של העופות שלא נפתחו ישליכו לחוץ, והעופות עצמן שלא נפתחו יאכלו צלי, ושאר עופות שנפתחו, מותרים בבשול.^(נח)

מז. שאלה: עוף שלא נפתח ונולח עם עופות אחרים בדרך קוולחים להניח אותם ולהסקות זמן רב?

תשובה: כל העופות אסורים משום כבוש דהוי כמבושל, ואינו מועיל אפילו לצלי, והכלים ג"כ אסורים.^(נח)

מח. שאלה: אם לריך לפתוח קנוקנות הריאה נשעת וליחה?

תשובה: (א) נהגו לקרוע הריאה ולפתוח הקנוקנות הגדולים שבה משום דם בעין.^(נח)

(ב) אם בשל הריאה בלי קריעה, מותר.^(נט)

(ג) אם מלח הריאה בלא קריעה, ולא בשלה עדיין, צריך לפתוח הקנוקנות קודם שיבשלה.^(ס)

מט. שאלה: אם הפריך עור העוף נצטר וכפחו, והעור נשאר מופרד מהצטר, ונולחו ע"ג העור?

תשובה: אפי' בדיעבד אם בשלו במליחה זו, ויש הפסד מרובה, אסור, דהבשר נחשב כחתיכה אחרת, ואף שהעביר אח"כ הנפוח עד שהעור דבוק ממש בבשר, אעפ"כ יש איסור לכתחלה.^(סא)

נ. שאלה: כמה זמן לריך להסקות את הצטר נולח?

תשובה

מ ק ר ה ה ל ב ה

(א) דעת הרב פרי"ם.

(ב) מחבר סי' ע"ב

(ג) ש"ך

(ד) חכמת אדם.

(ה) כ"ח, פמ"ג, וחות דעת,

(ב) פמ"ג חות דעת, וחכמת אדם

(ג) פרי חדש.

(ד) פרי מגדים.

(ה) פרי"ם ופמ"ג.

(ו) דעת הרבה פוסקים.

כור המבחן

תשובה המנהג הוא להשהות את הבשר במליחה שיעור שעה. אבל
לכבוד אורחים או ערב שבת שאין לו שהות להמתין, די בייח
מינוטין (והוא כדי הילוך מיל לפי חשבון מהלך אדם בינוני) ^(כ)
נא. שא"ל: אם לא הספיק את הצמר צולח שיעור שעה?

תשובה (א) בדיעבד אם הודח הבשר אחר ששהה שיעור מיל (ייח
מינוטין, ויש מחמירים כ"ד מינוטין), וכבר נתבשל, יש להקל.
(ב) אם הודח הבשר אחר ששהה שיעור מיל, ולא נתבשל עדיין, צריך
לחזור ולמלוח הבשר הנה בפני עצמו (ולא עם בשר אחר) ^(כג)
(ג) יבאם שהיה יותר מחצי שעה, יש להקל אחר שהודח אף בלא נתבשל ^(כד)
נב. שא"ל: מלח שזולח צו פעם אחת, אם מותר למלוח צו פעם שנית?
תשובה (א) לכתחלה אסור, שכבר נחלש כחו, אבל בדיעבד אם מלח
במלח כזה וכבר נתבשל הבשר, מותר

(ב) אם מלח בשר במלח כזה ולא נתבשל עדיין, ידיחנו ויחזור וימלחנו
בפני עצמו (ולא עם שאר בשר) ^(כה)

נג. שא"ל: אם מותר למלוח צמר צולח של דגים וזוחלים שנתצטצ?

תשובה מלח של הערינג שנתביש אסור למלוח בו, דגדע ממלח שמלח
בו כבר, כיון דנכבש בציר מעת לעת, ואפילו בדיעבד יש לאסור ^(כו)

נד. שא"ל: אם מותר לאכול הכול הכול שזכר מלח צו צמר?

תשובה אסור לאכול המלח שמלח בו פעם אחת, לפי שהוא בלוע מדם. ^(כז)

נה. שא"ל: אם מותר למלוח צולח שזכר עליו מים שזכר צו צמר?

תשובה אם המלח שנשפך עליו מים שזכה בו בשר נתיבש, מותר
למלוח בו בשר, אבל לתת את המלח הזה לתוך מאכל אסור;

ובדיעבד שנתנו לתוך מאכל, מותר, לפי שמתבטל המעט דם שיש בו. ^(כח)

נו. שא"ל: צמר שזכר צולח מליחה כלל?

תשובה בדין הנה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות:

(א) אם הבשר כבר הודח הדחה ראשונה ונתבשל בלי מליחה,

צריך שיהא בתבשיל ס' כנגד אותה החתיכה שלא נמלחה, והחתיכה בכלל

ס' ואז מותר מה שנתבשל עם החתיכה, והחתיכה עצמה שלא נמלחה אסורה,

אפילו בדאיכא ס' כנגדה. ^(כט)

(ב) בהפסד מדובה או לכבוד שבת, או לכבוד אורחים, יש להתיר גם

החתיכה עצמה ביש ס' ^(צ)

אם

מקור ההלכה

כז' רע"א וטאר מוסקים

סח' שבות יעקב

סט' כרי חדש, ורתי ו-לתי

ע' פרי מגדים,

סב' כרי גדים בדעת הש"ס, יב"ד

נג' פרי מגדים

סד' דגו' מרובה

סה' רמ"א וז"ד, ופמ"ג

סו' חמודי דניאל סי' ל"ט

ג) אם החתיכה שלא נמלחה שנפלה לקדרה לא הודחה גם הדחה ראשונה צריך שיהא בתבשיל ס' גם נגד דם שעל פני החתיכה, ואותה חתיכה נמי מותרת בהפסד מרובה, ולא הוי איסור דבוק^{עא}

נז. שאלה: צטר שלל כנולח שסמוכו צקדרה סכתסנוני? תשובה. א) בשר שלא נמלח שסמוה בכלי ראשון, אף שהוסר כאש, אבל היא קדרה שנתחממה עד שיד סולדת בה (לא בחתיכה כי אם בקדרה), דינו כמו בשר שנתבשל בלי מליחה^ב ב) בשר שלא נמלח שסמוה בכלי שני, יש לו חקנה על ידי מליחה^ג ג) בשר שלא נמלח שסמוה בחמי טבריה, הוי חליטה ומותר בדיעבד^ד

נח. שאלה: צטר סכתסנל צלי מליחה סנפל לתסנל אחר? תשובה. חתיכה שנתבשלה בלי מליחה שנפלה לקדרה אחרת דינה כמו בפעם ראשונה שצריך להיות ס' בתבשיל כנגד החתיכה שלא נמלחה, דאין ברור שלא נשאר דם בחתיכה^{עה} נז. שאלה: עוף סכתסנל צלי מליחה?

תשובה: בעופות חלולים אף שאין בני מעיים שם דעת הט"ז לאסור העוף אפי' בשעת הדחק והפסד מרובה, דכיון שהוא חלול איכא למיחש שמא פירש הדם ממקום למקום, ודעת הש"ך בנקודות הכסף להתיר באין בני מעיים בתוך העוף, ובאם בני מעיים בתוך העוף, נמי מותר בהפסד מרובה, כי מיד שנפלט נתבטל במים, רק אם הבני מעיים דבוקין בעוף, אז אסור אפי' בהפסד מרובה

ס. שאלה: חתיכה סנולחה מלד אחר, וכתסנלה כך, ויש ס כנגדה תשובה: אותה חתיכה מותרת אף באין הפסד מרובה, אבל אם לא שהה שיעור מליחה צריך ס' נגד כל החתיכה, ואותה חתיכה אסורה באין הפסד מרובה^{עז}

סא. שאלה: סונון סכתסנל צלי מליחה? תשובה: אם יש ס' בתבשיל כנגדו מותר גם השומן אפי' באין הפסד מרובה^{עז}

סב. שאלה: חתיכת עור סל צהמה סנפלה לתסנל? תשובה: דעת הרבה פוסקים דחתיכת עור של בהמה אוסרת עד ס' כדין בשר בלא מליחה, ודם העור ג"כ יוצא ע"י מליחה סג. שאלה: עוף סנולח עם הזפק, או עם הקורקנן?

מקור הלכה

עה) פרי מגדים בדעתו רמ"א
עז) ט"ז, פרי מגדים וחות דת
עז) ש"ך אורח גים, בס"י ע"ה

עא) פרי מגדים, וחות דעת.
עב) ש"ך, ופרי מגדים.
עג) ש"ך, וכתבי וכלתי.
עד) סמחי תשובה.

כור המבחן

תשובה: (א) אם נתבשל כך עם הפרש יש אומרים דצריך ס' נגד המאכל, או נגד קליפת המאכל שהיה בזפק. כי המאכל בולע דם ופולט בבשול, והפרי מגדים נוטה להתיר משום דאינו מגולה, והמאכל פירשא הוא, ונט"ל הוא הדין ע"י הפרש שבקורקבן.

(ב) ובאם עדיין לא נתבשל, פשיטא דאין צריך כלום אלא זורק הזפק ועומד במקום קליפה

סד שא"ל: צטר טיט צו ספק אס כוונת קודם סנתצטל?

תשובה: דעת הט"ז ושער המלך סוף הלכות מקואות להתיר, והנקודות הכסף ובית לחם יהודא ועוד פוסקים חולקין ואוסרין, והפרי מגדים ועוד פוסקים מצדדין להתיר בהפסד מרובה וערב שבת.

סה. שא"ל: עוף סנתצטז לאטו לרומחין קודם מליחה?

תשובה: התבשיל מותר אם יש ס' נגד הראש, והראש אסור, ושאר הגוף מותר. (ט"ז)

סו. שא"ל: כפל תרכגול ליונה וככוס רגליו?

תשובה: התבשיל מותר אם יש ס' נגד הרגל, דכיון דנכוה, נעשה כבשר המת ומבליע, אבל מה שלא נכוה אין צריך ס', דחי אין מבליע (ט"ז)

סז. שא"ל: חטה טצטלה צטר וטכחה אס מליחה וקודם, ולח הי' ס'?

תשובה: דעת הט"ז ופרי חדש וכתרי ופלתי דמותר מטעם ספיא דרבנן לקולא, ולא אמרינן אוקי אחזקה, כיון דרוב פעמים מולחין תחלה ואוקי רוב נגד החזקה, והנקודות הכסף חולק כיון דאתחזק איסורא, ובהפסד מדובה וערב שבת הרבה פוסקים מצדדים להיתר.

סח. שא"ל: חטה טכחה אס מליחה לר' הסכי טל הסתיכה?

תשובה: זה לכל הפוסקים מותר, כיון שהתחילה למלוח, על הרגל דבר היא עושה

סט. שא"ל: חטה טמלחה צטר צערצ טצט סמוך לחסיכה וצאמלע הווליה כקראח לחוץ, וכטצאה לזית לקחה הצטר וצטלה, ואכלה, ואח"כ כקחפקה אס מליחה כל הצטר, והטאלה היח על הכלים וגם על הצטר הכשאר עוד צלתי וצוטל?

תשובה: הפלים וראי מותרים מטעם ספק ספיא: שמה נמלח כל הבשר ושמה זה הבשר החי שלא נמלח, ואף דיש לפקפק ע"ז, כיון דעקרו אינו אלא מדרבנן, יש להקל, והבשר שנשאר בלתי מבושל, ודאי דצריך מליחה. (ט"ז)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ט) ס' יוסף דעתי

(טז) טוב טעם ורעיון.

(טז) ס' ברכת יעקב.

ע. שאלה: צטר סכונלה וספק אס סהה סיעור וכל סה?

תשובה: אס נתבשל הבשר מותר, ואס לא בשלו עדיין, צריך לחזור ולמלחו שנית, והרבה פוסקים חולקים ויוסרים, ובהפסד מרובה ולצורך שבת מצדדים להיתר

עא. שאלה צטר סכסלח כחחד צערצ סצת אחר חלות, וכהצ לו סנוכצרו לזכול את הצטר הזה צסצת, וחחר סצסל את הצטר כפל לו ספק חולי לא הודח ולא כעלח

תשובה. דעת הרבה פוסקים דאסור לאכול בלי שאלה לחברו, דכיון דאפשר בשאלה, מחמירין, ודעת הפרי מודים דאס יש איזה אומדנות שמוכיחה דהבשר נמלח, כגון שהשליח לא הי' יכול לבוא אלא סמוך לשבת שלא היה זמן למרוח ולבשל על שבת, או אמרינן שבודאי נמלח מקודם שנשלח לחבירו.

עב. שאלה: אסה סהציהא לציתה צטר וסונון וחלצ, וצקסה ונאסה אחרת סתדיח ותמלח הצטר והסונון והיא הצעיחה לעשות כן, וחח"כ ונאסה צעלת הצית הצטר והסונון והחלצ ונוכחים צכלי וכאכר סאנה לחצרתה על החלצ, אס כעלח החלצ עס הצטר והסונון, הסיצה סאינה יודעת כלל אס יש כאן חלצ, ועכסיו הצעלת הצית וסוספקת דסנח כעלח הצטר והסונון יחד עס החלצ?

תשובה. א) הפרי חדש והצמח צדק העלו לאיסור, דהוי מין בשאינו מינו וספיקא דאורייתא, והכרתי ופלתי העלה דבקליפת הבשר סגי בהפסד מרובה, דהוי ספק ספיקא שמא לא נמלחו יחד, ושמא הלכה כהפוסקים דמליחה אינה אוסרת יותר רק כדי קליפה ואס אין ידוע איזה מקום נגע עד שלא נודע מקום קליפה חד בתרי בטל.
ב) ובאס לא היה בשר, רק שומן וחלב לחוד, או בשר שמן וחלב, דעת הצ"צ, וכרתי ופלתי, דאפי' אין ס' בשומן נגד החלב אזלינן^א לקולא, דהוי ספיקא דרבנן משום דשומן וחלב הוי מין במינו ובטל ברוב

עג. שאלה: היחך ידיח את הצטר אחר העליחה?

תשובה: א) לאחר ששהה הבשר במלח שיעור מליחה, ינפץ המלח שעליו וידיחנו ג' פעמים, ושטיפה וניפוח הוי כהדחה, ולכן די להדיח הבשר ב' פעמים; או שיתן מים בכלי, ויניח הבשר בתוכו, וידיחנו ג' פעמים

ב) בדיעבד, אם הודח הבשר אחר המליחה רק פעם אחת, ונתבשל כך מותר^א

ג) אם הדיח הבשר רק פעם אחת, והניחו בכלי שאינו מנוקב, ונתמלא אחר כך מציר, נמי מותר.^ב

מלח

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

סב) ש"ך

א) ס"ן חכמת אדם, ושאר אחרונים

כור המבחן

(ד) מלח הבשר במלח הרבה כדרך שמולחין לצורך הדרך, לא מהני הדחה רק שריה במים. ^(נ)

עד. שא"ל. אם הכיח הנזכר אחר העליחה בכלי, ולא היה בכלי מים כלל?

(תשובה: א) אם לא היה בכלי מים כלל ונטל הבשר מתוך הכלי תיכף קודם שנראה ציר בכלי, אע"פ שנראה מוהל קצת, מותר הבשר

(ב) אם נמצא ציר ממש בכלי, נאסר הבשר מיד כדי קליפה. ^(ו)

עה. שא"ל: אם הדיח הנזכר פעם ראשונה אחר העליחה בכלי טרפה או טל חלץ?

(תשובה: א) אם היה בכלי מעט מים אפי' הכלי היה בן יומו ואפי' הכלי הי' מלוכלך, מותר הבשר, כי מעט המים מבטל כח

המלח שבציר.

(ב) אם אין בכלי מים כלל, והכלי מלוכלך אסור הבשר והכלי עד ס' באין הפסד מרובה

(ג) אם הכלי אינו מלוכלך, בין אם היה מעט מים בכלי או לא היה מים כלל, אינו אוסר אפי' באיסור שמן (דאין מליחה לכלים). ^(ה)

עו. שא"ל: צער סכנולה יכפל למי שריה סכאחדמו ופכי הדם שבו?

(תשובה: א) אם הוא בתוך שיעור מליחה, ודאי מותר אפי' אם אין

ס' במים נגד הדם, וצריך הדחה ומליחה שנית, ואין כאן

חשש גמלח בכלי שאינו מנוקב, שהמים מבטלין כח המלח

(ב) ואם הוא לאחר שיעור מליחה יש גם פוסקים שמצדדים להיתר ע"י מליחה שנית, רק שיוזהר למלוח הבשר הזה בפני עצמו, ולא עם בשר אחר ^(ו)

עו. שא"ל: אם מותר להדיח הנזכר צמי פירות?

(תשובה: א) הדחה אחרונה שאחר המליחה מותר להיות במי פירות. ^(ז)

והדחה ראשונה שקודם המליחה דעת הס"ז והש"ך ועוד

פוסקים דמותר לכתחלה, והפרי חדש אוסר לכתחלה.

(ב) להדיח הבשר ביין שרף או שכר אסור בהדחה ראשונה, אבל הדחה אחרונה מותר. ^(ח)

עת. שא"ל: צער סכנולה וכתנצל צלל הדחה אחרונה?

(תשובה: בדין זה יש הרבה תנאים:

(א) אם יש ששים נגד דם ומלח שעל הבשר או מותר הבשר,

אבל אין צריך להיות ס' נגד כל החתיכה מטעם איסור דבוק, כי תיכף

שבה הבשר לתבשיל נימס המלח. ^(ט) (ויש אומרים דצריך ס' נגד כל החתיכה). ^(י)

ואם

מקור ההלכה

(כז) רמ"א ושאר פוסקים.

(פח) באר היטב בשם בה"י.

(פס) רמ"א ושאר פוסקים.

(צ) מדרש"ל.

(כג) אחרונים

(פד) בלי בדעת הש"ך ורמ"א

(ה) ט"ז, וש"ך, ופרי מגדים.

(פו) יד אפרים, ופ"ח בשם נ"ב.

(ב) ואם יש בקדרה כל כך כמו החתיכה שנמלחה ולא הורחה, הכל שרי דוראי יש ס' נגד הדם ומלח, דבחתיכה עצמה איכא שלשים. אבל הקדרה אינה מצטרפת, אף שהעצמות מצטרפין. (א)

(ג) ואם אין בקדרה כל כך כמו החתיכה, אז הכל אסור.

(ד) אם החתיכה שנמלחה ולא הורחה היתה עבה כל כך עד שרק חציה הי' במים שבקדרה, ובמים היה שלשים כנגד דם ומלח של חלק החתיכה שמונח במים, — נמצא דיש ס' נגד המלח של חלק החתיכה שמונח במים, אבל אין כאן ס' נגד המלח של חלק החתיכה שחוץ למים, מותר הקדרה והבשר, והרוצה להחמיר יאסור הקדרה, אבל לא הבשר. (ב)

עמ. שאלה: אם נחנצל קומן זלזל הדחה אחרונה?

תשובה: דעת הכנה"ג, ורבי עקיבא איגר, והפרי מגדים, (בסי' ע"ה), להתיר דמסתמא יש ס' נגד דם ומלח שעליו.

פ. שאלה: אם אין ידוע אם הורח הנזכר אחר הנזכר ונחנצל כך? תשובה: אף דליכא בקדרה משאר דברים כל כך כמו החתיכה, דעת הלח"פ ועוד פוסקים להקל, כיון דבלאו הכי יש דעה דבחתיכה עצמה יש ס' נגד דם ומלח שעליה.

פא. שאלה: נזר שנמלח ולא הורח אחר הנזכר נכפל לכלי שני שהיר קולדת זו?

תשובה: דעת רש"ל, ופרי חדש, וט"ז, דכשר; ודעת רמ"א לאסור דמאחר שיש מלח וציר, אפי' בכלי שני שיס"ב, מבשל, ובמקום שיש הפסד מרובה, דעת הט"ז, ושי"ן, וחזקת דעת, וחכמת אדם, להתיר.

פב. שאלה: נזר שנמלח ולא הורח אחר הנזכר נכפל לכלי שני והי' זו דבר חריף?

תשובה: (א) אם מה שנמצא כבר בכלי שני הוא כולו דבר חריף, שהבשר נפל ביחד עם דבר חריף לכלי שני, אז אפי' הרש"ל מודה דאסור, אפי' בהפסד מרובה, דדבר חריף מבליע אף בכלי שני. (ב) ובאם הדבר חריף שבכלי שני היה מכבר רק מעורב בהתבשיל קודם שנפל בו הבשר שנמלח ולא הורח, אז אמרינן דאין מבשל, ומותר. (ג) פנ. שאלה: נזר שזר נכפל בכלי שני נמלח וליר?

תשובה: דעת הכרתי ופלתי, וחזקת דעת, להתיר בזה, דבשר שזר אינו מתבשל בקל

פר. שאלה: נזר שזר נכפל לכלי ראשון אחרי שהעצירו ונהאש?

תשובה: אם הבשר לא נמלח כלל, או שנמלח ולא הורח מליחה, והורח, ונפל לכלי ראשון אחרי שהעבירו מהאש, אז מותר הבשר, דבשר שזר אינו מתבשל בקל. (ד)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ג) חזקת דעת

(א) ט"ז

(ד) רש"ל וט"ז (וחיד וכר"פ חולקין).

(ב) הנזק מותרק על המרי מגדים.

כור המבחן

פה שא"ל: צטר שנפל לקערה ורתחם טהיה זה „צארשט" וחומץ מאד
עם חלץ והיד קולדת זה?

תשובה הבשר „הבארשט" אסורים באכילה אפי' בהפסד מרובה
ובהנאה יש להתיר, והקערה דעת הרבה פוסקים להקל
בהפסד מרובה (צ')

פו שא"ל: צטר טלא כנולח ועירו עליו נוס רוחים ואחר כן נלחמו?
תשובה כיון דערוי מבשל כדי קליפה צריך לקלוף הבשר ולמלחו
שנית, ולא הוי כנמלח בכלי שאינו מנוקב, כיון דבכדי קליפה
אין המלח פועל אין כח במלח להוציא דם מבפנים. (צ')

פו. שא"ל: צטר שנוולח ולא הודח אחרי המליחה ונחיצט עם הנוולח טעליו?
תשובה: לכתחלה יש ליזהר שלא לבשלו עד שידחנו כדן הדחה
אחרונה (וידיחנו במים פושרין להסיר הדם והמלח שנתיבש
עליו) ובדיעבד בנתבשל בלא הדחה, מותר, דודאי איכא ס' נגד המלח
שעליו מאחר שנתיבש כבר (צ')

פח שא"ל: עכוס נשטט צצית ישראל, וכהן הצטר צקרה ואין ידוע
חס הדיחו?

תשובה (א) אם יודע העכוס מנהגן של ישראל והי' שם ישראליוצא
ונכנס, אפילו קטן בן דעת, מותר הבשר משום דמרתת העכוס. (צ')

(ב) אם אמר העכוס מסיח לפי תומו שהדיחו יפה, אפי' יודע מנהג של
ישראל ג"כ מותר הבשר (ומסיח לפי תומו היינו לדעת הט"ז שסיפר
מענין אחר ומאותו ענין נמשך הדבור שהדיחו, ולדעת הש"ך לא בעינן
רק אם לא שאלוהו וספר לפני אחרים).

(ג) דעת הנודע ביהודא דאם יודע העכוס מנהג ישראל אף אם אין מסיח
לפי תומו, רק שאומר שהדיח, ג"כ מהימן, דבאיסור דרבנן מהני רגלים
לדבר, וכאן יש רגלים לדבר: כיון שיודע מנהג ישראל, מסתמא הדיחו.
(ד) ואם מיחה לעכוס שלא ידח בלי רשותו ועבר על דבריו, אין סומכים
על העכוס, דהא חזינן דלא מרתת. (צ') (אבל מסיח לפי תומו מהני
לדעת החות דעת, ודעת הגרע"א דאין מועיל מסיח לפי תומו).

פח שא"ל: חת לאמן קטן לומר שהדיח הצטר?

תשובה: קטן שאמר שהדיח הבשר דעת הפרי מגדים דאין להתיר.
כיון דאתחזק איסורא אף במה שבידו אינו נאמן, ואשה נאמנת
במה שבידה. והאחרונים חולקים ומקילים דנאמן הקטן.

צ שא"ל: חת מלח קסה צסקין חלץ טא"כ צן יומו, ונלח צולח זה
צטר, ולא הי' ס' נגד חלץ הצלוע צסקין, והיה הספק מרובה
וערצ טצת?

תשובה

מקור ההלכה

(צח) מחבר.

(צט) רמ"א.

(צה) פרי מגדים.

(צו) תשובת חסד לאברהם.

(צז) רמ"א ועוד כוסקים.

תשובה : דעת הפרי מגדים להתיר הבשר בכהאי גונא, דהוי ג"ט בר ג"ט, וגם יש דעה דבחתיכה עצמה יש ס' נגד המלח ; ודעת מהרש"ק דמלח הוי ודאי דבר חריף, ולא שייך ג"ט בר ג"ט בדבר חריף. צא. שאלה חסך ונלח קסה צסקין טל חיסור, ונלח צנלח זה צטר, ולח הי' ס' נגד החיסור הצנוע צסקין ?

תשובה : בסכין של איסור אין להתיר אפי' בהפסד מרובה. (ק)

צב. שאלה : צטר טסה ג' ימים צלח הדסה ?

תשובה : א) בשר ששהה ג' ימים מעת לעת בלי הדחה, נתיבש דמו בתוכו ולא יצא עוד ע"י מליחה (קא)

ב) לתת הבשר הזה במים פושרים כדי שיתעורר דמו לצאת, ג"כ לא מהני (קב)

צג. שאלה : חיזה תקפה יט לצטר טסה ג' ימים צלי הדסה ?

תשובה : אין תקנה לבשר כזה אלא צלי. (ק) וצריך מליחה מעט לכתחלה כמו שאר בשר לצלי. (קד)

צד. שאלה : חס מותר לצטר טסה ג' ימים צלח הדסה, אחרי טלללוהו ?

תשובה : אחר שצלה את הבשר הזה לא יבשלנו, ואם בשלו מותר בדיעבד, (אבל לצלות על מנת לבשל, אסור). (קה)

צה. שאלה : חס מותר לצטר טסה ג' ימים צלי הדסה, אחרי שנמלח כשיעור מליחה, והודח ונללה ?

תשובה : א) דעת הט"ז דאם מלחוהו כשיעור מליחה והדיחוהו, ואח"כ

צלאוהו, מותר לבשל לכתחלה ; ומנחת יעקב חולק אף בהפסד מועט, ותשובת הרדב"ז (ח"א סי' קל"ח) העלה דדוקא במים פושרין בקדרה הוא דאסור, אבל להשליכו במים רותחין מותר, דהוי כחליטה, ותשובת מעיל צדקה (סי' י"ב) העלה לאיסור לבשל אף בהפסד מרובה.

ב) ולענין דינא, דעת הכנה"ג, והגרע"א, וב"א, ושמש צדקה, דלכבוד שבת או בסעודה גדולה דבעי כמה מטעמים מקרי הפסד מרובה אם יהי' אסור לבשל. ולכן ימלח הבשר הזה תחלה שיעור מליחה, ויצלה עכ"פ כחצי צליתו, ואז מותר לבשל אחר כך.

צו. שאלה : צטר טסה ג' ימים צלח הדסה, ומלחו ונצלנו כך אחר הנליחה ?

תשובה : דין הבשר הזה כלא נמלח כלל, וצריך בקדרה ס' נגד החתיכה, ואותה חתיכה אסורה אף בדאיכא ס', אם לא לכבוד שבת, והפסד מרובה, וכדומה. (קי)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ק) ש"ך.
(קה) מחבר וחות דעת
(קי) ש"ך, ויד אפרים

(ק) פרי מגדים, שם.
(קה) מחבר.
(קי) ש"ך ופוד מוסקים.
(קב) מחבר.

כיר המבחן

צו. שאלה: מה דינם של הכלים שנשלו זהם מיד אחר המליחה נשר
שטהה ג' ימים צלי הדסה?

תשובה: בס' יוסף דעת מביא להתיר הכלים אף שהם כלי חרס ע"י
הגעלה ג' פעמים, ודעתו להחמיר.

צח. שאלה: נשר שטהה ג' ימים צלי הדסה, וללאוהו, ואח"כ כשזוהו ימים
רצים צכלי טחינו ונזקק?

תשובה: בשר כזה אסור מטעם כבוש כמבשול. (ק')

צט. שאלה: אם נותר להטהות ימים רצים ע"י עישון, נשר שטהה ג'
ימים צלי הדסה וללאוהו?

תשובה: אסור להטהות בשר כזה ימים רבים ע"י עישון, דחיישינן
דלמא אשתלי ומבשל; ואסור גם לחתוך דק דק ולמלאות ממנו
כרכשתא ולאכול ע"י צלי על גבי גחלים, או טמונה ברמץ דהוי
כנתבשל בכלי, וגם איכא למגזר דלמא אחי לבשל מיני. (ק')

ק. שאלה: אם נותר לזכוכ צלונולא נשר שטהה ג' ימים צלא הדסה?
תשובה: אסור לאכלו באומצא אחר ג' ימים מחמת דם בעין שעל
פניו, והשתא אין מועיל הדחה וצריך קליפה. (ק')

קא. שאלה: כנר שנטטהה ג' ימים?

תשובה: דעת הצמח צדק, ומנחת יעקב, ופרי מגדים, ועקרי הד"ס
דאין להתיר ע"י צליה לבשלו לכתחלה, וחכמת אדם כתב בשם
כרתי ופילתי דמותר כיון דהוי רק חומרת הגאונים.

קב. שאלה: טוון זהמה שטהה ג' ימים צלא הדסה?

תשובה: שומן בהמה דעת הרבה פוסקים דדינו כבשר.

קג. שאלה: טוון של לווחות פטומות שטהה ג' ימים צלא הדסה?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות:

א) דעת השבות יעקב דשומן אווז ששהה ג' ימים בלא הדחה יש להתיר
לבשל ע"י מליחה, דשומן אין מוחזק בדם, וגם דרכיך ולא נתקשה, רק
יגרר היטב הבשר שדבוק לעור, והשומן והעור מותרים.

ב) דעת הנודע ביהודא, ופמ"ג, ועוד אחרונים דאסור לבשל אף דהוי הפסד
מרובה, כיון שאין ראוי לצלי.

ג) דעת החות דעת, וב"א, דמחמת דשומן הוי הפסד מרובה, דאי אפשר
לצלוחו כשאר בשר, לכן יש להתיר השומן ע"י מליחה, ולבשלו במים
שיש בו ס' כנגד השומן, והמים שבלעו איסור ישפכו אבל לערבו בשומן
אחר עד ס' אסור ודאי, דהוי מבשל איסור לכתחלה.

ד) דעת הגאון ר' עקיבא איגר (בתשובות סי' ל"ח) להקל בהפסד מרובה,
שימלח

מקור ההלכה

(קס) ס' שערי צדק

(קז) אחרונים

(קח) יד אפרים

שימלה תחלה השומן כדינו ואחר המליחה וההדחה יערב את השומן הזה בשאר שומן שנמליח והודח כדינו

(ה) עפ"י דעת הרבה אחרונים יש תקנה לחלוט השומן ברותחין.

(ו) דעת התשובות חסד לאברהם להתיר לכתחלה את השומן הזה ע"י שיערב אותו ברוב שוכן כשר ולבטלו לכתחלה

קד יא"ה שו"ן סכנא שכתב ג' וז"ל זלזל הדחה ואחר כך כנולח, והודח וכתב, וכוונתו באחרים וכתבנו צמצולי שבת

תשובה יש להתיר הנשאר מהתבשילין וגם הכלים בדיעבד מטעם ספק ספיקא שני דר' בתבשיל ס' באחר דהשומן אין מוחזק כל כך בדם, ועוד דאפשר שיצא הדם ע"י מליחה ודוגאר בטל בס'. לכן בהפסד מרובה יש להתיר התערובות, והשומן להתיר דג' ב לאחר מעת לעת, לא הפסיד ד'

קה יא"ה צטר כנחם צסק נכ"י פקודת הוונת, והי כריך סריה נזוים כדי סנא יעצרו ג' יזוים צלי הדחה ?

תשובה מותר לשרות הבשר כשמונח חתום בהשק כדי שלא יעברו ג ימים בלי הדחה, ק"א

קו יא"ה צטר טסה ג' יזוים צלי הדחה ונלחו תחלה צכלי ונוקצ כשיעור וניחם, והדחיו וחזר ונלחו והניחו צכני סלינו ונוקצ ?

תשובה א) אם לא שהה הבשר בכלי שאינו מנוקב שיעור כבושה (כשיעור שיתנו ער האש וירתיח), אע"פ שמצא שם ציר, דעת הרש"ל, וט"ז, דמותר יצלי ממה נפשך. דאם לא יצא הדם במליחה ראשונה שוב לא יצא במליחה שניה ואם יצא כבר במליחה ראשונה הלא יצא הכל, וש"ך בנקודות הכסף חולק ואוסר אף לצלי דשמה יצא מעט מעט, והכרתי ופלתי העלה דמכל מקום אין לאסור יותר רק מה שבתוך הציר

ב) ואם שהה הבשר בכלי שאינו מנוקב שיעור כבושה, גם הט"ז מודה דאסור הכל, והחות דעת ובית אפרים מקילין בזה ג"כ

קז יא"ה צטר טסה ג' וז"ל צלי הדחה סנולח עם סחר צטר צכלי ונוקצ

תשובה דעת הט"ז לאסור הבשר ששהה ג' ימים אפילו לצלי, דלא שייך כבלעו כך פלטו, והנקודות הכסף וכתתי ופלתי, מתירין לצלי, כיון דעל כל פנים יוצא מעט דם או ציר ושייך כבלעו כך פלטו, אבל לענין בשול מליחה זו לא מהני והפרי מגדים, והגרע"א פוסקים כט"ז; והחות דעת, והחכמת אדם מקילין בנקודות הכסף

שאלה

מקור ההלכה

ק"ו יר אפרים, ותשובות אור נעלם כ"י נ"ט ק"א ס מאורי אור

כור המבחן

קח. שאלה: צטר שטסה ג' ימים צלי הדסה שטלחו צכלי טלינו מנוקב
עס צטר צטר שצצר כולח ודורח הדסה אחרונה?

תשובה: אם הבשר ששהה ג' ימים לא נמלח עדיין בכלי מנוקב,
או דעת הט"ו דאסור הבשר הכשר אף שאין שם ציר, דחיישינן
שלא יצא הדם שנתקשה ע"י מליחה, ואסור שאר בשר כיון שמונח בכלי
שאינו מנוקב, ואם נמלח בכלי מנוקב ואין ציר בכלי, דעת הפרי מגדים
דשרי חבשר הכשר במקום הפסד מרובה ע"י מליחה והדחה שנית. דאיכא
נמי טעמא דמשרק שריק. והגרע"א כתב דאף אם נמלח בכלי מנוקב, אסור
הבשר הכשר, וידעת החות דעת היא דבכל אלו הדינים אולינן בתר המקיל
כיון דלא הוי אלא חומרת הגאונים.

קמ. שאלה: עוף השוהה למות אחר השחיטה כמה שעות, וכשתהה ג'
ימים צני הדסה, מליזה זמן מוכין השלטה ימים, אם משעת
שחיטה או משעת יליחת הכפס?

תשובה. הפוסקים העלו להקל דיש לחשוב הג' ימים משעה שתצא
(נפשה. ק"י)

קו. שאלה. צטר שטרה צוים, וכשלקחוהו מהמים היה לח כמה שעות
עד שהמים כוועפין, מליזה זמן מוכין השלטה ימים: אם
משעה שלקחוהו מהמים, או משעה שכלתה הלחלוחית?

תשובה. גם בזה יש להקל דיש לחשוב השלשה ימים משעה שכלתה
הלחלוחית של המים. (ק"י)

קיא. שאלה: צטר קרוס שהצילו מצית המטבחים לצית, וכפטר צצית
ועצר זמן ג' ימים צלי הדסה, מליזה זמן מוכין הג' ימים
אם משעה שלקחו הצטר צצית המטבחים או משעה שאחר ההפטר צצית?

תשובה: אם הבשר שנפטר בבית היה תוך ג' ימים מותר לבשל הבשר
דאחר ההפטר מהקרח הבשר מתלחלח במים של ההפטר,
והוי כהדחה דרך העברה דמותר בדיעבד. (ק"י)

קיב. שאלה: צטר שהי' מלח קרח וטרה תוך ג' ימים?

תשובה: דעת הפרי מגדים דאפי' דייעבד יש לאסור, דהשריה היא
לרכך הבשר ובזמן שהוא נקרש כאבן אינה פועלת השריה כלום, וכן במי
פירות יש להחמיר.

קיג. שאלה. צטר שהודח צוים, וכקרט, והיה מוכח ג' ימים?

תשובה. דעת המנחת יעקב דאסור הבשר משום שהיית ג' ימים בלי
הדחה ויש תקנה לצלותו; ואם בשלו, בדיעבד שרי.

קיד. שאלה: אם מותר להשקות צטר ג' ימים כדי לללוהו?

תשובה

מקור ההלכה

ק"י	פתחי תשובה	ק"י	פתחי תשובה
ק"י	יד אפרים	ק"י	בשם יוסף דעת

תשובה: אין להשהות בשר ג' ימים כדי לצלותו דחיישינן שמא יבשלנו. (משום דאית ליה היתר בצלי ולא בדיל מיניה.) קטו

קטו. שאלה: אם מותר להטהות כזר וכחל ג' ימים כדי ללכותם?

תשובה. כבר וכחל מותר להשהות ג' ימים דהא אסור לבשלם בלי צלי, ואי משום דיבשלם אחר הצלי, כל שבדיעבד מותר לא דחיישינן שמא אשתלי. קטו

קטז. שאלה: אם טרה הצטר צמים תוך ג' ימים, האם עותר להטהותו עוד ג' ימים?

תשובה. אם טרה הבשר תוך ג' ימים יכול להשהות הבשר עוד ג' ימים פחות מעט. קי"ו ואפי' לכתחלה מותר לשרות הבשר תוך ג' ימים כדי להשהותו עוד ג' ימים, וגם שניים, וגם שלשיים, דכיון שאין מוזכר בש"ס החומרא הזאת, יש להקל בדינים אלו. קי"ז

קיז. שאלה: אם טרה הצטר צמים תוך ג' ימים האם לריך הצטר עוד הדחה קודם הטליחה?

תשובה: הבשר צריך הדחה קודם המליחה אפי' שראו תוך ג' ימים כי כבר נתיבש הבשר, ולא יצא הדם

קיח. שאלה: אם חל יום ג' צצצת או ציום טו?

תשובה: דעת הנודע ביהודא ועוד פוסקים דאווזות פטומות שעיקרן בשביל השומן, ובצלי השומן כלה, ואיכא פסידא, שרי להדיח הבשר ביום ג' שחל בשבת ע"י עכו"ם; ואפי' בשר בהמה אם אינו ראוי כל כך לצלי כבשול, שרי להדיחו ע"י עכו"ם; ואם אי אפשר ע"י עכו"ם מותר בעצמו להדיח הבשר, ובפרס אם בלאו הכי צריך לרחוץ ידיו, ירחץ על הבשר; ואם חל יום ג' ביר"ט, שרי בכל ענין, אפי' ע"י עצמו, ע"י שיאכל מהבשר.

קיט. שאלה: צטר טסה ג' ימים צלי הדחה ונמלח צטעות עם חתיכות אחרות, ונחצטלו כלם יחדיו, ולעת האוכל נמלחו שחתיכה אחת היטה נצטר טסה ג' ימים צלי הדחה?

תשובה: בדין זה יש חילוק: אם הכירו החתיכה ששהתה ג' ימים בלי הדחה קודם הבשול, או לא נתבטלה החתיכה, ואם החתיכה הזאת אינה ניכרת קודם הבישול ונתערבה בחתיכות אחרות, אף על פי שניכרת אחר הבשול, כבר נתבטלה ברוב ושרי לאכול כלי. קי"ט

קכ. שאלה: צטר שנמלח, וספק אם נמלח תוך ג' ימים?

תשובה: דעת הרמ"א ועוד פוסקים להתיר הבשר; וכל שכן ביש ספק בבהמה אם נשחטה תוך ג' ימים, דוראי מותר.

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קיח) יד אברהם ועוד פוסקים

קיט) בית לחם ירדא בשם כנסת הגדולה, ומהר"ש

קטו) רמ"א, וכרתי ופלתי

קטז) ש"ת בשם המדרי וניאל

קיז) מחבר וש"ך

בזר המבחן

קבא. שאר'ה. חתיכת צמר שטהתה ג' יום צלי הדחה שנתעצרה בחתיכות
אחרות שלא שמו עדיין ג' ימים ולא נוולחו עדיין, ונולח
בזמן ציחד

תשובה. א) אם החתיכה ששהתה ג' ימים ניכרת איזו היא, אין לה
היתר כי אם לצלי

ב) אם אינה ניכרת החתיכה ההיא, אז בטלה ברוב, אפי' אם היא חתיכה
הראויה להתכבד, ולא הוי דבר שיש לו מתירין, ומותר לבשל כל
החתיכות, כל אחת בפני עצמה

ג) ואם רוצה לבשל כל החתיכות בקדרה אחת צריך להרבות עליהן בשר
היתר עד ס' כדין יבש ביבש, ואין צורך להשליך חתיכה אחת כיון
כדין זה אינו אלא חומרת הגאונים. קי

קבב. שאר'ה. חתיכת צמר שנונחה אחרי שטהתה ג' ימים צל הדחה
שנתעצרה גם צ' חתיכות שנוולחו תוך ג' ימים?

תשובה. הדין בזה כמו בשאלה הקודמת

קכג. שאר'ה. חתיכת צמר שנתעצרה צלי ונניחה שנתעצרה אח"כ
צחת כות חחרות?

תשובה. א) דעת הרמ"א, וברתי ופלתי, דהחתיכה שנתבשלה בלי
מליחה בטלה ברוב.

ב) דעת הש"ך דדם עם בשר הוי מין בשאינו מינו ואינה בטלה החתיכה
אלא בס'

ג) דעת הפרי חדש, והדגול מרבבה, והחכמת אדם, שלדעת הפוסקים דדם
שבשלו דרבנן ובאיסור דרבנן ביבש אפי' באינו מינו בטל ברוב, הכא
גמי בטלה החתיכה ההיא ברוב

ד) דעת פוסקים אחרים שיש לחוש הרבה לדעת הפוסקים דדם שבשלו מן
התורה, ולכן כשאין הפסד מרובה, יש לאסור, אבל יכול להרבות עד ס',
ובריך גם להשליך חתיכה אחת

קכד. שאר'ה. חתיכת צמר שלא נוולחה שנתעצרה עם צ' חתיכות שנוולחו?
תשובה. א) דעת הס"ז בשם מהרש"ל דכל החתיכות מותרות, ואין
צריך למיזח את כלן מספק, ולא הוי דבר שיש לו מתירין
כיון שצריך הוצאה למליח.

ב) דעת הפרי חדש דצריך לחזור ולמלח את כלן מספק.

ג) דעת הפרי מגדים דלכתחלה צריך לחזור ולמלוח, אבל אם אין לו
מלח, או שהוא סמוך לחשיכה ערב שבת ואין לו פנאי למלוח פעם שנית,
יש להתיר אף לכתחלה.

קכה. שאר'ה. אם נהני הדחה תוך ג' ימים לאוויזים צוודן שלמים עם העור?
תשובה. א) דעת המנחת יעקב שהעור והבשר מותר לבשל

דעת

מקור ההלכה

(קכ) מחבר, ש"ך, וברתי ופלתי

(ב) דעת הגאון מהר"ש, חמיו של המנחת יעקב, להפשיט העור ולצללות הבשר, דהדחת העור לא שייכא לבשר.

(ג) האברים הפנימיים של העוף, דעת הנודע ביהודא שצריכין צליה מחמת שהדחה מבחוץ אינה מועלת לאברים הפנימיים, והטיב טעם ודעת חולק ומתיר גם את אברים הפנימיים ע"י שרית האווז השלים.

קבו. שאלה. אם הדחה הראש של הדגה וצדדיו ייבולת גם נכסין שפסס ? תשובה. דעת החמודי דניאל דהדחת הראש של בהמה אינה מועלת ללשון שבפנים, וצריך לפתוח פיו של הראש להכניס שם המים קבו. שאלה. אם ויהי הדחה של עגלים שח"ט ס שהדחתו על גבי העור ה"ך ג' י"ס '

תשובה. דעת התשובות מהרי"א אסאד דהדחה תוך ג' ימים מהני לעגלים שחוטפים על גבי העור, והוא הדין הדחה דקודם מליחה מהנ קכא)

קבח שאלה. אם ויהי הדחה של ייבית צפורין צנבתן ? תשובה. עופות בנוצתן צריך להסיר הנוצות קודם ההדחה, ואם לא הסיר הנוצות והדחתן כך אם עברו המים דרך רגלים לראש מהני ההדחה, שבודאי נכנסו המים גם לגופם אבל אם עברו המים מהראש להרגלים, אז הנוצות מעכבין שיא יעברו המים לגופם קכב) קכט שאלה. צטר שנסרס קודם וליחה ציקים הדחה ראשונה צמיס ונצחיות של מלח, והמים ונכנסו יואר עד שאי אפשר לשחיתן מחמת ויבהן '

תשובה. אם לא שהה הבשר במים המזוהים שיעור כבישה הבשר מותר, ובאם שהה שיעור כבישה יש לאסור הבשר באין הפסד מרובה, ובהפסד מרובה יש להתיר רצלי קכג)

קל' שאלה. צטר שהדחת הדחה ראשונה כד"ט ואח"כ נסרה צווי הים צכלי שאינו מנוקצ, והמים ונכנסים יואר עד שאיך ראיון לשחות מחמת מלחן. אם הוי הצטר כמנחם צכלי שאינו מנוקצ ? תשובה: הבשר מותר. קכד)

קלא. שאלה. צטר שססה ג' ימים צל הדחה שנמלח עם צטר עוף יחדיו ואחר וליחה והדחה כצטר אוחס צחציות ונלחו אוחס יחדיו כדרך שמולחין צטר לקיום, ונכצשו כך כוה ימים ? תשובה. כל הבשר אסור, ואפי' מה שחוץ לציד קכה)

קלב. שאלה. צטר שנמלח והודח ונחצשל, ואחר ששהו הכלים נטע לעת נודע שססה הצטר ג' ימים צלי הדחה ?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קכד) תשובת משאת משה סי' כ העלה להתיר

מכמה טעמים, עיין שם

קכה) תשובות בית אפרים חיו"ד, סי' כ"ז

קכא) עיין בעקרי הד"ס סי' ה'

קכב) כתחי תשובה

קכג) תשובת בית אפרים ועוד פוסקים

כור המבחן

תשובה: הכלים שיש להם תקנה בהגעלה צריכים הגעלה. וכלי חרס שאין להם תקנה בהגעלה, המורה להתיר הכלים אין מזניחין אותו. (ק"י)

ק"ג. שאלה: צמקום שהוזכר להקל לכבוד אורחים צענין הדחה או מליחה ומי הוי לכבוד אורחים?

תשובה (א) דעת בעל הסולת למנחה בשם תורת האשם שבמקום שהוזכר כבוד אורחים היינו בעלי תורה ובעלי שם טוב ומע"ט או עני בן טובים או עשירים שראוי לכבדם שאינם עושים רעה. אבל לא הגרועים והקבצנים שעוברים ושבים.

(ב) אורחים לא הוי אלא שנתארחו בביתו. אבל לא כשזימן אצלו חבריו. (ג) לכתחלה לא יזמין אצלו חבריו אם יודע שהוא צריך להקל בענין הדחה או מליחה.

ק"ד. שאלה: איך לרייך להיות הכני טוולחין זו צטר?

תשובה: אסור למלוח בשר אלא בכלי מנוקב או על גבי קשין וקסמין. או במקום מדרון בענין שאם ישפכו שם מים יצאו מיד (ק"ו)

ק"ה. שאלה: אם מותר למלוח צטר על כלי שיש בו גומות?

תשובה: אם יש גומות בהכלי שמולח בו לא יועיל אפי' אם מעמידו במדרון כי הציר מתקבץ בו, ולכן צריך למחות בנשים שמולחין על גבי כסאות, יעל חתיכות עצים. ועל דפים המזדמנים להן ויש בהם גומות. (קכ"ח)

ק"ו. שאלה: אם מותר צטר על כלי שיש בו גומות?

תשובה: אפי' בדיעבד צריך על כל פנים ס' נגד החתיכה שמונחת בגומא. (קכ"ט)

ק"ז. שאלה: אם מותר למלוח צטר על דף חלק צרהיטני?

תשובה: דף חלק צרהיטני שמים זבים ממנו כשר למלוח עליו בשר ואין צריך להניחו במדרון.

ק"ח. שאלה: אם מותר להעמיד על גבי קרקע הכלי מנוקב טוולח זו צטר? תשובה: אף על פי שמולח בכלי מנוקב, מימ יזהר לכתחלה שיהיו הנקבים פתוחים, ולכן לא יעמיד הכלי מנוקב על גבי קרקע כי נחשב הוא ככלי שאינו מנוקב. (ק"י)

ק"ט. שאלה: אם מותר להשתמש דבר רוח צהכלי מנוקב טוולח זו צטר?

תשובה: הכלי מנוקב שמולחין בו בשר אסור להשתמש בו דבר רוח

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קכ"ז (קכ"ט) חכמת אדם

קכ"ח (קכ"ט) חכמת אדם

קכ"ז (קכ"ט) חכמת אדם

קכ"ח (קכ"ט) חכמת אדם

רותח, ובידיעבד מותר בשאר כלים, אבל בכלי חרס אף בדיעבד אסור. קלא)

קמ. שאלה: חס מותר להשתמש דבר לוכן בכלי מנוקב שחלחל בו צער? תשובה: בדבר צונן מותר להשתמש בכלי מנוקב שחלחל בו בשר אף בכלי חרס, ואפי' לכתחלה על ידי קנוח היטב, וכל זה בדרך ארצי. קלב)

קמא. שאלה: חס מותר למלוח צער ולכרוך אותו בצנצנ עוצרי דרכים? תשובה: א) לכרוך את הבשר הנמלח בבגד אסור אפי' בדיעבד, משום דאי אפשר לדם לצאת אם לא שיהיה הבגד ארוג מרווח נקבים, ומשום לא פלוג ראוי לבטל המנהג הזה לגמרי. קלב)

ב) ולתלות את הבשר הנמלח על העגלה כדי שיטפסף יש חשש יותר דיתקנה המלח שעליו ע"י תנועת העגלה, ע"כ יש לבטל המנהג לגמרי. קלד)

קמב. שאלה: חס צאנזע סיעור וליחה הכיח הצער צסק והכיח השק צמקום מדרון?

תשובה: בשק כשר בדיעבד, דהוי כלי מנוקב. קלה)

קמג. שאלה: חס מותר למלוח צער על גבי עור טלח צמדרון?

תשובה: דעת המגן אברהם באורח סי' תצ"ט דאסור למלוח ע"ג עור שלא במדרין, ודעת הפרי מגדים דבהפסד מרובה אפשר לצדד להתיר.

קמד. שאלה: חס מלח צער בכלי שאינו מנוקב, מה דינו טל הכלי? תשובה: אם מלח בשר בכלי שאינו מנוקב הכלי נאסר כדי קליפה דמליחה אינה אוסרת יותר מכדי קליפה. קלי)

קמה. שאלה: חס מותר להשתמש דבר לוכן צאנזע כלי שאינו מנוקב שחלחל בו צער?

תשובה: אסור להשתמש באותו כלי שאינו מנוקב שמלח בו בשר אפי' צונן, וכל שכן בדבר רותח, ואפי' אחר הדחה, ואפי' במליחה דצלי, ואפי' לא שהה רק מעט ונראה רק מעט ציר.

קמו. שאלה: חס כשתמס דבר רותח צאנזע כלי שאינו מנוקב שחלחל בו צער? תשובה: דין כלי זה כדין שאר כלי טריפה ששמו בו היתר, ושייך בו הכלל דתתאי גבר:

א) אם הכלי קר ושמו בו דבר רותח יבש, אפי' בריכות קצת, אין איסור אלא כדי קליפה במקום שנגע, לפי הכלל דתתאי גבר.

ואם

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קלז) אחרונים

קלח) חשבת מהרי"א אסור, וטוב טעם ורפת

קלז) ש"ך, כתי ושלתי, ופרי מגדים

קלא) רש"ל, ובי"ח, ט"ו, ושרי

קלב) ש"ך, ופרי מגדים

קלג) חכמת אדם בשם מנחת יעקב

כור המבחן

(ב) ואם הוא דבר לח כעין דבר גוש, וכל שכן שהוא כעין דוטב, בעינן
ס' נגד קליפת הקערה במקום שנגע, כיון שהכלי קר (קלו)

(ג) ואם הכלי חם אז אם שמו בו דבר יבש לגמרי בלי רטיבות קצת אינו
אוסר אלא כדי קליפה מהמאכל

(ד) ואם הוא דבר יבש ברטיבות קצת בעינן ס' נגד קליפת כל הקערה אף
במקום שלא נגע שם המאכל והרטיבות, וכל שכן ברוטב גמור דצריך
ס' נגד קליפת כל הקערה (לח)

קמז. שא"ל: אם כשתניש דבר זוכן צחותו כלי שאינו נזקק שולח בו צער?
תשובה: אם הכלי קר והוא כלי חרס צריך הדחה, ובשאר כלים צריך
לקנחם היטב וכ"ז בדרך עראי. (קמט)

קמח. שא"ל: צער שנמלח בכלי שאינו נזקק, אם מותר לחזור ולמלוח
הצער צחותו כפי (שלא נזקק) אחר שנקבצו?

תשובה אחר שנקבו הכרי מותר לחזור ולמלוח בו הבשר שנמלח
מקודם בהכלי בעת שהי אי מנוקב ואפי' בלא הדחה מותר
דאין מליחה לכלים להפליט, ואפי' בכלי חרס אמרינן הכי (קמ)

קמט. שא"ל: צער ששהה כבר צוניהתו והודת, אם מותר למלוח בכלי
שאינו נזקק שנומלח בו צער?

תשובה (א) אם הבשר שהה כבר במליחתו והודת מותר למלוח בכלי
שאינו מנוקב שנמלח בו בשר, אך אם שהה שיעור כבישה
מצת לעת דעת הט"ז לאסור, דיש שם ציר, וכבוש כמבוסל, והש"ך מתיר,
דאחר מצת לעת הוי בותן טעם לפגם; והגרע"א, והדגמ"ר בשם מג"א
ס' תמ"ז אוסרין בכבוש אפי' בכדי שיתן על האש וירתיח, דלא כש"ך וט"ז,
וכל זה במליחה מועטת דוקא, דהציר לא, חשיב רותח אבל במליחה מרובה,
דציר הוי חריף ומשביח הטעם, אסור. (קמא)

(ב) ודוקא דבר שדרכו בהדחה כגון בשר או דגים אם מלחן לקיום שדרכן
בהדחה, אבל דבר שאין דרכו בהדחה אסור לשים בכלי שאינו מנוקב,
דחיישינן דלמא משתלי להדיח (קמב)

קנ. שא"ל: צער כשר ששהה כבר צוניהתו והודת, אם מותר להסחותו
צחומץ שהוא בכלי שאינו נזקק שנומלח בו צער?

תשובה: דעת הפרי מגדים דבין לט"ז ולש"ך אפי' חומץ חזק אין מפליט
מהכלי פחות ממעת לעת, אבל במעת לעת אסור, דלא הוי נותן
טעם לפגם כיון דהוי דבר חריף, ודעת החכמת אדם (כלל נ"ז) דבמקום
שאינ

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(קלו) ט"ז וש"ך, ופרי מגדים, וחכמת אדם כלל נ"ז (קמ) רמ"א וש"ך

קלח) ש"ך, חות דעת הגרע"א, וחכמת אדם. (קמא) חות דעת, וחכמת אדם בשם מנחת יעקב

קלט) ש"ך בשם הרמ"א (קמב) ש"ך, וחזק דעת

שאינ הפסד מרובה יש להחמיר, דתיכף כששהה בציר שיעור כבושה (בכרי שירתיה) מפליט מכלי אפי' שאינו בן יומו
קנא שא"ה: דג ס' סנמלחו בכלי צר בן יומו, ושהו צהכלי מעט לעת צכיר שנהם ואחר כך כלנו הדגים צהנאה'

תשובה הדגים מותרים מטעם נותן טעם בד נותן טעם, ולא חשיב דבר חריף רק כעין מליח דבעי לאורחא קמז)

קנא. שא"ה דגים סנמלחו צערב טבת בכלי צר, וגם בכלי חלב וציוס ח' כחצטלו ציחד'

תשובה הרגים אסורים אף ראין מליחה לכלים להפליט, ואף דהכלים לא היו בני יומן, מטעם דהוי דבר חריף שהיו מלוחים כל כך, ובודאי היו בציר, ונאסרו. קמז)

קנא. שא"ה. צר סנמלח בכלי שאינו מנוקב, אפי' רק נמלח מעט, ואפי' תשובה: בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב, אפי' רק נמלח מעט, ואפי' לא שהה שיעור מליחה רק מעט, רק שנראה ציר בכלי, מיחשב רותח ואסורה כל החתיכה אם נגזה בשוקי הכלי אפי' מה שחוץ לציר ואפי' לצלי אסור מטעם פירש ממקים למקום ואפי' בהפסד מרובה וצורך קמז)
קנא. שא"ה וזה דינן של שאר החתיכות סנמלחו בכלי שאינו מנוקב ומונחות על החתיכה המונחת לוטה צטוק הכלי?

תשובה א) דוקא אותה חתיכה המונחת בכלי למטה ונוגעת בציר אסורה אפי' לצלי, ואפי' החלק של אותה החתיכה שהיא למעלה מן הציר, גם כן אסור, אבל שאר חתיכות שעליה שנמלחות עמה מותרות, ואפי' קליפה לא בעי קמז)

ב) ואם הציר מגיע גם להחתיכות העליוניות, דעת הש"ך בדעת רמ"א דאסורות מחמת שהן בתוך הציר

קנא. שא"ה: חתיכה סנמלחה בכלי שאינו מנוקב, וכתערבה צטאל חתיכות כסרות, ואין מכירין אותה?

תשובה דעת הט"ז בשם רש"ל, וגם הפרי מגדים וחות דעת, דהחתיכה האסורה בטלה ברוב, ואין צריך ס' כנגדה, ואפי' נמלחה שיעור מליחה ושהתה שיעור מליחה, ודעת הגאון רע"א להצריך ס' כנגדה קנא. שא"ה: חתיכה סנמלחה בכלי מנוקב, וצטוק שיעור מליחה נפלה על הכפה של כסרים?

תשובה: אם לא שהה הבשר על גבי הרצפה רק הגביהו אותו תיכף מותר הבשר קמז)

קנא. שא"ה: חתיכה שלא נמלחה עדיין ונפלה לליר?

תשובה

מקור ההלכה

קרו) רמ"א, וט"ז

קמז) חכמת אדם והצרות יר שאל

קמז) תשובות מהרש"ם סי' קצ"ב

קמז) יוסף דעת

קמז) רמ"א, ופרי מגדים

כור הטבחן

תשובה: החתיכה נאסרה מיד ואפי' מה שחוץ לציר, ואף בהפסד מרובה וצורך.

קנח. שא"ל: חתיכה שנמלחה בכלי מנוקב, וכפלה לזיר בכלי שאינו מנוקב? (תשובה: א) אם החתיכה שנמלחה בכלי מנוקב הוא באמצע שיעור מליחה, נאסרה מיד, ואפי' מה שחוץ לציר, ואפי' בהפסד מרובה וצורך, דפירש ממקום למקום

(ב) ואם כבר שהתה שיעור מליחה, או אפי' ספק אם שהתה שיעור מליחה, אינו אסור רק מה שבתוך הציר. קמח)

קנט. שא"ל: לווז שנמלח והודח שהכינו על לווז שלא נמלח, ולאחר כך נמלחו את הללו העליונה והיה ז' ליר ומטה, וכשרה קלת מן הללו התחתונה צריך לומר לז' בכלי שאינו מנוקב?

תשובה: הטיז העלה במעשה זה שלא לאסור רק מה שמינח בתוך הציר, אבל מה שמונח חוץ לציר מותר, ולא הוי אווה התחתונה כנמלח בכלי שאינו מנוקב, דהא אין כאן מליחה כלל, רק הו"ל דין כבוש בציר; ונקודות הכסף חולק ומתיר אף מה שמונח בציר; והפרי מגדים והחזו"ן דעת סוברים כהטיז.

קס. שא"ל: אחר שנמלח הצמר והודח אם לזיר לשת אותו עוד צמים רותחים?

תשובה: המחבר סבר דלכתחלה צריך לתת את הבשר במים רותחים אחר שנמלח והודח כדי לחלוט הדם הנשאר, והרמ"א סבר דאינו צריך.

קסא. שא"ל: צמר שנמלח ושהה שיעור מליחה ולא הודח הדחה אחרונה ונתנוהו בכלי שאינו מנוקב, ונתמלח מליר, או צמר שנמלח לזיר הו"ל מוצק לאחר ששהה שיעור מליחה?

תשובה: זה הדין ידוע בשם מעשה דרש"י, ויש בו חלוקי דעות. (א) דעת הרמ"א דאין אסור מה שבתוך הציר רק כדי קליפה ואפי' אם יש ס' במה שבתוך הציר נגד הציר בעי קליפה; ומה שחוץ לציר מותר.

(ב) דעת הטיז בשם רש"ל דמה שבתוך הציר נאסר כולו אפי' לצלי, ומעט למעלה ממנו אסור כדי קליפה.

(ג) ובאם יש ס' במה שבתוך הציר נגד הציר, מותר, אבל מה שחוץ לציר, אין מצטרף

(ד) ובהפסד מרובה יש להקל בכדי קליפה מה שמונח בתוך הציר, ומה שחוץ לציר, מותר. קמט)

קסב. שא"ל: לזיר הו"ל מוצק לאחר ששהה שיעור מליחה שנמלח לכלי, מה דינו על הכלי?

תשובה

מקור ההלכה

קמט) פרי מגדים: חזק דעתו והגרע"א,

קמח) ש"ך, וא"י מגדים

תשובה . א) אם הוא כלי עץ נאסר מיד כדי קליפה. דמליחה אינה אוסרת יותר מכדי קליפה

ב) ואם הוא כלי חרס, דעת הפרי מגדים דנאסר כל הכלי, ודעת המנחת יעקב דאפי' בכלי חרס מהני קליפה, אם יכול לקלוף.

קסג שא"ה: צטר וזיר טכנצטו צכלי מעט לעט, מה דינו של הכלי?

תשובה: א) אם הוא כלי חרס יש פוסקים דאוסרים כל הכלי

ב) אם הוא כלי אבן או כלי מתכות, דעת הת"ח בשם א"ה

דאין שייך גביהו כבישה מעט לעט, ודעת הס"ו לאסור ובהפסד מדובה יש דהקל במתכות.

ג) אם הוא כלי זכוכית אינו נאסר אפי' בכבישה מעט לעט; וכלי "פארצילאן" דינו כזכוכית.

קסד. שא"ה: זיר טנפל צתוך טיעור מליחה על כלי חרס מצחון?

תשובה: דעת הפרי מגדים דבשעת הדחק קולף מקומו. ודעת הפרי תבואה דאפילו מבפנים סגי בגרירה.

קסה שא"ה: זיר טנפל על זניכה, וכיוצא בו?

תשובה: אפילו צונן נאסר עד ס. ^(ק)

קסו שא"ה: מה דינו של זיר הכולל מצטר לאחר טענה טיעור מליחה וגם הודח אחר המליחה?

תשובה: ציר האוסר הוא דוקא מבשר ששהה טיעור מליחה ולא הודח עדיין אחר המליחה, אבל אם הודח הבשר לאחר ששהה טיעור מליחה, אז הציר היוצא מבשר זה אחר כך אינו אוסר. ^(קא)

קסז. שא"ה: הדין דאין זיר של מליחה אוסר כלי כי אם כדי קליפה הוא דוקא צדצר שאין צו טענוכית כגון דס, אזל צדצר טיט צו טענוכית אוסר כל הכלי, או לא טנא?

תשובה: אין לחלק בין דם שאין בו שמנונית ובין שומן, אך לעולם אין מבליע ציר מליח בכלי רק כדי קליפה בכל כלי לפי דינו. ^(קב)

קסח. שא"ה: אם נפל הצטר לאחר טיעור מליחה לכלי חלב?

תשובה: א) אם יש בהכלי לכלוך של מאכל חלב אסור הבשר עד שיהי'

ס' נגד הלכלוך, ובהפסד מרובה וסעודת מצוה יש להקל.

דלאחר טיעור מליחה לא נחשב הבשר כרותח. ^(קג)

ב) אם הכלי של חלב היה נקי, אפי' היה בן יומו, מותר הבשר, דאין מליחה לכלים להפליט. ^(קד)

ג) אם שהה הבשר בהכלי של חלב טיעור כבישה, אסור הבשר, אף דהכלי היה נקי.

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קנג) רמ"א

קנד) ש"ך, פרי מגדים, וחכמת אדם

קנה) חכמת אדם

קנא) פרי חדש, ועוד פוסקים

קנב) פרי מגדים

כור המבחן

קסמ. שאר'ה צטר שפלטע כל דמו וסודת, ואח"כ מלחמו עוד פעם להיות קיים לזמן מרובה אי חסיד הצטר כרותח ?

תשובה : בשר כזה חשוב כרותח אפילו בהפסד מרובה וסעודת מצוה. קנ"ה

קע. שאר'ה. אם חתך צסקין צטר תוך שיעור מליחה ?

תשובה. בשר שמלחו להוציא דמו, בין שהוא תוך שיעור מליחה או לאחר שיעור מליחה וחתך ממנו בסכין אם לא נתיבש הציור עליו, סגי הסכין בהדחה, ואם נתיבש הציור עליו, צריך הסכין נעיצה בקרקע ומשום דם בעין שיצא על הבשר ע"י החתך, אם ידיח היטב הבשר על מקום החתך, ויחזור וימלחנו שם. מותר. קנ"ו

קעא. שאר'ה. אם חתך צסקין של איסור, צטר תוך שיעור מליחה ?

תשובה : לכתחלה אסור לחתוך בשר מלוח בסכין של איסור, ובדיעבד אם הסכין הוא מקונח יפה. מותר. קנ"ז

קעב. שאר'ה. צטר טרפה שפלטע וחתך צסקין של היסור תוך שיעור מליחה ?

תשובה. הסכין צריך הגעלה, דרוקא ממליחת איסור דם אמרינן דם משריק שריק, אבל בשר טרפה שיש בו שמנונית איסור, נבלע בסכין על כל פנים כדי קליפה, וכל שכן אם חתך בסכין של היתר לצלי של איסור אצל האש קנ"ח

קעג. שאר'ה. צטר חזיר שניצטקין ונעשקין לוותו, שחתך צסקין של היסור ?

תשובה : הסכין אסור, כי ידוע שמולחין בשר חזיר הזה הרבה, ודינו כרותח.

קעד. שאר'ה. כשרוליס לעשות מליח שיתקיים הצטר לאחר שפלטע צולחו צכלי ונוקצ כשיעור הראוי, כיצד יעשה ?

תשובה : מדיחים את הבשר הזה ששהה במלחו יפה יפה מהמלח ודם בעין שעליו (ואפילו אם רוצה לאכול צלי אחר המליחה, צריך להדחיו יפה תחלה), ואחר כך חוזרים ומולחים אותו כדי שיתקיים ואפי' בכלי שאינו מנוקב (ומליחה זו דינה כרותח). קנ"ט

קעה. שאר'ה. צמקס שאין מלח מלח מצוי יצלה הבשר תחלה עד

שיוזב כל דמו, ואחר כך יבשלנו ; ואנן אין בקיאות בדבר זה, ולכן נוהגים לצלות הבשר כל כך עד שנתייבש מבחוץ, דאז ודאי זב כל דמו, ואח"כ יבשלנו. קס

סימן

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

קנה) ט"ז, ופרי חדש, ועד סוסקים קנח) חכמת אדם

קנז) רמ"א, ועיין ט"ז וש"ך בעקבות הכסף, קנט) מחבר

וגם בחות דעת קס) ט"ז ופרמ"ג בדעת המחבר

קנז) אורונים

סימן ע.

א. שא"ל: אם נותר למלוח הרבה חתיכות זו על גבי זו?
תשובה: (א) מותר למלוח הרבה חתיכות זו על זו ואפילו בזה אחר זה, ואף על פי שחתיכה התחתונה גומרת פליטתה קודם לעליונה, מ"מ לא אמרינן שחתיכה התחתונה בולעת מהעליונה, דלפי שחתיכה התחתונה טרודה למפלט ציד (כ"ד שעות או עכ"פ י"ב שעות בין בבהמה בין בעוף איננה בולעת דם מחתיכות העליונות *).

(ב) ואפילו מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות מותר בדיעבד ולכתחלה יש להחזיר. (ב)

(ג) ואפילו בשד שוד עם גדיים וטלאים ואפילו עם עופות מותר למלוח יחד. (ג)
(ד) לאחר ששהתה החתיכה שיעור מליחה לא ימלח עלי' שאר חתיכות לכתחלה. (ד)

(ה) חתיכה שיש לה בית-קבול כגון דופן שלמה מחמירין לכתחלה להפוך אותה שיווב הדם למטה. (ה)

ב. שא"ל: חתיכה שכוולסה צ' פעמים, ולא הודסה צינתים?

תשובה: (א) לכתחלה אין לעשות כן אפילו תוך מעת לעת. (א)
(ב) ובדיעבד, אם מליחה השניה היתה בתוך מעת לעת מותר, ולא חיישינן שמלח הב' מבליע הדם הנשאר ממליחה הראשונה. (א)
(ג) ובאם מליחה השניה היתה לאחר מעת לעת (לאחר שפלטת כל צירה), דעת הט"ו לאסור, ודעת הש"ך ומנחת יעקב ופרי מגדים להתיר בדיעבד אפילו בכהאי גוונא.

(ד) אם מליחה השניה היתה בכלי שאינו מנוקב אסור אפילו קודם מעת לעת, כיון דסותם מלפלט מבליע להדם. (ה)

ג. שא"ל: כמה זמן נותר להשהות הצטר נזנח קודם ההדסה האחרונה?
תשובה: לכתחלה יזהר שלא להשהות הבשר במלחו יותר מ"ב שעות, ובדיעבד מותר אפילו מונח במלח כמה ימים, דכבר פלט כל דמו וציד מותר. (ו)

ד. שא"ל: צטר שכוולס צטרצ צטר וטכחו וולסדיו וזכר צצצ?
תשובה: מותר להמתין בהדחה עד מוצאי שבת או על כל פנים מותר בשבת ברחיצת ידים על גבי בשר, (א"ח סי' שכ"ג) ודעת הגרע"א בשם החנוך דצריך קליפה בדיעבד, ומ"מ לצלי מותר בלא קליפה. שאלה

מקור ההלכה

(א) ש"ך וחכמת אדם

(ז) רמ"א

(ה) חות דעת

(ט) מחבר

(א) מחבר

(ב) רמ"א

(ג) רמ"א ועוד פוסקים

(ד) יאדוונים

(ה) רמ"א

כּוֹר הַמִּבְחָן

ה. שאלה: אם נותר לנלוות צמר עם דגים?

תשובה: אפילו בשר עופות עם דגים אסור למלוך ולאכול משום איסור דם, והדגים פולטים כל צירן קודם שגומר העוף לפלוט דמו, ואז בולעין הדגים מדם העוף (י')

ו. שאלה: אם עבר ומלח צמר עופות ודגים זה ע"ג זה או זה בלד זה, מה דינן של העופות?

תשובה: (א) אם העופות והדגים הם תוך שיעור מליחה או עכ"פ תוך י"ב שעות ואין שומן בדגים, אז העופות מותרים.

(ב) אם יש שומן בדגים יש לאסור גם העופות אף תוך שיעור מליחה.

(ג) אם העופות והדגים הם לאחר י"ב שעות וכל שכן אחר מעת לעת ממליחה, אז אף באין שומן בדגים יש לאסור גם העופות. (יא')

ז. שאלה: אם עבר ומלח צמר ודגים יחד, מה דינן של הדגים?

תשובה: בדין זה יש הרבה תנאים וחלוקי דעות

(א) אם אין בהדגים קשקשים אסורים הדגים עד ס', ואם הדגים עדיין בקשקשים מותרים דאינן פולטים מיד ולא בלעו מן העופות דאידי דטרידי לפלוט לא בלעו; ואין צריכים אפילו קליפה, דהקשקשים במקום קליפה הם. (יב')

(ב) ודוקא אם הדגים שלמים מכל צד, דאליכ הדם נכנס במקום חתוכו. (יג')

(ג) וקשקשים עצמם, דעת המנחת יעקב דמותרים, ודעת הפרי מגדים וחות דעת דאסורים, ולכן אם הדגים נתבשלו עם הקשקשים צריך ס' כנגדם.

(ד) ואם יודע בודאי שהדגים מונחים על העופות, וברור לו שלא נשרקו הדגים מלמעלה, הדגים מותרים, דמלמטה למעלה דם אינו מפעפע, ומכל מקום קליפה בעי דכדי קליפה מפעפע. (ואם נתבשלו בלא קליפה יש להקל לצורך שבת אף שאין ס' בגד הקליפה. (יד')

(ה) ובאם העוף והדג מונחים זה בצד זה, אבל חתיכות הדגים גבוהות יותר וסולין למעלה מן הבשר, מה שלמעלה מהבשר שאינו נוגע בבשר, מותר ע"י קליפה. (טו')

(ו) ואם לא הניח הדגים אצל העופות אלא לאחר ששהו העופות במלחן שיעור מליחה, ואפי' אם הדגים גמי שהו שיעור מליחה הדגים מותרים. (טז')

ח. שאלה: אם לא מלח סכיהם יחד רק הכיח דגים ועופות יחד והדג מלוח והעוף חפל?

תשובה: אם הדג מלוח והעוף חפל ונתנם זה אצל זה או זה ע"ג זה לכולא

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(יד) רמ"א, ש"ך, פרי מגדים

(טו) ש"ך בשם או"ח

(טז) רמ"א וש"ך

(י) מחבר

(יא) פרי מגדים

(יב) רמ"א וש"ך

(יג) חודשי יב"ץ

לכולא עלמא גם הדגים מותרים ואין בהם איסור משום דם דהמלח מבליע בחפל ואין בולע ממנו. (י')

ט. שאלה: אם הכיח דגים ועופות יחד והעוף מלוח והדג תפל?
תשובה: אם הדג פלט כל דמו ע"י מליחה קודם שהגניחוהו אצל העוף, ואפי' לא הורח הדג מדמו, הדג אסור, ואם עדיין לא פלט כל דמו ולא נמלח, לעולם דעת המחבר משמע דאינו מועיל מליחה לדג, ודעת הרמ"א היא דמועיל מליחה לדג, ואמרינן אגב דיפלוס לדם ידי' יפלוט גמי לדם שבלע. ובאין הפסד מרובה יש להחמיר, ובהפסד מדובה יש צד להקל. (י'')

י. שאלה: דגים שנטמלו עם צפר וליכא איסור דם, כגון ששהו הדגים סיעור מליח וסורדו וחזרו ונטמלו עם צפר, האם חסירים משום סכנה?

תשובה: אין איסור משום סכנה ע"י מליחה, דאין סכנה במליחה. (י')

יא. שאלה: אם מותר לנלוות דגים בכלי שנטמל צו צפר?
תשובה: (א) אם מולח הדגים לקיום, דאורחא בהדחה, דעת הש"ך דמותר אפי' לכתחלה, אבל אם רוצה לבשלם מיד אסור לכתחלה, דלמא ישכח להדיח; ודעת האו"ה והת"ח דאפי' אם מלחו לקיום אסור לכתחלה, (ב) ובדיעבד אם כבר מלח הדגים בכלי שנמלח בו בשר, הדגים מותרים, דאין הדגים בולעים הדם שבכלי, דאין מליחה לכלים להפליט. (כ)

יב. שאלה: דגים שכבדו עם צפר, אם חסירים משום סכנה?
תשובה: המנחת יעקב והפרי מגדים הגיחו בצריך עיון, ודעת הבית יהודא דבכבוש אין שייך סכנה.

יג. שאלה: צפר שחטוהו נלוות סהוכה חלל צפר טרפה מלוח?
תשובה: (א) אם נגעו זה בזה דהיינו שנמלחו יחד, אף שנמלחו בכלי מנוקב ואפי' קודם גמר פליטתו, ודאי טרפה, ואפי' לא נמלחו יחד אלא לאחר ששהו שיעור מליחה הגיחו יחד, טריפה, דציר גבילה וטרפה דאורייתא.

(ב) ואפי' לא נגעו זה בזה אלא בכדי שפליטה נוגעת זה בזה ג"כ אסור לכל הדעות בציר גבילה וטרפה; ואין להתיר אלא אם כן יש ס' בבשר שחוטה ואעפ"י שיש ס' צריך קליפה במקום שנגע בבשר טרפה. (כא)

יד. שאלה: צפר שחטוהו מלוח סהוכה חלל צפר טרפה תפל?
תשובה: (א) אם החתיכות אינן נוגעות זו בזו כלל, כשר, ואין צריך אפי' הדחה לזהירות בעלמא.

אם

מ ק ו ד ה ה ל כ ה

(כ) רמ"א

(כא) פרי מגדים ועוד מוסקים.

(יז) מחבר

(יח) פרי מגדים וחכמת אדם

(יט) ש"ך, רמ"א, פרי מגדים

כור המבחן

ב) אם החתיכות אינן נוגעות זו בזו רק שהפליטה נוגעת זו בזו אין צריך אלא הדחה לזהירות בעלמא.

ג) ואם החתיכות נוגעות זו בזו, דעת המחבר להתיר בכהאי גוונא גם כן בהדחה בלא קליפה, בין כשהבשר מונחת למעלה או למטה, ודעת הרמ"א ושו"ך ורש"ל ופרי חדש ופרי מגדים לאסור אם לא בהפסד מרובה.

טו שאלה קפק אם נוכל צער שחיטה עם צער כזלה או טרפה?
תשובה ציר נבלה וטרפה אסור מדאורייתא ולכן הוי ספיקא דאורייתא, ולחומרא, מה שאין כן ציר דבשר כשר וציר דגים טמאים כחושים (דבשמינים הוי ד"ת), או דם שملחו או שבשלו הוי דרבנן, וספיקא דרבנן לקולא.

טז שאלה חתיכה שנטרפה וספק ונומחה עם צ חתיכות כשרות ולא נודע עד אחר שנימלחו והודחו?

תשובה חתיכת בשר שנטרפה מספק (כגון שנמצא מים בראש ולא בדקו אם המוח מקיפו, או שנטרפה בדבר שיש ספק משום פלוגתא דרבנן) ונמלחה עם ב' חתיכות כשרות ולא נודע ע"ד הטריפות עד אחר שנמלח כל הבשר והודה, דעת הנודע ביהודא (סי' כ' וסי' ל"ב) להתיר בהפסד מרובה בין אם יודעים אנו בבירור שהחתיכה שנטרפה מספק נגעה בב' חתיכות היתר בעת מליחה, בין אם ספק הוא, שמא לא נגעה חתיכה האסורה רק באחת מהחתיכות הכשרות, ובאם מכיר חתיכת האיסור צריך להשליחה, ובאם אינו מכירה, צריך למכור חתיכה אחת לנכרי וחתיכות הנותרות צריכות קליפה, ואם נתבשלו בלא קליפה מותר.

יז שאלה: צער שלל נוכל כלל שכתמיהו עם צער שנומלח קודם שנימלחו דם?

תשובה דעת המחבר דלכתחלה אסור לעשות כן (דכבלעו כך פולטו במליחה לא אמרינן רק אידי דטריד לפלוט לא בלע) ובדיעבד מותר על ידי מליחה שימלח את החתיכה שלא נמלחה אחר כך. (כ)

יח. שאלה: חתיכת צער שלל הודחה הדחה ראשונה ולא נמלחה כלל, שהוכחה אלל חתיכת צער תוך שיעור וליחה?

תשובה. החתיכה שלא הודחה ולא נמלחה מותרת ולא אמרינן דהוי כחתיכה שנמלחה בלא הדחה ראשונה.

יט. שאלה: חתיכת צער שלל הודחה הדחה ראשונה ולא נמלחה כלל שכתמיהו צין הרבה חתיכות ושהחה עם קלח?

תשובה החתיכה שלא הודחה ולא נמלחה אסורה באין הפסד מרובה כיון שקבלה טעם ממלח עצמו, והוי כנמלחה בלא הדחה ראשונה (כ) שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כב) מחבר ורמ"א (נג) ש"ך ועוד מוסקים והנחת יעקב כלל ו' סק"ד מתיר גם בזה.

ב. שאלה: חתיכת צמר שהודחה הדחה ראשונה ולא נמלחה, שהודחה אלל חתיכת צמר הוך שיעור מליחה?

תשובה: דעת הרמ"א דהחתיכה שהודחה ולא נמלחה מותרת, דכבולעה כך פולטה.

בא. שאלה: חתיכה שטשה חלי טעה נמלחה ולא הודחה הדחה אחרונה שהוכחה, אלל חתיכת צמר נחלת מליחתה?

תשובה: דעת הרמ"א דהבשר מותר ואין צריך מליחה שנית, דאידי דסריד לפלוט לא בלע.

בב. שאלה: חתיכה שטשה חלי טעה נמלחה והודחה הדחה אחרונה שהוכחה אלל חתיכת צמר נחלת מליחתה?

תשובה: דעת הס"ז והש"ך דאף שהחתיכה שהודחה בולעת דם מחתיכה האחרת, מכל מקום מותרת ע"י מליחה שנית דאידי דתפלוט דם שלה תפלוט נמי דם שבלעה, דכיון דיש בה עדיין דם שלה לא נסתמו נקבי הפליטה אף שהודחה, ואם ימלחנה פעם שנית תחזור ותפלוט דם. כג. שאלה: מה הוא השיעור של פליטת ל"ז?

תשובה: א) דעת המחבר, ד"ב שעות הוא שיעור פליטה, (ולל זמן שהבשר פולט ציר, בין להס"ז ובין להש"ך, אמרינן כבולעו כך פולטו בהפסד קצת).

ב) דעת הרמ"א דכל מעת לעת לאחר שנמלח הבשר פולט ציר, כד. שאלה: צמר שטשה שיעור מליחה והוא צחוך י"ז שעות, שהוכח אלל צמר שהוא צחוך שיעור מליחה?

תשובה: א) דעת הס"ז דצריך להעביר הלכלוך ולמלוח הבשר שנית משום דבולע, ואידי דסריד לפלוט לא בלע, לא אמרינן בציר. ב) דעת הש"ך דאין צריך למלחו שנית, דבציר גם כן אמרינן אידי דסריד למפליט לא בלע.

כה. שאלה: צמר שטשה שיעור מליחה והוא לאחר י"ז שעות, שהוכח אלל צמר שהוא צחוך שיעור מליחה?

תשובה: דעת הרמ"א דאסור הבשר באין הפסד מרובה, וכן דעת החות דעת וחכ"א; ודעת הרש"ל להקל אף באין הפסד מרובה.

כו. שאלה: צמר שטשה שיעור מליחה והוא לאחר מעט לעט, שהוכח אלל צמר שהוא צחוך שיעור מליחה?

תשובה: הבשר שפלט כל דמו וצירו, דהיינו לאחר מעט לעט, חזור ובולע ממה שחבירו פולט, ולכן אסור אלא אם כן שיש ס' נגד הבשר, ואפי' לצלי אסור כולו, ולא מהני אחר כך הדחה ומליחה שנית. כז) שאלה

כור המבחן

• כו. שא"ל: צטר שטודע ח'כך אחר' טעסה טיעור מליחה. וכפל צין חתיכות מליחות?

תשובה: דעת הש"ך ות"ח דנקבי הפליטה נסתמו ע"י ההדחה האחרונה ודעת הט"ז וצמח צדק ופרי חדש דלא אמרינן דע"י ההדחה האחרונה נסתמין נקבי הפליטה; ובהפסד מרובה יש להקל ע"י מליחה שנית. (י"ה) כח. שא"ל: צטר טעסה צנלמו והורח אחר י"צ טעות. וחזר ומלחו עס צטר, להוליא דמו?

תשובה: הבשר שהורח אחר י"ב שעות אסור אף בהפסד מרובה, כיון דלאחר י"ב שעות רק בהפסד מרובה אמרינן שפולט ציד, והדעה שלא נסתמין נקבי הפליטה היא גם כן בהפסד מרובה והוי תרי קוליו. (י"ב) כט. שא"ל: צטר טלל הורח הדחה ראשונה ולא נמלח טנפל לליר צכלי מנוקצ וטהה טס קלח?

תשובה: הבשר מותר ע"י מליחה ואידי דיפלוט דם שלו יפלוט דם שבלע, דכיון דלא קבל הבשר טעם ממלח עצמו לא הוי כנמלח בלא הדחה, דאין כח בציר אלא להתבלע בעצמו, אבל לא להבליע דם בעין שעליו. (י"ג)

ל. שא"ל: צטר טלל הורח הדחה ראשונה ולא נמלח טנפל לליר צכלי מנוקצ וטהה טס טיעור כציסה?

תשובה: דעת הט"ז דאסור, אפילו יש לציד מקום לזוב, ודעת רש"ל ושו"ך דמותר בהפסד מרובה, ודעת החכמת אדם דמותר אפילו באין הפסד מרובה. (י"ד)

לא. שא"ל: כמה הול טיעור כציסה?

תשובה: לדעת הרמ"א הוא יום שלם מעת לעת וכן דעת הש"ך; ודעת הט"ז דכדי שיתן על האש ויתחיל להרתח הוי שיעור כבישה (יש אומרים שהוא י"ח מינוטין ויש אומרים ו' מינוטין).

לב. שא"ל: צטר טלל הורח הדחה ראשונה ולא נמלח טנפל לליר צכלי טליו מנוקצ וטהה טס טיעור כציסה?

תשובה: (א) דעת החות דעת דיש לסמוך על דעת רש"ל ושו"ך (בתירוצ' א'), דאף בכלי שאינו מנוקב מהני מליחה בהפסד מרובה כל זמן שלא נכבש מעת לעת.

(ב) דעת הפרי מגדים דכיון דנכבש כשיעור שיתן על האש ויתחיל להרתח לא מהני מליחה אף בהפסד מרובה ואסור משום כבוש לדעת הט"ז והשו"ך (בתירוצ' ב').

דעת

מקור ההלכה

(כה) כתיב ושלחי ופרי מגדים
(כו) כתיב ושלחי ופרי מגדים
(כז) כתיב ושלחי ופרי מגדים
(כח) כתיב ושלחי ופרי מגדים
(כט) כתיב ושלחי ופרי מגדים
(ל) כתיב ושלחי ופרי מגדים

ג) דעת הנודע ביהודא סי' מ"ב לאסור בבשול, אבל לצלי יש להתיר בהפסד מרובה.

לג. שאלה: נזר טלח הודח ולא נמלח טנפל לליר וטהה טס מעט לעט טלס? תשובה: אם נשתהה הבשר בציר מעט לעט אף שנפל הבשר לכלי מנוקב ויש לציר מקום לזוב הוי כבוש ואסורה כל החתיכה אף בהפסד מרובה לכל הדעות.

לד. שאלה: נזר טהוא חוך טיעור מליחה טנפל לליר צכלי מנוקב? תשובה: א) אם יש לציר מקום לזוב ולא שהה שיעור כבישה כדי שיתן על האש ויתחיל להרתח, ידיחנו וימלחנו שנית מיד (ולא אחר זמן) דכבולעו כך פולטו עם דם של עצמו.

ב) אם שהה שיעור כדי שיתן על האש ויתחיל להרתח אף דיש לציר מקום לזוב אין להתיר צ"י הדחה ומליחה שנית רק בהפסד מרובה. (ט)
ג) אם שהה מעט לעט, אף בהפסד מרובה אסור.

לה. שאלה: נזר טהוא חוך טיעור מליחה טנפל לליר צכלי טאינו מנוקב? תשובה: א) אם נוגע בשולי הכלי אסור מיד כל הבשר אפילו מה שחוך לציר ולא מהני הדחה ומליחה שנית, דהוי נמלח בכלי שאינו מנוקב.

ב) אם אינו נוגע בשולי הכלי, כגון שמלח על עצים על גיגית ונשרה מקצת מהבשר בציר או מה שבתוך הציר נאסר מיד, אבל מה שלמעלה מציר לא נאסר רק כדי קליפה דכיון שאינו נוגע בשולי הכלי, אינו פורש ממקום למקום הדם שבהבשר שלמעלה מן הציר רק מה שבתוך הציר. (י)

לו. שאלה: נזר טטהה טיעור מליחה והוא צחוך י"צ טעוה, טנפל לליר צכלי מנוקב?

א) תשובה: א) אם יש לציר מקום לזוב ולא נשתהה שיעור שיתחיל להרתח על האש, או באין הפסד מרובה אסור, דבציר לא אמרינן כבולעו כך פולטו; ובהפסד מרובה מותר צ"י הדחה מעט כדי להעביר הלכלוך (אבל לא הרבה כדי שלא יסתמו נקבי הפליטה) ומליחה פעם שנית (בפני עצמו ולא עם בשר אחר).

ב) אם לא הדיח להעביר הלכלוך ונמלח כך מותר בדיעבד. (א)

י) אם נתבשל בדיעבד בלא מליחה שנית, מותר. (א)

י) אם שהה שיעור כבישה כדי שיתחיל להרתח, אין להתיר רק בהפסד מרובה וסעודת מצוה. (א)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

פרי מגדים חזק דעת. (ב) ש"ך.
י. ט"ז ושי"ך, ועיין פרי מגדים חזק דעת. (א) פרי מגדים.
(א) רמ"א ושי"ך

כור הטבחן

לז. שאלה: צטר טעה טיעור מליחה והוא צחוך י"צ טעות. טנפל לליר צכלי טאינו מוכק?

תשובה. בין שנוגע הבשר בשולי הכלי או לא נוגע, אם שהה כדי שיתחיל להרתח על האש, נאסר מה שבתוך הציר מטעם כבוש ולא מהני מליחה שנית, אבל מה שלמעלה מן הציר מותר, דכיון שהוא אחר שיעור מליחה, לא נאסר מה שלמעלה מן הציר רק כדי קליפה. (י)
לח. שאלה. צטר טעה טיעור מליחה והוא לאחר י"צ טעות, טנפל לליר צכלי מוכק?

תשובה: אף שיש לציר מקום לזוב, ואפילו לא שהה שם כלל, אסור אף בהפסד מרובה דבלע מיד ושוב אינו יוצא ע"י מליחה, דאחר י"ב שעות הוי כמו ספק ספיקא לחומרא; א', שמא אינו פולט ציר, ואם תמצא לומר דפולט, שמא לא אמרינן בציר כבולעו כך פולטו; אבל אין לאסור רק מה שבתוך הציר ולמעלה כדי קליפה, אבל למעלה מזה מותר, דדם אינו מפעפע למעלה. (יז)

לט. שאלה: צטר טעה טיעור מליחה והוא לאחר זמנא נעת, טנפל לליר? תשובה: הבשר נאסר מיד ולא שייך בזה לומר אידי דטריד למפלס לא בלע, ולא כבולעו כך פולטו, דלאחר מעט לעת אינו פולט ציר של עצמו. (יח)

מ. שאלה: צטר טהא חוך טיעור מליחה טנפל לחוך ליר טעל הקרקע? תשובה: א) אם הקרקע מכוסה בנסרים חלקים ברהיטני הוי ככלי מנוקב דהא יש לציר מקום לזוב, ואם אינן חלקים הוי ככלי שאינו מנוקב ונאסר כולו אף מה שחוץ לציר כדין מולח בכלי שאינו מנוקב. ב) ואם הקרקע אינו מכוסה בנסרים יש להסתפק אי הוי ככלי מנוקב או ככלי שאינו מנוקב, ע"כ יש לאסור מה שבתוך הציר ולמעלה מזה כדי קליפה, והשאר מותר. (יט)

מא. שאלה: צטר טעה טיעור מליחה ונפל לליר טעל הקרקע?

תשובה: דעת הש"ך דמה שבתוך הציר אסור.

מב. שאלה: צטר טלא כנולח כלל טנפל לחוך ליר טעל הקרקע?

תשובה: הבשר שרי על ידי הדחה ומליחה שנית. (כ)

מג. שאלה. ספק אם נפל הצטר לליר היולא ע"י מליחה או למים, או ספק אם נפל לגמרי?

תשובה: הבשר מותר דהוי ספק דרבנן, והספק הוא אם יש כאן דם כלל. (כא)
שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(לו) ש"ך חזקת דעת, ועיין בחזי ועלתי.

(לז) ש"ך ועור סוסקים.

(לט) רמ"א ופרי מגדים.

(לז) פרי מגדים חזקת דעת.

(לח) רמ"א ופרי מגדים.

(לו) פרי מגדים חזקת דעת

מד. שאלה: ספק אם כפל הצער לליר היולא ע"י כבישה או למים?
תשובה: הבשר אסור דהוי ספיקא דאורייתא. דציר היוצא ע"י כבישה
אסור מן התורה. (א)

מה. שאלה: חתיכה שלא נמלחה ונפלה לחיך ונקוס ספק ליר ספק מים.
וסתם כדי שתרחיק על האש?

תשובה: דעת הגרע"א לאסור בכהאי גוונא מה שבתוך הציר, וכן בנפלה
לתוכו תוך שיעור מליחה.

מו. שאלה: צער שנפל לליר שהיה מעורב עם מים?

תשובה: אפילו המים היו מועטים, — היינו מעט יותר מן הציר —
לא חשיב עוד רותח ואינו אסור. (א)

מז. שאלה: צער שנפל לליר שהיה מעורב עם מים וספק אם הכוז
היה מים?

תשובה: זאת היא פלוגתת הפוסקים אי מותר ג"כ משום ספק דרבנן (ב)
מה. שאלה: צער מלוח שנפל לתוך המים שטרו צו הצער קודם המליחה?

תשובה: בין שהיה הבשר בתוך שיעור מליחה ובין אחר שיעור מליחה
הבשר מותר דלא בלע כלל. דהמים המרובים מבטלים כח
הציר וגם מבטלים רתיחת המלח שעל החתיכה, אך צריך למלוח הבשר
פעם שנית דהא המלח הורח במים, וצריך להשהות מחדש שיעור מליחה
בלא צירוף שמקודם. (ב)

מט. שאלה: צער שנמלח ושהה שיעור מליחה והורח כדינו, וטוב נמלח
לקיום ונפל למים שכתבנו?

תשובה: דעת הפוסקים להתיר גם בכהאי גוונא. (ב)

נ. שאלה: צער חפל שנגגע בחתיכה שכאשר ע"י שנמלחה בכלי שאינו מנוקב?
תשובה: אם סלקוהו להבשר התפל מיד, מהני לו הדחה ומליחה כיון
דתפל הוא. (ב)

נא. שאלה: צער שהורח אחר המליחה שהוכח על צער שהוא תוך
שיעור מליחה?

תשובה: א) הבשר שנמלח והורח לא נאסר רק כדי קליפה, דדם
אינו מספיק למעלה רק כדי קליפה.

ב) ובאם הוא ספק אם הבשר שנמלח והורח היה מונח למעלה או למטה,
יש להתיר על ידי הדחה ומליחה שנית בהפסד מרובה, וצריך גם כן
לקלוף מקום שנוגע בבשר שהוא תוך שיעור מליחה.

ובאם

מקור ההלכה

(בג) גורע ביהודא תנינא יר"ד סי' מ"א.

(מד) שם.

(מה) ש"ע ופוסקים.

(מ) מרי מצדים.

(מא) רמ"א.

(מב) מרי מצדים.

כור המבחן

ג) ובאם אין ידוע המקום שנגע אבל ידוע שיש רוב נגד מקום שנגע, מותר הבשר בלא קליפה דנתבטלה הקליפה ברוב קליפות מהחתיכה, ובתנאי שירבה אחר כך עד ששים. (י)

נב. שאלה: שתי חתיכות צטר טהוכטרו מרס והורחו, ואח"כ נמלחה חתיכה אחת פעם שנית וכפל עליה חלב צטעת מליחה, והחתיכה התפלה מונחת על החתיכה המלוחה?

תשובה: בנדרן זה שהאיסור הוא צלול, שתי החתיכות אסורות, דאותה חתיכה שנמלחה פעם שנית הוי רותח ובולעת וגם מבליעה להחתיכה התפלה. (י)

נג. שאלה: אם המליחה יש חלוק בין תחלה לעילתה או בין כחוש לשמן? תשובה: לדידן הנוהגין עפ"י רמ"א אין חלוק במליחה בין תחלה לעילתה ולא בין כחוש לשמן, דלעולם יש לשער בששים, ואף דאיכא ששים צריך גם כן קליפה. (י)

נד. שאלה: צטר טנמלח להוליח דמו וכמך מהליר למטה על צטר שלח נמלח עדיין, רק היה מקלחו טרוי צמים ומקלחו היה למעלה מן המים?

תשובה: הבשר שנטף עליו הציר מותר ע"י הדחה ומליחה ואין כאן נדנוד אסור. (ט)

נה. שאלה: צטר טנמלח והורח טנמלחו עם צטר טנמלח ולא הורח תחת מוכצט וככצטו טניסס יחד?

תשובה: כל הבשר מותר בין זה שלא הורח ובין זה שהורח, דכין שהוא טריד להפליט ציר ע"י כובד המכבש שעליו לא בלע כלל. (י)

נו. שאלה: דס צעין טנפל על צטר טכצר טסה טיעור מליחה?

תשובה: הבשר נאסר כולו אפי' לצלי, דבדם בעין לא אמרינן אידי דטריד למפליט לא בלע ולא כבולעו כך פולטו, אלא אם כן יש ס' בבשר נגד הדם שנפל עליו לבטלו; ובהפסד מרובה וסעודת מצוה יש להקל, דאינו מחשב או כל כך רותח.

נז. שאלה: דס צעין טנפל על צטר טסוה תוך טיעור מליחה?

תשובה: הבשר אסור אפילו בהפסד מרובה וסעודת מצוה כמו רותח. (י)

נח. שאלה: דקין או כרס טסורחו תוך טיעור מליחה ונמלחו עם צטר?

תשובה: להנך דעות דסוברים שההדחה סותמת נקבי הפליטה, הדקין

או הכרס אסורין. (ב)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

ג) חשבות ודב"ו סי' תתע"ד.

בג) ש"ך ועוד מוסקים.

גב) פרי מגדים.

מד) טרי מגדים ועוד מוסקים.

מו) חות דעה, ודיין גם בפרי מגדים.

מז) רמ"א סימן זה וסימן ק"ה.

מט) יד אפרים.

נמ. שאלה: צער שלא הודח הדחה קנייתו וכפל לכלי שני שאין היר קולדת זו?

תשובה: דעת הבית לחם יהודא דהבשר מותר והתבשיל שבכלי שני אסור עד ס' נגד כל החתיכה, ואם הודח הבשר הדחה קמיתא התבשיל גם כן מותר. ודעת הפרי מגדים דבכלי שני שאין היר סולדת בו, גם התבשיל מותר, רק צריך ס' באומד יפה נגד הדם.

ס. שאלה: צער טסה ב' ימים שלא הדחה ומליחה, סנפל לזיר?

תשובה: דעת הש"ך דמותר לצלי כמו בבשר ששהה ג' ימים בלא הדחה ומליחה שנמלח עם שאר בשר, ודעת הט"ז דאסור גם לצלי, ודעת הפרי מגדים ג"כ לאסור אף בצלי. (ב)

סא. שאלה: חתיכת פומן שלא נמלחה סנתכיה בכלי עם סתי חתיכות צער שנמלחו והודחו כראוי, ונלח הכל ציחד לקיום בכלי סאינו מנוקב, וטהה כך י"צ טעות?

תשובה: דעת השמש צדקה להחמיר, ודעת הבית אפרים להחמיר ע"י הדחה ומליחה שנית, ובדיעבד, בפרט במקום הפסד מרובה, אין לאסור כשרוצה לצלות שלא על מנת להניח לזמן מרובה, רק לאכול מיד, דהיינו במשך ב' או ג' ימים.

סימן ע"א

א. שאלה: אם מותר למלוח הראש של כשהוא או של עוף כשהוא טלם? תשובה: אין למלוח הראש כשהוא שלם מפני שבהקדמו של המוח שבראש יש חוטין ובמוח עצמו יש דם, ואינו יוצא דמו במליחת הראש כשהוא שלם, לפי שעצם הראש מקיפו ועומד לפניו ואין מקום לדם לזוב. (א)

ב. שאלה: הא"ך מולחין את הראש?

תשובה: מצוה מן המובחר היא לחתוך הראש לשנים טודם מליחה ולמלחו יפה לצד פנים ולחזור ולמלוח על השער שבחוצץ, דצריך למלוח מב' צדדים, ואין השער מעכב מלפלוט דם. (ב)

ג. שאלה: אם מלח רק צפנים ולא מלח גם על הסער מנחון?

תשובה: דעת הרבה פוסקים דאפילו בדיעבד אסור אם לא מלחו גם על השער באם אין הפסד מרובה. (ג)

שאלה

מקור ההלכה

(ב) מחבר ט"ז וש"ך.

(ג) ט"ז וש"ך ועור פוסקים.

(ג) מרי מגדים.

(א) מחבר.

כור המבחן

ד. שאר'ה : איך הדין במליחת המוח טכראט ?

תשובה : המנהג לכתחלה להוציא המוח קודם מליחה מהגלגולת ולחתוך עצם הגלגולת שתי וערב שאזי תחתך הקרום היטב. (י)

ה. שאר'ה : אם לא הוליא המוח קודם מליחה ומלחו כך ?
תשובה : בדיעבד אם חתך הראש רק שתי או ערב סגי אפילו לא בשלו עדיין. (ה)

ו. שאר'ה : אם לא חתך הראש לטכנים, ומלחו כך ?

תשובה : אם לא נתבשל עדיין צריך מליחה שנית ; ובאם כבר נתבשל כך, אם רק נקב קודם הבשול את עצם הגלגולת נגד הקרום וניקב גם את הקרום והניח את הנקב למטה כדי שיוזב הדם דרך שם ונתבשל אחר כך, מותר, ולא הוי כמו נמלח מצד אחד, כיון דאין החלל מגולה לאויר הוי כמו חתיכה עבה. (י)

ז. שאר'ה : אם מלח הראש כשהוא טלס, רק טנקז קודם הבשול את עצם הגלגולת וגם הקרום, והניח את הנקב למטה, מה דינו של המוח עלונו ?

תשובה : גם למוח שבתוכו מהני מליחה זאת, דכיון דדבוק המוח מתולדה לגוף הראש הוי כמו חתיכה אחת עם גוף הראש ומותר. (י)

ח. שאר'ה : אם אינו רוצה לטפל הראש, רק ללכותו, האם גם אז לריך לנקב הקרום ?

תשובה : לצלי לא בעינן נקיבת הקרום, רק בשמניחו על בית השחיטה או אנחירין ודך ב' מידי סגי. (ה)

ט. שאר'ה : אם נקב עלם הגלגולת, ולא נקב הקרום טעל המוח, ומלחו כך ?

תשובה : אם נקב העצם ולא נקב הקרום טעל המוח, אף שהניח את הנקב למטה או שהונח על בית שחיטתו, או על נחיריו ודך ב' מידי כדי שיוזב הדם דרך שם, אפילו הכי לא מהני, דכיון שלא נקב את הקרום, אין הדם יוצא מהקרום ע"י מליחה, ולכן נאסר הקרום, אבל המוח מותר. (ט)

י. שאר'ה : אם מלח הראש כשהוא טלס, זלח נקיבת עלם הגלגולת ?

תשובה : אם לא נקב עצם הגלגולת אף שנקב הקרום טעל המוח, כגון דדך ב' מידי ע"י נחיריו עד שבא לקרום ונקב אותו, אך שלא הניח את הראש בדרך שיוזב הדם למטה, נאסרו הקרום והמוח וגם עצם הגלגולת, דהוי כנמלח בכלי שאינו מנוקב. (י)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ז) שולחן ערוך ופוסקים, רעיון מרי מצרים.

(ח) ש"ע ופוסקים סי' ט"ח.

(ט) מרי מצרים.

(י) רמ"א, רעיון כרתי ושלתי וחזתי דעתי.

(ג) סי' ושי"ך ועוד פוסקים.

(ד) רמ"א סי' ט"ח.

(ה) רמ"א שם.

(ו) ש"ך.

יא. שאלה: אם לא נקב את עלם הגלגולת רק הכיח את נחיריו למטה, ודן זיה מירי, ונקב הקרום דרך טם, ומלחו כך?

תשובה: אם נקב הקרום דרך נחיריו מהני, דשם אין עצם מקיף והוי כמנקב העצם והקרום.

יב. שאלה: המקום שנאסרה הקרום והמוח סצראש, מה דינו של החלק הנסחר סצראש?

תשובה: החלק הנשאר שבראש וכיש שאר אשר שנמלח עם הראש מותר אף אם לא נקב עצם הגלגולת, ואין נאסר מהמוח והקרום לפי שעצם הגלגולת מפסיק בין דם שבתוכו לבשר; ואפי' אם שאר הבשר שנמלח עם הראש כבר פלט כל דמו וצירו בענין דלא שייך ב' כבולעו כך פולטו אפי' מותר, והיינו רק כשהוסר הבשר של הראש שבחוץ על הגלגולת דאם לא כן שאר הבשר שנמלח עם הראש נאסר אחר שכבר פלט כל דמו וצירו, מחמת שקבל דם מבשר הראש ואינו פולט. (א)

יג. שאלה: האין ימלח את הרגלים, ומה דינן של הטלפים טעל הרגלים?

תשובה: כשמולחין את הרגלים צריך מקורם לחתוך את הטלפים שעל הרגלים למטה, כדי שיזוב הדם דרך שמה, ולא יתכנס בתוך הטלפים, ויניח מקום החתך למטה כדי שיזוב הדם שבתוך הטלפים דרך החתך, וימלח את הרגלים על השער. (ב)

יד. שאלה: אם לא הכיח סחתך למטה, רק הכיחם לאורכם?

תשובה: יש אוסרים מה שבתוך הטלפים ויש מתירים בדיעבד. (ג)

טו. שאלה: אם לא חתך כלל ראשי הטלפים ומלחם כך?

תשובה: מה שבתוך הטלפים אסור, מטעם דמולח בכלי שאינו מנוקב, בין שהיו זקופים ובין מונחים לארכם, אבל מה שחוץ לטלפים מותר (ד), (ולדעת המחבר הכל מותר) אבל צריך לחתוך גם כן מעט למעלה מן הטלפים כדי קליפה

טז. שאלה: אם לא חתך את הטלפים ונטל כך כל הרגל כשהוא טלם?

תשובה: דעת האחרונים דאם יש ס' בכל הקדירה לבטל את מה שבטלפים יש להתיר כל הקדירה ואין צריך ס' לבטל כל הרגל אף דהוי איסור דבוק, משום דרוב פוסקים מתירים את מה שבטלפים ואנן רק מכה חומרא הוא דמחמירים, עיכ אין להחמיר עוד לומר בהם איסור דבוק. (ו)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ג) מנחת יעקב.

(א) ש"ך וטרי פורים חזקת אדם, רעין

(ד) ש"ך ואחרונים.

בזאת דעת.

(ז) מנחת יעקב ועוד פוסקים.

(ב) מחבר.

כור המבחן

יז. שאלה : אם מותר למלוח רגל כצט על גבי הסמור :
תשובה : רגל כבש אסור למלוח על גבי צמר. (ט)

יח. שאלה : מה דינן של ראשי לפרכים בחוזים ותרכנולים נמליהם ?
תשובה : נוהגין להסיר ראשי צפרנים באוזים ותרגולים, ואם לא הסירו אין אוסרין בדיעבד דדוקא בטלפי בהמה החמירו. (י)

יט. שאלה : אם מחזיקין דם גם נקולית ושאר עלמות ?
תשובה : הקולית ושאר עצמות שיש בהם מוח צריכין מליחה לפי שמחזיקין בהם דם. (יא)

כ. שאלה : האיד מולחין את המוח והעלמות ?
תשובה : מליחת העצם מועילה גם למוח שבקברו ואין צריך לנקוב העצם. (יב)

כא. שאלה : אם לריכין העלמות גם הדחה ראשונה ?
תשובה : העצמות צריכים הדחה קודם המליחה, ואם נמלחו בלא הדחה ראשונה לא נאסרו. (יג)

כב. שאלה : אם כתצטלו עלמות צלי מליחה כלל ?
תשובה : העצמות נאסרו, ואם יש ס' בקדירה נגד המוח, המוח עצמו נמי מותר, דאין במוח שבעצמות כל כך דם כמו בשאר בשר, אבל נגד העצם לא בעינן ס' (משא"כ במוח שבראש דמחזיקין בו דם כמו בשאר בשר). (יד)

כג. שאלה : אם יש גם חיזם חילוק בין מוח טכקולית ובין מוח טכטאלר עלמות ?
תשובה : דעת המנחת יעקב שאין מחזיקין דם במוח שבעצם הקולית, ודעת החכמת אדם דבעצם הקולית אם נתבשל בלי מליחה יש להתיר אף באין ס', ובשאר עצמות שיש בהן מוח בהפסד מרובה אפשר גם כן להתיר אף באין ס'.

כד. שאלה : אם מותר למלוח עלמות עם צטר ?
תשובה : לכתחלה לא ימלח צצם כשאין עליו בשר עם שאר בשר, ובדיעבד מותר, אבל עם בשר שנדבק בהעצמות מותר למלוח אף לכתחלה. (טו)

כה. שאלה : עלם טיט צו מוח טכמלח וסודת, ואחר כך נמלח עם צטר אחר וצטלם יחד נקדרה ?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(כ) ס' יד יחידא.
(כא) ש"ך, פרי מגדים חוות דעת,
(כב) רמ"א ופוסקים.

(טז) חלכות קטנת חבור לאברהם.
(יז) אחרונים.
(יח) פרי מגדים עמ"י דעת ש"ע.
(יט) רמ"א.

תשובה: צריך ס' בקדרה נגד הכרי קליפה של העצם, ולמאן דאמר דכל מקום שצריך קליפה, אם לא קלפוהו דמותר, הכא נמי מותר אפילו לא הי' ס'.^(ב)

כו. שאלה: חסה טענתה פטעירא מלחא ווח והכיחמה צמחשת עם חחרות וכתנתן צתנור, וסוז כזכרה שלח הוליחה המוח טצפטעירא מהקרוס ולא מלחו אותו?

תשובה: מהרש"ל הורה להתיר הכל, ובעל כנסת הגדולה חולק ואוסר הכל, ואם ידוע דיש בפשטידא ס' נגד המוח, פשיטא דשרי.

סימן ע"ב.

א. שאלה: חס לז טל צהמה או טל עוף מותר ע"י מליחה לקדרה? תשובה: (א) הלב, הדם מתקבץ בחיכו בשעת שחיטה, לפיכך צריך לקורעו קודם מליחה ולהוציא דמו ולמלחו אחר כך, ואז מותר לבשלו אפילו עם שאר בשר.^(א)

(ב) ויש מחמירים שלא לבשלו כלל דשמא יבשלנו בלי קדיעה, רק צולין אותו. (ג) המנהג, הוא לחתוך ערלת הלב וגידין שבפנים.

(ד) המנהג הוא שהזכרים וגם נשים מעוברות אינם אוכלים שום לב, אף של עוף.^(ג) ב. שאלה: כמה מיני דמיוס יס כלל?

תשובה: שלשה מיני דמיוס יש בלב: אחד המובלע בבשרו, וזה הוא דם אברים; ואחד דם הכנוס בלבו ונכר הוא שהוא צלול, יעל דם זה חייב כרת; ואחד הנמשך אליו מגוף הבעל חי בשעת שחיטה ונכר שהוא קרוש, ודם זה הוא רק בלאו ולא בכרת; וצריך לקרוע הלב קודם מליחה וצליה, להוציא כל הדם הכנוס בתוך חללו.^(ד)

ג. שאלה: לז טל טליל טלין צו דם המסתכנס צטעת שחיטה מה דינו? תשובה: לב של שליל נמי צריך קריעה כמו כל לב של בעלי חיים כי יש בו דם הכנוס בתוך חללו.^(ה)

ד. שאלה: חס מלח סלז או ללחו, ולא קרעו מקודם? תשובה: קודע הלב לאחר מליחתו או לאחר צלייתו ומותר, דכבולעו כך פולטו; ואף על גב דדם הכנוס בתוכו הוי דם בעין, וגבי דם בעין לא אמרינן כבולעו כך פולטו, מכל מקום גבי לב יש ג' טעמים להתיר: דשאני

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ג) ש"ך בשם חתש"ך.

(ד) מרי מבזים.

(ה) מרי מבזים חוות דמיו.

(כ) יד אמרים.

(א) מותר.

(ב) דמיו.

כור המבחן

(א) דשאני לב דשיע ולא בלע רק מעט, והוי כמו דם פליטה.

(ב) שאינו בולע כלל מסעם דשיע.

(ג) (והוא עיקר להלכה) דדם שבלב מתיבש בתוכו, ומה שזב הוי דם פליטה. (')

ה. שאלה: אם גם צסאר חיסורים אמרינן טהלנז אינו זולע או רק דרם זלנז?

תשובה: דוקא בדם אמרינן דלב שיע ואינו בולע; הא בשאר איסורין

ודאי אף לב בולע. (')

ו. שאלה: אם הכיח הלנז נמלח עד לאחר פליטת כל דמו ולירו, מה דינו של הלנז?

תשובה: הלב נאסר מדם שבחללו, דאז לא שייך לומר כבולעו כך פולטו. (")

ז. שאלה: אם נפל הלנז לזיר אחר פליטתו או טנפל דם זעין עליו?

תשובה: הלב נאסר כמו בשר אחר, (דלטעם הג') שהוא עיקר להלכה

הוי הלב כמו שאר בשר. (")

ח. שאלה: אם נמלח הלנז זלח הדחה ראשונה?

תשובה: דעת הפרי מגדים דצד חוץ של הלב אין צריך הדחה דאין

עליו שום דם, ובאם לא הדיח קודם המליחה צד פנים של

הלב, יש להתיר אף באין הפסד מרובה, דכיון דאף בשר אחר מותר בהפסד

מרובה, גבי לב יש להקל יותר, דיש אומרים דלב שיע ולא בלע אף מדם

בעין. (ועכ"פ צריך מליחה שנית, דעיקר הטעם של הדחה הוא שהמלח

יתמלא מדם ולא יעשה פעולתו).

ט. שאלה: אם נמלח הלנז זלח קריעה, עם צסר אחר?

תשובה: הלב עצמו מותר והבשר האחר שנמלח עמו צריך קליפה

במקום שהיה הלב דבוק; ואפילו אין הלב דבוק שם (ולדעת

מנחת יעקב ופרי מגדים דוקא בדבוק) בעינן קליפה להבשר האחר, דשמא

הוא דם בעין, רק לגבי לב מהני הטעם דשיע דעל כל פנים לא בלע

רק מעט וכדם פליטה יחשב, אבל לגבי שאר בשר שמא הוי דם בעין

אך דאין אסור כולו כיון דבלאו הכי הרבה פוסקים סוברים במליחה קליפה. (')

י. שאלה: אם כללה הלנז זלח קריעה, עם צסר אחר?

תשובה: הלב מותר, והבשר האחר צריך נטילה. (")

יא. שאלה: אם אחר שנמלח הלנז וספה טיעור מליחה וסודה, חזר ומלח הלנז?

תשובה: הלב אסור דעיקר הוא כטעם הג'. (י')

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(י) רמ"א ושי"ך, פרי מגדים ודעת.

(יא) שם.

(יב) הגרע"א.

(ו) מחבר ושי"ך.

(ז) פרי מגדים.

(ח) אורחונים.

(ט) פרי מגדים ודעת.

יב. שאלה: אם נטל הלז בלי קריעה?

תשובה: בזה הדין יש הרבה חלוקי דעות:

א) דעת מהרש"ל דאם נמלח הלב תחלה ובשלו בלי קריעה.
צריך שיהי' ס' רק כנגד הדם שבחלל.

ב) דעת הט"ז דצריך שיהי' ס' נגד כל הלב דאי אפשר לעמוד על שיעורו הכנוס בחוכו.

ג) דעת המנחת יעקב דאם אין הלב דבוק להעוף צריך שיהי' ס' נגד כל הלב אף שנמלח מקודם, אבל אם דבוק בעוף אין צריך ס' אלא כנגד דם שבלב דהעוף ממחר לבלוע כמו הלב.

ד) דעת הסרי מגדים דבהפסד מרובה כל שיש בחתיכה שהלב דבוק בה ס' נגד הדם שבלב סגי.

ה) דעת המהרש"ק דדוקא אם נחתך העוף לשני חלקים אין צריך ס' אלא כנגד הדם שבלב, אבל אם נעשה כדרך שהעולם עושין שאין בוקעין את-העוף לשני חלקים רק פותחין מעט וזודקין מלח מבסנים, צריך ס' נגד כל הלב.

ו) דעת החכמת אדם דאף אם אין דבוק הלב להעוף, בהפסד מרובה סגי ס' נגד הדם שבלב.

יג. שאלה: אם נחלי עוף יס' כ' נגד דם שנחלל הלז?

תשובה: דעת החרדושי יעב"ץ דבחצי עוף יש ס' נגד הדם שבחללו, ודעת המנחת יעקב בשם הגהה' אשר"י שברור שיש ס' בעוף ג' פעמים נגד הדם שבחללו.

יד. שאלה: אם נטל הלז בלא קריעה ויס' כ' נגד הלז, מה דינו טל הלז עלונו?

תשובה: אפילו יש ס' נגד הלב, הלב עצמו אסור, משום דנתיבש שם הדם בשעת בשול ולא יצא ע"י קריעה, וצריך קליפה סביב הלב מחמת דכשנמלח תחלה נאסר כדי קליפה. (י')

טו. שאלה: אם הלז היה פתוח מלמעלה, האם גם אז לריך קריעה?
תשובה: אין חלוק בין אם היה הלב סגור מלמעלה או פתוח, דאם הי' הלב סגור גם מלמעלה, אפילו הכי מהני לי קריעה אחר המליחה או צלויה, ואפילו אם הי' פתוח מלמעלה נמי צריך לקורעו, דמה שפתוח למעלה לא מקרי קריעה, ובאם נתבשל כך, אסור; מיהו אם הי' פתוח מלמעלה והניחו על פניו, אפשר דמקרי קריעה. (י')

טז. שאלה: אם נקרע הלז ונחנצל בלא מליחה?

תשובה: דינו כמו שאר בשר שנתבשל בלי מליחה דבאין הפסד מרובה אסור

כור המבחן

אסור אף דאיכא ס' נגדו ולא אמרינן דכיון דלב שיע לא פירש הדם ממקום למקום. (י)

יז. שא"ל: עוף שנומלח, והורח כרלוי, ואח"כ כמלח צכלי טאינו מוקצז וככצט צלי, ואח"כ כמלח הלז צתוכו?

תשובה: מה שבתוך הציר אסור ולא אמרינן מה שיצא יצא במליחה ראשונה, וגם אין לצרף לס' מה שחוץ לציר, כיון שאין מפעפע למעלה, אבל מה שחוץ לציר ממ"נ מותר, דאם נאמר דמפעפע, יש ס'. (יז)
יח. שא"ל: אם מותר להכניח הלז צלי קריעה מנע לנע?

תשובה: לכתחלה יש ליוהר שלא להניח הלב בלי קריעה מעת לעת מטעם דהוי כבוש בדם, ובדיעבד יש להקל. (יח)
יט. שא"ל: לז טכאסר וכחצטל עס עוף טלו?

תשובה: אין עוף שלא יהיה בו מסתמא ס' נגד לבו, ולכן אף אם הלב דבוק בעוף ונתבשל בלי מליחה, או לב שנטרף שבשלו עם עוף שלו, העוף כשר. (יט)

כ. שא"ל: האם דוקא כשהעוף הוא טלס אמרינן דיש צו ס' נגד הלז, או אף אם נחקרו מנעו חזרים?

תשובה: א) דעת הרמ"א דאפילו אם נחסרו מן העוף אברים אחדים, כגון שנטלו ממנו הראש והרגלים התחתונים עד הארכובה התחתונה כדרך שנוהגין להסיר, ג"כ אמרינן דמסתמא יש בהעוף ס' כנגד לבו.
ב) דעת המנחת יעקב בשם הדרישה דאפילו אם נחסר ג"כ הגרגרת, היינו המפרקת ובאם יש עוד צר להקל, כגון שמלאו העוף בבשר ובבשר יש ס', דבוה חומרא בעלמא היא שאין המלוי מצטרף, או אגן מקילינן, דגם בכהאי גווא אמרינן שיש בהעוף ס' כנגד לבו.

כא. שא"ל: אם נטלו מן העוף ראשו ורגליו וגם הכנפים ושאר חזרים עד טלס נשאר כי אם עלס הגוף, האם גם צו אמרינן דיש בהעוף ס' כנגד הלז?

תשובה: א) אם לא נשאר רק עצם הגוף מן העוף ויש ס' בהתבשיל שבקדרה, רק מחמת שהלב דבוק ומצד חומרא דאסור דבוק מצריכין ס' בעוף ולא מצרפינן מה שיש בקדרה או יש להקל ולומר דבעוף נמי איכא ס', כיון דכל הגוף הוא שלם; אבל אם לא נתבשל בקדרה רק העוף לחוד, או אין להקל ולומר דודאי איכא ס', רק דוקא אם הוא שלם לגמרי ולא חסרו רק הראש והרגלים כדרך שנוהגין להסיר, אבל אם חסר אף רק עור שהופשט לא אמרינן דודאי איכא ס'.

וכן

מקור ההלכה

(י) טוב טעם ודעת, תשובת בשמים ראש, חשוניות
חסד לאברהם.
(יח) רמ"א ושי"ך.

(טז) מרי מנדים.
(טז) תשובת מני אריה ויד אפרים.

(ב) וכן אפילו אם הוסיפו אח"כ לקדירה דאו ודאי איכא ס' אבל כיון דמעיקרא נתבשל עם העוף לחוד, וחתיכה נעשית נבלה לאו מצד חומרא היא, ע"כ לא מהני רק אם מעיקרא לא נחסרו מהעוף רק הראש והרגלים אבל אם חסר יותר, נאסר הכל, דחתיכה נעשית נבילה. יט)

כב. שאלה: חוץ טהופטע עורו, חס אמרינן ג"כ ד"ס צהאוז' ס' כנגד לצו? תשובה: דעת הט"ז דאזו שהופטע עורו יש בהאזו ס' כנגד הלב, ודעת הש"ך דאין בו ס'. כ)

כג. שאלה: חס נחצר מהעוף עלס הקוליא, וצטר עליו, חס גם אז אמרינן ד"ס צהעוף ס' כנגד לצו? תשובה: גם אם נחסר עצם הקוליא ובשר עליו ולא נשאר כי אם הגוף לבדו, אין להקל. יא)

כד. שאלה: אם הלצ דצוק צעוף, ואין צעוף ס' לצטל סלצ, מה דינו של העוף?

תשובה: כל העוף נעשה נבלה מטעם איסור דבוק, וצריך ס' בקדירה נגד כל העוף שהלב דבוק בו; ואף שנמלח הלב ואין בו רק דם שבחללו, אפילו הכי הוי איסור דבוק, ולא אמרינן דגוף הלב מפסיק בין העוף לדם שבחללו. יב)

כה. שאלה: חס הלצ אינו דצוק צעוף רק מוכח צמוך העוף, ומחמת הצטול כלטומק צהעוף, חס גם אז הוי איסור דצוק?

תשובה: דעת רש"ל דגם אז הוי איסור דבוק, ודעת הש"ך והחות דעת דלא הוי איסור דבוק, והחכמת אדם הניח ב"צריך עיון".

כו. שאלה: חס כתצטל הלצ צקדירה עם צטר אחר וכספך, ויט ספק חס היה ס' כגד הלצ?

תשובה: א) כיון דדם שבשלו לא הוי אלא איסור דרבנן, וגם דם היוצא מבשר ע"י מליחה או בשול עם בשר הוי מין במינו דהמוהל שנשאר בבשר לאחר פליטת דמו נמי טעמו כמו דם, אם כן הוי ספק דרבנן ולקולא. ב)

(ב) ויש מחמירין אם נשפך, ואין להתיר רק אם יש בודאי ס' אבל לא בספק, להלכה יש להחמיר בנשפך. יג)

כז. שאלה: חס כתצטל הלצ צקדירה עם צטר אחר, ואי אפשר לצטר חס יט ס' כנגד הלצ.

תשובה: בדאיכא לפנינו, ואין אנו יכולים לשער, זה לא מקרי ספק כלל, ואסור. יד)

שאלה

מקור ההלכה

יט) מרי מגזית, וחת רעה, ועוד מוסקים.	כג) כרמי ופלוני
כ) וחת רעה.	כד) אחרונים.
כא) מוסקים.	כה) אחרונים.
כב) רמ"א ש"ך ומוסקים.	

צור המבחן

בח. שאלה: חוזה שללו עם הלז נאגן והלז דבוק זה ויש ס' נגד הלז אך מאחר שהיה רק מעט מים צהאגן, היה מקלט חוזה חזן לרוטב, אם מלטרף גם מה שמחזן לרוטב לס'?

תשובה: א) דעת הפרי מגדים דגם בחלק שחזן לרוטב יש להחמיר מספק, ומיהו אם הניחו את העוף בכלי ויודעין בבירור שהלב היה חזן לרוטב, אז ממ"נ הכל מותר, אך אם הוא ספק אסור.

ב) דעת הנודע ביהודא להקל גם בספק, רק בכדי נטילה יש להחמיר. כט. שאלה: אם העוף היה שלם והלז היה דבוק בו, והוליוהו מהקדרה ועדיין היה רותח שהיד קולדת בו, ומתך קלט מהעוף, האם גם אז מקילין שיש ס' צהעוף נגד לבו?

תשובה: דעת החות דעת לאסור העוף, דדין כלי ראשון יש לו בגוש ושוב ליכא ס', ודעת היר אפרים דבהפסד קצת יש להקל.

ג. שאלה: אם חזן הלז דבוק ויש ס' צכל הקדרה נגד הלז, חזל עירו מהקדרה לקערה שלא צצת אחת, רק המרק ספק מחלה?

תשובה: דעת היר אפרים להטריף העוף רק הקערה שהיה בה הרוטב יש להתיר.

ד. שאלה: אם גם צצהמה אמרינן דמסתמו יס ס' נגד לצה?

תשובה: אין לך בהמה שיהא ודאי ס' כנגד לבה הא אם יכולין לשער שיש ס' שרי; וכן בחתיכות העוף, אם יכולין לשער שיש

בודאי ס' שרי. (י)

ה. שאלה: אם גם הריאה לריעה קריעה?

תשובה: הריאה אינה צריכה חתוך, אבל נהגו לקורעה ולפתוח הקנוקנות הגדולות שבה, ואם בשלה בלא קריעה, מותר. (י)

סימן ע"ג.

א. שאלה: אם הכזר מותר ע"י מליחה לקדרה:

תשובה: הכבד יש בו רבוי דם, דהכבד כולו דם, רק כיון דקרוש הוא, התורה התירו, אבל מה שפירש הוי דם האברים שפירש

ואסור, לפיכך אין לו תקנה דכתחלה לבשלו ע"י מליחה, אלא קורע שתי וערב ומניח חתוכו למטה וצולהו, עד שיהא ראוי לאכילה, דהיינו כחצי צלייתו, ואחר כך יכול לבשלו. (א)

שאלה

מקור ההלכה

(כ) פרי מגדים בשם מנחת יעקב בדעת דה"א. (א) מחבר.

(כז) ש"ך בדעת ש"ע.

ב. שאלה: האם יש חלוקה בזה בין כזר בהמה לכזר עוף?
תשובה: דוקא בכזר בהמה בעינן קריעת שתי וערב קודם צליה, אבל בכזר של עוף די לחתוך הגידין והקנוקות באותו מקום שמרה תלויה בו, וחותך מעט מבשר הכבד שיהא אפשר לרם לזוב דרך שמה. (ב)
ג. שאלה: אם ללחו להכזר צלי קריעה, רק שנקצו הרבה פעמים צסקין?
תשובה: (א) דעת הש"ך ופרי מגדים דדוקא בדיעבד שכבר נצלה על ידי נקיבת הסכין, או מותר.

(ב) דעת הפרי חדש ומנחת יעקב דאפילו לכתחלה מותר לעשות כן.
ד. שאלה: אם הכזר אינו שלם, רק חתוך?
תשובה: אם הכבד חתוך, אז אין צריך ללחו. (ג)
ה. שאלה: אם לא קרע הכזר שתי וערב, ולא נקצו, ולא נטל המורה, וללחו כך?

תשובה: יש תקנה ליטול הסמפונות לאחר הצליה, ואז מותר לבשלו. (ד)
ו. שאלה: אם נהני לקרוע הסמפונות שתי וערב לאחר הלליה?
תשובה: ע"י קריעת הסמפונות שתי וערב לאחר הצליה, אין לבשל הכבד. (ה)
ז. שאלה: אם צטל הכזר לאחר לליה צלי קריעה?

תשובה: אפילו בדיעבד, אם בשל הכבד לאחר צליה בלי קריעה. אסור. (ו)
ח. שאלה: אם רולה ללחו הכזר אחר הלליה צלי צטל אחר כך?
תשובה: אז אין צריך חתוך כלל, אפילו כשהכבד שלם. (ז)

ט. שאלה: דם הכזר ספירש, מן התורה הוא ראשון או מדרבנן?
תשובה: זאת היא מחלוקת הפוסקים, אבל דם שבסמפונות לכולי עלמא אסור מן התורה. (ח)

י. שאלה: אם נחצטל הכזר צלי לליה?
תשובה: אפילו בדיעבד אם נתבשל הכבד בלי צליה אסור אפי' נמלח מקודם, ואפילו ע"י קריעה שתי וערב אסור לבשלו. (ט)
יא. שאלה: מה דינם של הכלים שאכלו זהם הכזר שנתצטל צלי לליה?
תשובה: אם עירה הכבד עם רוטב לקערה, אז אם נפסק הקלוח כשרים הכלים, אבל בלא נפסק הקלוח גם הכלים אסורים. (י)
יב. שאלה: מה דינו של הצטר האחר שצטלו עם הכזר שנתצטל צלי לליה?
תשובה: כל הבשר שנתבשל עם הכבד הזה אסור. (יא)

שאלה

מקור ההלכה

(ז) רמ"א	(ב) פרי מגדים וחות דעת.
(ח) פרי מגדים.	(ג) רמ"א
(ט) רמ"א ופוסקים	(ד) רמ"א.
(י) רמ"א, ש"ך, פרי מגדים וחות דעת.	(ה) מנחת יעקב.
(יא) פוסקים.	(ו) תשובת מצ"א אסור.

כור המבחן

יג. שאלה : אם נקרע הכבד שתי וערכו וחטוכו לטחח ונמלח, ואחר כך נחצטל ?

תשובה : אם הורה המורה להתיר, באם יש כל התנאים האלה, הכבד מותר, אבל באם חסר אחד מאלה התנאים, אסור הכל אפילו נתבשל לבדו, ואף דכבד אין בולע בבישול, מ"מ אין אנו בקיין בין שלוק לבישול, ובשלוק בולע. (י)

יד. שאלה : אם מולחין הכבד קודם לליה ?

תשובה : נוהגין שלא למלוח כבד כלל, אפילו לבדו, בכדי שלא יבא לבשל כבד עם בשר, אלא ימלח הכבד קצת כשהוא בשפוד או מונח על האש לצלותו. (י)

טו. שאלה : אם חירע טמלח כבד ?

תשובה : בדיעבד אם מלח כבד, אפילו עם שאר בשר, אם הכבד למעלה ובשר למטה, מותר הכל לצליה אח"כ אבל לא לבשלו אח"כ. (י)

טז. שאלה : אם לריך להדיח הכבד קודם שמולחו קלח כשהוא מונח על האש לללותו ?

תשובה : צריך להדיח הכבד קודם המליחה, ובאם לא הודח הכבד קודם מליחה, דעת הפרי מגדים דאסור כמו שאר בשר, ודעת הש"ך דמותר בדיעבד.

יז. שאלה : אם לריך הכבד הרחה אחר המליחה קודם לליה ?

תשובה : צריך להדיח הכבד לאחר המליחה, קודם שצולה אותו, ג' פעמים ; ובדיעבד אפי' לא הדיח, מותר. (י)

יח. שאלה : אם נמלח הכבד דבוק לעוף לאחר מליחה ?

תשובה. יש להחמיר ולקלוק שם במקום שדבוק, ואין זה אלא חומרא בעלמא. (יז)

ט. שאלה : אם נמלח הכבד צעוף אחר לליה ?

תשובה : אף אם הכבד לא היה דבוק להעוף רק נגע שם, יש להחמיר ולקלוק, ואין זה רק חומרא בעלמא, לכן אם נתבשל העוף בלא קליפה, מותר, ואינו צריך לקלוק אחר הבישול. (י)

כ. שאלה : אם נפל כזית כבד וכזית חלז לכ"ט זיתים היתר ?

תשובה : אף דאיסורין מבטלין זה את זה, אסור, דשמא אין בולע הכבד אפילו שמנונית, וליכא ס' נגד החלב. (י)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(טז) רמ"א

(יז) ש"ך ב"ה דמ"א

(יח) פרי מגדים, ועיין בנודע גמרא שאלה כ"ט

יב) דעת דעת ושאר פוסקים.

יג) רמ"א

יד) רמ"א, ס"ז, וש"ך

טו) ש"ך וזכמת אדם

כא. שאלה : כזר שנמלח ושהה סיעור וליחה והורח, ואחר כך נפל לליר ?
תשובה : הכבד אסור כמו שאר בשר, דכיון דהורח נסתמין נקבי הפליטה. (יט)

כב. שאלה : דם צעין שנפל על הכבד קודם וליחה, חזל צעורו על האש ?
תשובה : הכבד אסור כמו שאר בשר, דנהי דאין בולע דם פליטה, אבל דם בעין בולע. (כ)
כג. שאלה : כזר שלא נמלח כלל שנפל לליר ?

תשובה : הכבד מותר, דשייך בו כבולעו כך פולטו כמו בשאר בשר. (כא)
כד. שאלה : נכנס הכבד לליר ?

תשובה : אם שהה הכבד בציר כדי כבישה מסתפק ומנחת יעקב אי חשוב כבשול, אבל אם לא שהה, מותר. (כב)

כה. שאלה : כזר שנכנס צמים או צמסקה ושהה ונעת לעת ?

תשובה : בדין זה יש הרבה חלוקי דעות .

(א) יש אומרים דהכבד מותר מסעם ספק ספיקא, דשמא כבש אינו כשלוך ושמא הדין כהפוסקים דסוברים דאף שלוק מותר.

(ב) יש מתירים את הכבד דוקא אם הורח מקודם שנכבש, אבל אם לא הורח, ואין ס' במים נגד דם בעין שעליו, אף הכבד אסור.

(ג) ויש פוסקים דסוברים דאף אם הורח הכבד קודם כבישה, נמי יש לאסור הכבד ויש להחמיר כדעה זו. (כג)

כו. שאלה : מה דינו של הכלי שצו נכנס הכבד ונעת לעת ?

תשובה : הכלי שנכבש בו הכבד מעת לעת, אסור. (כד)

כז. שאלה : אם שאר צטר נכנס צמים או צמסקה עם הכבד ונעת לעת מה דינו של הצטר ?

תשובה : גם הבשר אסור. (כה)

כח. שאלה : כזר שנכנס צמים או צמסקה, וספק אם שהה ונעת לעת ?

תשובה : אם ספק הוא יש להתיר הכל אף הכבד, רק שצריך ס' נגד הדם שבסמפונות. (כו)

כט. שאלה : אם חלט הכבד צמוץ או צרותחין, ונקצו להוליח וזרקו הדם שצתו ונכנסל כך ?

תשובה : (א) יש פוסקים דסוברים דאפילו הכבד נתבשל לבדו בקדרה אפילו הכי לדידן אסור, דאין אנו בקיאים בחליטה.

שאלה

מקור ההלכה

מקום שטואל, צמח צדק, נחלת שבעה, פרי מגדים,

זכור לאברהם

(כד) פרי מגדים

(כה) שם

(כו) פרי מגדים

(יט) פרי מגדים וזאת דעת

(כ) שם

(כא) שם

(כב) חכמת אדם

(כג) פרי חרש, כרמי ושלח, וזאת דעת תשובה

כור המבחן

ב) יש אומרים דעל כל פנים לצלי יש להתירו.

ג) ויש אומרים אף לצלי, וכן עיקר להלכה. (י)

ד. שאלה: כזר שספה ג' ימים נעט לנט זלל דחה?

תשובה: דעת הצמח צדק והפרי מגדים דהוי כמו שאר בשר, ואסור

לבשלו אחר צליה. ודעת השער אפרים להתיר, דבזה הכבד

קיל יותר משאר בשר, ומותר לבשלו אחר צליה; ולהלכה יש להחמיר

כסברא הראשונה.

ה. שאלה: אם נמלח כזר זכלי טאינו מנוקז?

תשובה: יש לאסור כל הכבד אפילו לצלי, אף מה שחוצ לציר, כמו

שאר בשר. (י)

ו. שאלה: אם ככך הכזר זכיר ללוחו?

תשובה: דעת הט"ז (בסימן ס"ה) דמותר, דדומה למולח מוח בקרמו

דמותר, ודעת הנודע ביהודא ופרי מגדים וחכמת אדם דאסור

דלא דמי למוח וקרומיו דהוי בתולדתו ואין מעכב הדם מלצאת, אבל אם

נכרך בנייר, דומה ממש לכלי שאינו מנוקב; ובאם הנייר מנוקב בהרבה

נקבים, מותר לצלות עליו הכבד.

ז. שאלה: כזר שנקרע טחי וערז נמלח וספה טיעור מליחה, ואח"כ

נמלח מחדש פעם סכית על זכר שזכר נמלח והורח

זכלי מנוקז?

תשובה: הפרי מגדים מסתפק בזה אם מותר הבשר ע"י מליחה שנית

או לא מהגי משום דכבר נסתמו נקבי הפליטה, ומצדד

להקל, ולמעשה הניח בצריך עיון; מיהו אם לא נמלח הכבד מחדש פעם

שנית, והונח לאחר טיעור מליחה על בשר שנמלח והורח, יש להתיר

חבשר ע"י מליחה פעם שנית אף באין הפסד מרובה.

ח. שאלה: כזר שנמלח עם זני מעיים?

תשובה: יש לאסור הבני מעיים דיש תרתי לריעותא, דכבד מרובה

בדמים, ובני מעיים אינם מוחזקים בדם. (ט)

ט. שאלה: אם מותר ללוח כזר עם זכר?

תשובה: בדין זה יש הרבה חלוקי דעות ותנאים רבים;

א) אם צלאו עם בשר בתנור שפיו היה למעלה, (כתנורים

שבימי חכמי הגמרא) אסור לכתחלה שיהיה הכבד למעלה על השפוד,

שלא יזוב דם הכבד על הגשר, ובדיעבד מותר, דדם משריק שריק בצלי.

ב) בשמורין שלנו שמונחין באורך אסור לצלותן לכתחלה אפי' כשהכבד

למטה, שדרך להתהפך ממטה למעלה. (י)

דעת

מקור ההלכה

כז) ש"ך, מנחת יעקב, חזת דעת ויר יהודא (כט) תשובת הרדב"ז ויד שאל
כח) פרי מגדים, וחכמת אדם (ל) מחבר

- (ג) דעת הרבה פוסקים דאם נמלח הכבד מקודם, או מותר אף לכתחלה לצלות, בין שהכבד מלמעלה או מלמטה. (א)
- (ד) ויש אומרים דאם נמלח הכבד, או מותר לכתחלה לצלות דוקא למעלה מבשר, אבל לא למטה. (ב)
- (ה) ואם הבשר וגם הכבד נמלחו קודם צליה, יש אומרים דמותר לצלותם בין שהכבד למעלה ובין שהכבד למטה. (ג)
- (ו) והמנהג לדידן שלא לצלות כבד עם בשר כלל, לא תחת הבשר ולא על הבשר, בין שהכבד נמלח ובין שלא נמלח. (ד)
- ל"ו. שאלה: אם מותר לללות הכבד בחור רחוק מאש על חרס הסכור? תשובה: (א) יש מתירים לצלות הכבד על גבי דבר שהוחם מאש, אם התנור חם הדבה, ואין חוששין על הכבד שנתבשל דמו, ואין מקום התנור נאסר מדם. (ב)
- (ב) יש אוסרים לצלות הכבד באופן זה, וסוברים דלא מהני אלא על גבי גחלים. (י)
- (ג) ובאם תלוי הכבד באויר התנור, והתנור הוחם הדבה, יש פוסקים דמתירים. (ז)
- ל"ז. שאלה: אם נמלח כבד על צקר? תשובה: אם הבשר לא נמלח עדיין, או שכבר נמלח אך לא הורח מותר; אבל אם הבשר כבד נמלח והורח, נאסר הבשר. (ח)
- ל"ח. שאלה: כמלח כבד בעוף לאחר הצטוף? תשובה: אם נמצא הכבד בעוף כשהוא מבושל, צריך להיות בעוף ששים נגד הכבד. (ט)
- ל"ט. שאלה: אם חמירין דמקתנא יס' ק' צהעוף כגד כל הכבד שלו? תשובה: (א) אין לך עוף שיהא ס' נגד כל הכבד שלו, ולכן אם הכבד שלם ודבוק להעוף, נעשה כל העוף נבלה, וצריך ס' משאר דברים שבקדרה נגד כל העוף, דקיי"ל חתיכה נעשית נבלה בשאר איסורין.
- (ב) ובאם רק חתיכת כבד דבוקה בחתיכת עוף, ואין ס' כנגד, חתיכת הכבד גייכ בעינן ס' משאר דברים שבקדרה נגד הכל.
- (ג) ובאם אין הכבד דבוק בעוף מצטרף כל מה שבקדרה לבטל הכבד. (מ)
- מ. שאלה: מה דינו של הכבד עלמנו, זאס יס' ק'?
- תשובה: אם יש ס' הכל מותר, רק הכבד עצמו אסור, ובאם נמלח הכבד מקודם, גמי אסור הכבד. (מ)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים	(לו) צליה, ריש פרק כיצד צולין
(ב) ס"ז	(לז) צליה שם
(ג) פרי מגדים בשם גקוות הבסף ומנחת יעקב	(לח) רמ"א וש"ך
(ד) באר היטב	(לט) מחבר
(ה) תשובות וד' דברמל, סי' י"ד	(מ) רמ"א
	(מא) רמ"א וש"ך

כור המבחן

מא. שא"ל: אס הכזר עלמו וולטרף לזטול ס ?
תשובה: הכזר עצמו איננו מצטרף לבטול ס' (מ).

מב. שא"ל: אס הכזר הזה טכאסר כפל לקדרה אחרת אס אוקר התזטיל ?
תשובה: דעת הט"ז דאין הכזר אוסר אחר כך שאר דברים. כיון
דהוא עצמו אין אסור אלא מחמת חומרא.

מג. שא"ל: אס הכזר קטן הוא כמו הלז של העוף. אס אמרינן דיש
זה העוף ס' כנגד הכזר ?

תשובה: דעת המנחת יעקב דאם הכזר גדול רק כמו הלב של אותו
עוף אמרינן דמסתמא יש בהעוף ס' כנגד הכזר. ודעת הפרי
מגדים דליכא מסתמא ס' בהעוף כנגד הכזר הקטן שבו. משום דשאני
כזר שכולו דם.

מד. שא"ל: כתזטלו הרזס עופות עם שאר זכר זהרזה קדרות. ווללו זחוך
הרכגולת אסת הכזר והלז מחוזרים זה. וידעו זאיזו קדרה
כתזטלה התרכגולת הזאת. אזל לא ידעו איזה מהעופות האחרים וטשאר
הזכר כתזטלו יחד עם התרכגולת הזאת. מה ריכס של כל העופות והזכר ?
תשובה: אם יש בצרוף יחד כל העופות והבשר האחר, ס' נגד התרגולת
הזאת שהכזר והלב מחוברים בה. הכל מותר בהפסד מרובה
דכל מה שנכנס בס' מסייע לבטל ; ואפילו ליכא ס' נגד התרגולת הזאת
אין לאסור רק אותה התרגולת בהפסד מרובה וסעודת מצוה. דכיון דחתיכה
נעשית נבלה בשאר איסורין הוא רק מדרבנן. וגם איסור דם הכזר והלב
שבשלו רק מדרבנן. וגם נתבשל חד בתרי בקדרות ; לכן יש להקל. (מ)
מה. שא"ל: עוף טלללוהו ווללוהו זכלים. או זלים עם זכר. וכולל
זו הכזר או הלז ?

תשובה: אף על פי שנצלה העוף. מכל מקום דינו כמבושל. דלא
שייך בו כבולעו כך פולטו. דכיון שהבצים נקרישים. מעכבים
את הדם מלצאת ; ולכן אם הכזר או הלב דבוק להעוף. צריך שיהא בעוף
גופא ס' כנגד הלב או הכזר. בלא המלוי של הבצים עם הבשר ; ובאם
אינו דבוק להעוף. אף המלוי מצטרף להעוף להיות ס' כנגד הלב או הכזר.
והכל מותר אם יש ס' (יד)

מו. שא"ל: עוף טלללוהו ווללוהו עם זכר זלזר. וכולל זו הכזר
או הלז ?

תשובה: אם מלאוהו בבשר לבד ונצלה כך. אף על פי שאותו בשר
לא נמלח. דינו כצלי. דשייך בו כבולעו כך פולטו. ולכן צריך
רק קליפה. והעוף מותר. (יח)

שאלה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(מד) ט"ז, ש"ך, חזת דעת, חכמת אדם
(מח) רמ"א

(מב) פרי מגדים סי' ט"ק
(מג) פתח ואורונים

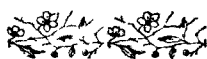
מז. שאלה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע נשעת לליה נקדירה טיש נזה
נחטיל חס?

תשובה: א) דעת הפרי מגדים (סי' ק"ה) להתיר התבשיל אפילו בכלי
חרס דנורא משאיב שאיב, והקדירה באין הפסד קצת יש לאסור.
ב) דעת החות דעת (בסי' ע"ו) דאפילו בכלי מתכות אסור התבשיל וגם הקדירה.
מח. שאלה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע נשעת לליה נקדירה ריקנית?
תשובה: אם הקדירה היתה ריקנית ואצל האש, ולא סלקוה מיד אחר
הנגיצה, יש להתיר אפילו בכלי חרס, דכבולעו כך פולטו.
והבית אפרים חולק ואוסר בקדירה ריקנית, בין בכלי מתכת, בין בכלי חרס.
מט. שאלה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע נשעת לליה נקדירה טיש
נזה חלב?

תשובה: א) בזה יש להחמיר דנורא משאיב שאיב משריק שריק, ולא
שייך כבולעו כך פולטו רק גבי איסור דם ולא בשאר איסורין,
ההיתר דלא שייך שמנונית, גם כן לא שייך, דדוקא גבי איסור דם אמרינן
דלא שייך שמנונית, אבל משום איסור בשר בחלב שייך שפיר שמנונית
בבשר שמן. (י)

ב) וכל זה אם נגע הכבד קודם חצי צלייתו, אבל לאחר חצי צלייתו כבר זב
כל דמו, ואינו אוסר עוד משום דם, רק משום בשר בחלב. (י)
ג. שאלה: כזר טללחו ע"ג גחלים ונגע נשעת לליה נקדירה טיש נזה
חלב, נזה דינו טל הכזר עליו?

תשובה: אם תיבך סילק הכבד מהקדירה יש להתיר הכבד, דכבר אינו
בולע שמנונית, וכל זה אם לא נצלה חצי צלייתו, אבל אם
נצלה חצי צלייתו, כולי עלמא מודים דבולע שמנונית. (י)

סימן ע"ד.

א. שאלה: מה דינו טל העכו"ל צמליחה וניסל?

תשובה: הטחול אף על פי שנראה גם הוא, ע"י מראה אדמומית שבו
כאילו הוא כולו דם כמו הכבד, מכל מקום דינו כשאר
בשר ממש. *

ב. שאלה: אם מותר לנלוות העכו"ל עם טא"ר נצר?

תשובה: מותר למלוח הטחול עם שאר בשר אפילו על גבי בשר, אחר
שיסירו ממנו הקרומים והחלב קודם המליחה. ב)

שאלה

מקור הלכה

ונודע בידורא ט"ס כ"ט

א) מחבר

ב) ש"ע סי' ס"ד

מז) ס' נפש חיה

מח) אפרונית

מח) פרי מגדים סי' ק"ה, תשובות נפש חיה,

כור הטבחן

ג. שא"ל: אם מותר לזכך הטחול עם טאך זכר?

תשובה: מותר לבשל הטחול עם שאר בשר ע"י גקור הקרומים ומליחה קודם הבשול, ומותר לצלות הטחול על גבי בשרא. (א)

ד. שא"ל: מה לזכך לזכך מהטחול קודם המליחה?

תשובה: צריך להסיר הקרום מהטחול משני צדדים עם החלב שעליו, כי הקרומים שעל הטחול חלב גמור הם, והקרום שעל דד הטחול — והוא צד הגס שלו במקום שדבוק לכרס — חייב עליו כרת משום חלב, אבל הקרום שעל צד הדק שעל הטחול, וגם החוטין שבתוכו אסורין ואין חייבים עליהם. (י)

ה. שא"ל: הא"ך יזכך את החוטין?

תשובה: נוטל ראש הגיד שבתוך הטחול, ומושך אותו, ונמשכים עמו ג' חוטין שבתוכו, וצריך להזהר שלא יפסק שום חוט מהם, ואם נפסקו צריך לשרש אחריהם, וטוב לזכך הטחול בעודו לח סמוך לצאת מבהמה בעודו חם, כדי שיהא קל למשוך ג' חוטין כאחד בלי נתוק באמצע. (ז)
ו. שא"ל: טחול זכקרו אותו מן החוטין והחלז, וכסתפק המזכך אם נפסקו החוטין וטמא לא הול"ל כלום, וכזר כסתך הטחול לחתיכות?
תשובה: אם נתבשל הטחול באופן כזה שבאם לא נטלו החוטין אין כאן ס' נגדן, יש לאסור אף בהפסד מרובה. (י)

ז. שא"ל: כמלח הטחול זלי כקור הקרום והחלז?

תשובה: דעת הט"ז דסתם טחול אין בו ס' נגד הקרום והגידין, ולכן אם יכולין לשער שיש בהטחול ס' נגד הקרום והגידין שבו אז מותר הטחול, אבל צריך לקלוף הטחול, ובאם אין ס' בטחול נגד הקרום והגידין, הטחול אסור.

ח. שא"ל: מה דינו של טאך זכר כמלח יחד עם הטחול זלי כקור?

תשובה: אם יש ס' בטחול עצמו נגד הקרום והגידין, אז גם הבשר שנמלח עמו מותר, רק צריך לקלוף הבשר במקום שנגע האיסור; ואם אין ס' בהטחול נגד הקרום והגידין ונאסר הטחול, אז צריך להיות ס' בשאר הבשר נגד כל הטחול, דכיון דהוי איסור דבוק בטחול, נעשה הטחול נבלה. (י)

ט. שא"ל: טחול כמלח עם טאך זכר זלי כקור, וספק אם יש ס' בטחול נגד הקרום והגידין?

תשובה: (א) אם הקרום והגידין לפנינו ואין אנו יכולים לשער, זה הוי חסרון ידיעה ולא מקרי ספק, והוי הדין כמו בודאי אין בו ס'.

מקור ההלכה

(ז) ביגורז אדם כלל כ"ה, ט"ז ה', אות י"ט.

(י) ט"ז, ופרי תוש, ועוד פוסקים.

ג) ש"ך בשם ת"ח, ופרי מגדים.

ד) ש"ע סי' ס"ד.

ה) ש"ע שם, והג' רש"ל.

ס' ; אבל אם נאבדו הקרומים, אז הטחול עצמו אסור משום ספק שמא לא הוי ס' בטחול, ואף דעם שאר הבשר ביחד בודאי הוי ס', אבל כיון דדרך למלוח כל חתיכה לבדה, ובאותו רגע שנמלח הטחול לבדו היה האיסור דבוק בטחול, ולא הי' בטחול ס' כנגד הקרום והחלב, ולכן נבלע האיסור תחלה בטחול ונאסר הטחול ונשאר באיסורו, דאין הגעלה באוכלין ; אבל שאר הבשר שנמלח עמו יש להתיר ע"י קליפה במקום שנגע בטחול דחתיכה נעשית נבלה ע"י מליחה הוי רק חומרא, ולכן לא החמירו רק בודאי ולא בספק, דהא אפשר דהי' ס' בטחול עצמו נגד הקרום והגידין. (")
(ב) ואם ידוע שנמלחו הטחול והבשר ביחד ולא נמלח הטחול לבדו כדרך שמולחין כל חתיכה לבדה, אז יש להתיר גם הטחול בקליפה דגם איסור דבוק חומרא בעלמא היא, ויש לסמוך על המקילין דלא אמרינן איסור דבוק ויצטרף הכל לששים, ובלאו הכי יש גם דעה דבטחול גוסא יש ס' כנגד תקרום והגידין. (ס)

י. שאלה : כתנצל הטחול צלי כקור עם סלח צקר ?

תשובה : אף דיש בתבשיל ס' נגד הקרומים של הטחול, וגם יש ספק אולי הי' בטחול עצמו ס' נגד הקרומים, מכל מקום אמרינן איסור דבוק לאסור הטחול עצמו אם נתבשל בלי נקור ; וממילא אם נאסר הטחול עצמו, נעשה נבלה, ולכן צריך שיהיה ס' בקדרה נגד כל הטחול, ואז מה שבקדרה מותר וטחול עצמו אסור, ואי ליכא ס' בקדרה נגד כל הטחול, הכל אסור. (')

יא. שאלה : מה דינן טל הכליות וצלי זכר צמליחה וצטול ?

תשובה : יש אומרים שנהגו שלא לבשל הכליות וביצי זכר אפילו לאחר שנקרם כדין, משום שיש בהם רבוי דם, ובדיעבד אין אין לחוש ; ויש אומרים דמנהגנו לבשלם כמו כל שאר בשר אחר נקור ומליחה, ומכל שכן שמותר למלוח אותם עם שאר בשר אפילו על גבי בשרא לאחר שנקרם כדין, וכן גם לצלות כל אלו על גבי בשרא, כי המה עפ"י הדין כמו שאר בשר, ולא דמי לכבד שיש בו רבוי דם ופולט בשפע. (יא)

יב. שאלה : כמלחו הטחול והכרס יחד צלי כקור ?

תשובה : דעת בעל עבודת הגרשוני להתיר הכרס בקליפה, ודעת הגרע"א דאם ידוע שנמלחו יחד ולא נמלח הטחול לבדו, יש להתיר גם הטחול בקליפה.

מקור ההלכה

(י) פרי מגדים וחתם דעת
(יא) רמ"א, פרי מגדים, וחתם דעת

(ח) ב"ח, מנחת יעקב, ופרי מגדים
(ט) רבי עקיבא איגר

סימן ע"ה.

א. שאלה: אם מחזיקין דם צנני מעיים?

תשובה: אין מחזיקין דם במעיא ובדקין סביב הכנתא ובכרכשתא. *

ב. שאלה: האם צני מעיים חיוס לריכס גס הדחה ומליחה?

תשובה: אף שאין מחזיקין דם בבני מעיים מכל מקום לכתחלה צריכים הדחה ומליחה כשאר בשר, אלא שאם בשלם בלא מליחה,

מותר; וכל שכן אם נמלחו בכלי שאינו מנוקב דמותרים. ^(ז)

ג. שאלה: אם נמלחו הצני מעיים בלא הדחה ראשונה ושהו טעור ומליחה?

תשובה: גם באופן זה מותרים בדיעבד לבשול. ^(ז)

ד. שאלה: אם רחינו טהצני מעיים אדומים?

תשובה: (א) אם הבני מעיים אדומים בידוע שיש בהם דם, ואז דינם

כשאר בשר. ^(ז)

(ב) ואף דאינם אדומים, אם לא מלחם במזיד, אסורים, דהוי כמבטל איסור

דרבנן לכתחלה. ^(ז)

ה. שאלה: אם נמלחו המעיים בכלי שאינו מנוקב והיה ליר ארוס?

תשובה: אף שהציר הי' אדום הבני מעיים מותרים, אף שנמלחו בכלי

שאינו מנוקב, (והא דקאמר „אלא א"כ אסמיק" מוסב על

המעיים ולא על הציר). ^(ז)

ו. שאלה: הכרס וההמקס וזית הכוסות, אם מחזיקין זהם דם?

תשובה. (א) דעת המחבר דגם בהם אין מחזיקין דם.

(ב) דעת הרמ"א וט"ו ושי"ך דמחזיקין בהם דם

(ג) ודעת החכמת אדם דבהפסד מרובה יש לסמוך על דעת המחבר; וספק

אם נמלחו ונתבשלו כך, יש להתיר מכה ספק ספיקא, דיש גם ספק

פלוגתא דרבננותא

ז. שאלה: אם מחזיקין דם בקורקנן?

תשובה: קורקנן מוחזק בדם כשאר בשר ואין להתיר אף בספק נמלח. ^(ז)

ח. שאלה: אם מחזיקין דם בזפק של עוף?

תשובה: דעת הפרי מגדים דזפק של עוף מוחזק בדם.

ט. שאלה: אם מחזיקין דם בקיזה?

תשובה: קיזה היא כמו כרס: ספק פלוגתא דרובתא, דדעת המהרש"ך

ובית לחם יהודא דבקיזה מחזיקין דם, ואף בדיעבד אסור

אם לא נמלח; ודעת הכרתי והפלתי וחכמת אדם דאין מחזיקין בו דם.

שאלה

מקור ההלכה

(ה) פרי מגדים וזית דעת

(ו) חדושי יעב"ץ

(ז) ט"ו ושי"ך, פרי מגדים וזכור לאברהם

(א) מחבר

(ב) רמ"א, בלוי בשם כהנ"ג

(ג) פרי מגדים

(ד) מחבר

י. שאלה: אם מחזיקין דם זריחה?

תשובה: הריאה אינה בכלל בני מעיים לענין זה ומחזיקין בה דם.

יא. שאלה: אם מחזיקין דם זריחה?

תשובה: האם בין של בהמה ובין של עוף מחזיקת בדם כמו שאר בשר. (ה)

יב. שאלה: כרס, הנוסס, בית הכסות או קיבה שנמנחו והודחו הן שיעור מליחה ואח"כ הונחו אלל צמר שהוא עדיין חוק שיעור מליחה?

תשובה: א) כל אלה שנתבארו לעיל דהוי ספק פלוגתא דרבוותא. אם נמלחו והודחו תוך שיעור מליחה והונחו אצל בשר במליחתו יש לאסור אף בהפסד מרובה ולא מהני להו מליחה שנית, דלחומרא אמרינן שאין מחזיקין בדם, וממילא ע"י הדחה נסתמין נקבי הפליטה. (ו)
(ב) ואם נמלחו בלא הדחה יש לאסור כשאר בשר. (ז)

יג. שאלה: אם נמלח הקורקבן כשהוא שלם עם הפרט נתיכו, או הזפק נמלח כשהוא שלם עם המאכל שנמלחו, ונשלם כך?

תשובה: א) דעת הרבה פוסקים דכל מה שבקדרה נאסר, דכיון דקורקבן וזפק מוחזקין בדם, נבלע הדם לתוך הפרט ויצא ע"י הבשול לקדרה; אך באם יש ס' בקדרה נגד המאכל שבתוכו ישליך הזפק והמאכל שבתוך הקורקבן והכל מותר, ואף בשר הקורקבן גופא יש להתיר. (א)
(ב) ויש פוסקים דסוברים דדוקא בזפק הדין כך כיון דהמאכל שבתוכו לא נתעכל, אבל בקורקבן דמאכל שבתוכו חשוב פרט, הוי נותן טעם לפגם ואינו אוסר בהפסד מרובה. (ב)

יד. שאלה: איסור צני מעיים שאינם מחזיקים צדס, מה דינו של השומן שעליהם?

תשובה: א) שומן שעל הבני מעיים שאינם מחזיקים בדם הרי הוא כשאר בשר, אך שאין צריך לטרוח לגרר השומן מעליהם כדי למלוח השומן משני הצדדים רק די שימלח כך מצד אחד מבחוץ כמו שהוא מחובר להדיקין כיון דאף השומן אין מחזק כל כך בדם כשאר בשר.
(ב) והשומן שאין דבוק בדקין צריך למלוח משני צדדיו לכתחלה, ובדיעבד די אף בזה אם נמלח מצד אחד, אף דליכא הפסד מרובה. (ג)

טו. שאלה: אם מהני מליחה לחלחולת שנמלחה רק מלד פנים ולא מלד תוך ששומן דבוק צד?

תשובה: אסור למלוח רק צד הפנימי של החלחולת ולא צד חוץ דהוי כלא נמלח כלל, ולא מהני המליחה לשומן שבצד חוץ כלל.
כיון

מקור ההלכה

(א) בית לחם יצדא, ומנחת יעקב בשם מר"ש
(ב) יד, אגריס, וחכמה אור
(ג) מחבר, ש"ך, ומרי פנינים

(ה) סי' יד יצדא
(ו) וזה דעת
(ז) אסור ותייר

כור המבחן

כיון דמעי שאין בו דם מפסיק בין המלח ובין השומן שמחובר במעי. י'
מז. שאלה: דזיענדר, אס נמלחם חלחולת רק מלד פכים ולא מלד חוץ
טעומן דזוק זו, מה דינה של החלחולת?

תשובה: א) אם לא נתבשלה עדיין אף שכבר שהתה מעת לעת ופלטת
כל צירה והורחתה, אפילו הכי יכול לחזור ולמלוח השומן
הדבוק בצד חוץ של החלחולת, ולא נאסרה החלחולת מדם הנפלט משומן
עיי המליחה, דכיון דהשומן אין מוחזק כל כך בדם אמרינן משרק שריק י'
ב) ואם כבר נתבשלה החלחולת בלא מליחה שנית וידוע בודאי שיש בה
שומן מבחוץ (אפילו ביש להסתפק אם יש שומן כדי לאסור), החלחולת
טרפה, דמצוים בה גידים ושומן הרבה; ואפילו בהפסד מרובה אסור, דכיון
שאין דם בחלחולת, אין דם שבשומן נגרר אחד המלח. י'

ג) ואם יש ס' נגד הגידים והשומן, אף השומן נמי מותר, ואפילו באין
הפסד מרובה ולא אמרינן שצריך להיות ס' נגד החלחולת מטעם איסור
דבוק, דכיון דאין השומן מוחזק כל כך בדם, מקילים בוה. י'

ד) ואם נתבשלה החלחולת בלא הדחה אחרונה, לא אמרינן דבודאי יש ס'
נגד הדם והמלח שנשאר עליה, ואסור. י'

ה) ואם הפך את החלחולת מצד פנים לחוץ, נמצא דהשומן הוא בפנים
ונתבשל בלי מליחה, דעת הגאון מהרש"ק דכיון דהאיסור הוא בפנים
ולא מבחוץ, אמרינן איסור דבוק להצריך ס' נגד כל החלחולת.

יו. שאלה: אס מהכי מליחה לטאר דקין טמלחו רק מלד פכים?

תשובה: בשאר דקין אף דלכתחלה צריך למלוח גם כן צד החיצון
מכל מקום בדיעבד אם מלח צד פנימי לחוד, מותר. י'

יז. שאלה: אסה לקחה טעמן טלח מלחה ועטמה פטטירל וחסתה חת
הפטטירל צערט טנת, ואחר כך העמיכה אותה טנציל טנת
נקדרה עס טטר ורונט, וצפטטירל לצדה חין ס' נגד הטעמן, אצל זין
הכל טנקדרה יט ס' נגד הטעמן?

תשובה: תבשר והרזטב מותרים דכיון שהוא לכבוד שבת יכולים אנו
לסמוך על דעת הפוסקים דבלא נודע לא נעשה נבלה, אבל
הפטטירל בעצמה אסורה, וגם הכלי אסור. י'

יט. שאלה: אס מותר למלוח טעמן עס טאר צטר?

תשובה: שומן אפילו של עופות דינו כשאר בשר, ומותר למלוחו עס
שאר בשר אפי' לכתחלה. י'

כ. שאלה: מה דינו של טעמן למכין הרחה?

תשובה

מקור ההלכה

(יח) יד יחזקא

(יט) מנחת יעקב והנחן ר' עקיבא איגר

(כ) בינת אדם טי' צ"ח והשבת יד יוסף

(כא) רמ"א ושאר פוסקים

(יד) רמ"א

(טו) רמ"א וטי"ו

(טז) רמ"א, טי"ו, דש"ך, ופרי מגדים

(יז) ש"ך, טרי מגדים, וזה דש"ך והנחן אדם

תשובה : גם לענין הדחה ראשונה ואחרונה. דינו של שומן כמו שאר בשר. כב.
כא. שאלה : אם נמלח שומן עם סלח נצטר כנצטר כסחמו נקצי פליטתו ?
תשובה : שאר הבשר אסור, דדוקא בדקין סוברים הפוסקים להקל
משום דקשים הם ולכן יש לצרף הטעם דמשריק שריק, אבל
בשאר בשר לא אמרינן משריק שריק, ואף דשומן אין מוחזק כל כך בדם,
מ"מ נאסר הבשר. כב)

כב. שאלה : אם מותר למלוח בני מעיים כלל שומן שעליהם עם סלח נצטר ?
תשובה : בני מעיים בלא שומן שעליהם שאין מוחזקין בדם דעת
המחבר ומהרש"ל דמותר למלוח עם שאר בשר אפילו לכתחלה ;
ויש בזה שני טעמים : א' משום דפולטים ציר ולא בלעו ; ב' משום דקשים
המה ודם משריק שריק.

כג. שאלה : בני מעיים סלח סהו סיעור מליחה, וכפלו לזיר ?
תשובה : יש לאסור הבני מעיים, דכבולעו כך פולטו בציר לא אמרינן
אלא בהפסד מרובה ובבני מעיים לא שייך הפסד מרובה
דאוכלן לאו בר איגוס. כד)

כד. שאלה : בני מעיים סלח נמלחו סהנחו חלל נצטר חוץ סיעור מליחה ?
תשובה : יש לאסור הבני מעיים כמו בשאלה הקודמת.

כה. שאלה : בני מעיים סהודחו נחין סיעור מליחה, ונמלחו עם נצטר ?
תשובה : הבני מעיים אסורים למאן דאמר דנסתמין נקבי הפליטה,
מחמת דאין להם דם, רק ציר.

כו. שאלה : בני מעיים מנוף טרפה נמלחו, ולאחר טסהו סיעור
מליחה נגעו נצטר כשר ?

תשובה : צריך להיות ס' נגד הבני מעיים משום דהמלח לא עשה שום
פעולה, דאין מחזיקין בבני מעיים דם, ולכן אף לאחר סיעור
מליחה רותח הוא. כה)

כז. שאלה : מה דינו של שומן הכנתא ?
תשובה : הכנתא גופא מוחזקת בדם ומלאה חוטין דקין מלאים דם,
ולכן יש אוסרין אותה לבשל אפי' ע"י חתוך ומליחה, ועכשו
גוהגין היתר, כי האדם הבקי באותן החוטין מותחן ונפשלין היטב עד שלא
ישאר אחד מהן קודם המליחה, ומותרים כשאר בשר. כז)

כח. שאלה : חמולות סנהפכה לעצר הסכי — היינו מלך פנים לחוץ —
נמלח דהשומן הוא בפנים, ומלחיה נקמח ושאר דברים, ולא
מלח מקודם השומן פעלי, ואחר כך עירו על לר החילון מים רומחין
מכלי ראשון.

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

כא) עין בטי. צ"א
כב) ש"ע ושאר פוסקים

כב) רמ"א חתאן רבי עקיבא איגר
כג) פרי מגדים
כד) פרי מגדים ודעת דעת

כור המבחן

תשובה: יש תקנה לגרר את השומן מהחלולת ולמלוח אותו בפני עצמו דערוי אינו מבשל רק כדי קליפה. וחלולת היא במקום קליפה דאין מחזיקין בה דם, ואף החלולת מותרת משום דאינה מוחזקת בדם; אבל אין למלוח השומן בעוד שדבוק על החלולת. דאם כן תיאסר החלולת מדם הנפלט משומן. דכיון דנתבשלה החלולת ע"י ערוי, שוב אינה פולטת ציר ובולעת דם. ולא שייך גם משריק שריק. (י)

כט. שאלה: צלים הכנוולאים צעופות לאחר שחיטה. אס לריכים הדחה ונליחה?

תשובה: ביצים הנמצאים בעופות לאחר שחיטה דעת הרבה פוסקים דאם לא נגמר החלבון שלהם רק החלמון, צריכים הדחה ומליחה כמו שאר בשר. ואנן נוהגין למלוח אפילו נגמרה הקליפה הקשה שעל הביצה. (י)

ל שאלה: אס נותר למלוח הצלים הכנוולאים צעופות לאחר שחיטה עם צטר?

תשובה: דעת הט"ו והש"ך דיש לוזהר שלא למלוח עם בשר. ובדיעבד אם מלחם עם בשר דעת הרמ"א דמותרים הביצים, ודעת רש"ל דאפי' ציד נוסף עליהם מבשר בין שלא נגמר אלא החלמון ובין שהם עם הקליפה הקשה. אסורים אפילו בדיעבד. דהא ענינו כואות שאין בהם דם ולא ציד. ואם כן אין להם מה לפלוט ובלעו.

לא שאלה: אס כחצקנו לוחם הצלים עם צטר?

תשובה: צריך להיות בתבשיל ס' נגד הביצה; מיהו בהפסד מרובה כשהקליפה קשה. יש להתיר ע"י שישליכו הקליפה. ודי. (ט)

לב. שאלה: צילה טכולדה אס לריכה ונליחה?

תשובה: אם הטילה התדנגולת ביצה גמורה החלבון וחלמון. אף כשהקליפה רכה אינה צריכה מליחה ומותרת בחלב. (ל)

לג. שאלה: אס טהו הצלים הנמלחים צעופות ג' ימים צלי הרחה?

תשובה: הביצים מותרים ע"י הדחה ומליחה שאחר כן. (א)

לד. שאלה: אס נמלחה האס של העוף. וצילה טהיחה נגמרת צקליפה רכה מוכחת? צחוכה. ואחר כך כחצקנה האס עם הצילה ולא הוי ס' נגד הצילה?

תשובה: האם אינה בכלל בני מעיים ומוחזקת בדם ולכן הביצה בלעה דם מהאם בשעת מליחה. ואוסרת עד ס'. (ב)

סימן

מקור ההלכה

(א) שאלת יעקב

(ב) שבת יעקב

(ג) אורחונים, ויעין יד יהודה, וכוב טעם ודעת

(ד) כור מגדים ודעת

(ה) מנחת יעקב בשם פרי מגדים ודעת

(ו) כרמי ומלחי, פרי מגדים ודעת

סימן ע"ו.

- א. שא"ה: נסר סכללה, אי לריך מליחה והדחה ראשונה ?
 תשובה: (א) דעת המחבר דאם רוצה לצלות בשר ולאכול אחר צלייתו או לבשלו אחר צלייתו, אינו צריך להדיחו מקודם ולמלחו, לפי שהאש שואב הדם שבו מעצמו.
- ב) דעת הרמ"א דלכתחלה יש להדיח את הבשר קודם הצלי' משום דם בעין שעליו וגם למלחו קצת, ובדיעבד שנצלה הבשר בלא הדחה ראשונה ובלא מליחה כלל, מותר הבשר.
- ב. שא"ה: מתי יוכל הנסר סכללה ללכות, אם תיכף ללזיח או קודם לכן ?
 תשובה: הבשר שרוצה לצלות צריך לכתחלה להיות נמלח קצת בשעה שמונה על השפוד לצליה אבל לא קודם לכן, אף שהודח קודם המליחה, דהמלח יתמלא מדם ונאסר המלח, אבל כשמולחו בשעה שתחוב על השפוד ומניחו תיכף על האש, אז המלח אינו בולע הדם מפני שהאש שואבו; ובדיעבד אם מלח הבשר קודם נתינתו בשפוד מותר. *
- ג. שא"ה: אם יש לזהרה או חומרא מיוחדת כסכללה נסר בלא מליחה מקודם ?
 תשובה: דעת הרמ"א להחמיר כשצולין בשר בלי מליחה, או אפי' מלחו רק כשלא שהה שיעור מליחה, שלא להפוך השפוד בשעת צלי' אלא צריך להניחו לפעמים כדי שיוזב הדם; ודעת הכרתי ופלתי, ובית לחם יהודא, ולחם הפנים, להתיר אף לכתחלה להפוך השפוד כל שעת הצליה.
- ד. שא"ה: הנסר סכללה ללכות, כמה זמן ישהה אותו על האש נכדי סיסיה מותר לאכילה ?
 תשובה: צריך לצלותו כל כך עד שיהא ראוי לאכילה, וזהו כדי חצי צלייתו (ומפני שאין אנו בקיאים כמה זמן הוא חצי צלייתו, אנו נוהגין לצלות הבשר עד שיתביש מבחוץ), ואז כבר זב ממנו כל הדם ולא נשאר כלום, וראוי הוא לעשות כן לכתחלה. ב
- ה. שא"ה: האם יש חיזה חלוק נזה בין אם רוצה לאכול את הנסר אחר סכללה או סכללה לבשלו אחר כך ?
 תשובה: (א) אין חלוק בכל זה בין אם רוצה לאכול את הבשר צלי או שרוצה לבשלו אחר כך, רק כל זמן שלא נצלה יפה כחצי צלייתו אסור אפילו לאכול צלי, מסעם דדם פירש ממקום למקום, וכשנצלה יפה כחצי צלייתו, מותר אפילו לבשלו אחר הצליה, דכבר נפלט ממנו כל דמה. ב

שאלה

מקור ההלכה

(ג) שם

(א) רמ"א

(ב) רמ"א, ש"ך, ופרי מגדים

כּוֹר הַטֶּבַח

ב) ואפי' לכתחלה מותר לצלות הבשר כחצי צלייתו כדי לבשלו אחר כך. ולא חיישינן שמא לא יצלה כחצי צלייתו ויסמוך על הבשול שאחר כך. (י) ו. שאלה: כפל דם בעין על הללי?

תשובה: א) דם בעין שנסף על הבשר הנצלה, בין שנפל הדם על הבשר בשעה שהי' צונן קודם צלייתו ובין שנפל על הבשר בשעה שכבר הי' על האש, הבשר אסור עד ס'. דברם בעין לא אמרינן משרק שריק ולא כבולעו כך פולטו, ולא משאיב שאיב. (ח)

ב) ואפילו אם יש ס' נגד הדם צריך ליטול ממנו כדי נטילה, והוא שיעור כדי רוחב אצבע אגודל. (י)

ז. שאלה: צטר טלא נמלח ולא הודח טנללה עם צטר טנמלח והודח?

תשובה: בדיעבד מותר, אבל לכתחלה אסור לעשות כן. (י)

ח. שאלה: צטר טנמלח לללי, חבל טהה נמלחו קודם לללי, חס לריך הדחה אחרי המליחה קודם לללי?

תשובה: אם הודח הבשר קודם המליחה ונמלח ושהה אף קצת קודם הצליה, ומכל שכן בשהה שיעור מליחה, צריך להדיוח קודם צליה כיון דהמלח נחמלא מדם; ואם לא הדיוח קודם הצליה צריך להדיוח אחר הצליה. (ח)

ט. שאלה: צטר טהודח קודם המליחה ונמלח וטהה קלת קודם לללי, ולא הודח נמלחו ונכנסל כך?

תשובה: הפרי מגדים מסתפק בזה אם נאסר הבשר בבשול, או אפשר דמותר, דלמא אצל האש יש בחתיכה ס' נגד דם ומלח שעליו (ט)

י. שאלה: צטר טנללה, חס לריך הדחה אחר לליתו?

תשובה: א) לכתחלה צריך להדיח הבשר אחר צליתו, אפי' אם הבשר לא נמלח כלל.

ב) ובדיעבד, דעת הרמ"א דאפילו לא הודח ונתבשל כך, ואפי' נמלח תחלה קודם צליתו ולא הודח אחר המליחה, אפילו הכי שרי.

יא. שאלה: צטר טלא הודח הדחה ראשונה ונמלח כשיעור טמולחין לנכול, והוכח על האש?

תשובה: אם נמלח כשיעור טמולחין לקדרה אפי' לא שהה כלל הבשר במלחו, רק שמלח וחניחו תיכף על האש, דעת הרבה פוסקים דנאסר הבשר לצלי באין הפסד מרובה; אבל אם לא נמלח הבשר רק מעט ולא שהה רק מעט, או אף ולקדרה הדין דנאסר הבשר באין הפסד מרובה אבל לצלי מותר אפי' באין הפסד מרובה. (י)

שאלה

מקור ההלכה

(ח) מחבר, סי' ופרי מגדים

(ט) עיין במרי מגדים בשפת דעת כסי' ע"ה אות ב'

(י) עיין במרי מגדים הנהג דעת

(ז) ש"ך

(ח) סי' ופרי

(ז) סי' ופרי מגדים

(ז) רמ"א סוף סי' ע"ז

יב. שאלה: הישך לריכס לנהיגה ההדחה אחר הכלליה

תשובה: דעת הרמ"א דלכתחלה נוהגין להדיח הבשר אחר הצליה ג' פעמים, ודעת הרש"ל ופרי חדש דדי רק פעם אחת, ונוהגין שמשפספין היטב בידים הדם והמלח שעליו.

יג. שאלה: אם מותר להסקות הצפר הכללה על הספור לאחר שהוסק מהאס? תשובה: דעת הט"ז וש"ך דאסור להשהות לכתחלה הצלי על הספור לאחר שהוסק מהאש, דכל זמן שמונח על האש אמרינן כבולעו כך פולטו, מה שאין כן אחר שהוסק מהאש או יחזור הבשר ויבלע מן הספור.

יד. שאלה: מה דינו של הספור שכללה עליו צפר צלי מליחה? תשובה: דעת המחבר דהמנהג להתיר הספור שצלו עליו בשר בלי מליחה, ודעת הרמ"א דלכתחלה אסור, ולא אמרינן בשפור כבולעו כך פולטו, אבל בדיעבד מותר; ודעת הט"ז דבאין הפסד מרובה יש לחוש לדעת רש"ל דאסור אפילו דיעבד.

טו. שאלה: ספור שכללה עליו פעם צפר צלי מליחה, אם מותר לללות עליו עוד פעם צפר אחר שלא כמלח?

תשובה: אסור לצלות על הספור הזה בשר אחר שלא נמלח אלא אם כן מלבנו מקודם ליבון גדול, ולא די במה שהקש נשרף; ואם הספור הוא של עץ, אין לו תקנה. (י')

טז. שאלה: ספור שכללה עליו צפר צלי מליחה ואחר כך ללו עליו צפר אחר בלא ליבון וקודם?

תשובה: אם הבשר שנצלה אחר כך על הספור נמלח וכבר פלט דמו, מותר הבשר בהפסד מרובה, דכבולעו כך פולטו, וגם הספור מותר, ואין צריך עוד ליבון בהפסד מרובה, אבל אם צלו אח"כ בשר שלא נמלח, ודאי דצריך אח"כ ללבן הספור. (י')

יז. שאלה: אם הספור שכללה עליו צפר צלי מליחה כגע בחצציל? תשובה: יש לאסור התבשיל, דהשפור נבלע בו איסור דם, ולכן באין הפסד מרובה יש לאסור התבשיל. (י')

יח. שאלה: ספור שכללה עליו פעם צפר חיקור, ואח"כ ללו עליו צפר היתר? תשובה: אם צלו בהשפור בשר איסור, אפילו בהפסד מרובה אסור השפור, דדוקא באיסור דם מקילין מטעם כבולעו כך פולטו, אבל בשמנונית נבלה לא שייך כבולעו כך פולטו. (י')

יט. שאלה: אם ללו צפר צפר ואחר כך תחננו הספור למאכל חלב?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(ג) ט"ז ופרי מגדים

(ד) ט"ז פרי מגדים

(א) ט"ז פרי מגדים

(ב) ט"ז פרי מגדים

כור המבחן

תשובה: התבשיל של חלב אסור אף בהפסד מרובה דהכא נמי לא שייך ^{יז} כבולעו כך פולטו. (ט)

כ. שאלה: אם מותר לחתוך צסקין, ללי שלל כולל כשהוא חלל האם ולא כללה עוד כל לרכו?

תשובה: אסור לחתוך צלי כל זמן שלא פלט כל דמו דנאסר הסכין על ידי הדם שנבלע בסכין; ובהפסד מרובה כל שחתכו צלי רותח שאצל האש, מותר; ובהוסר מהאש, כל זמן שהיד סולדת בו בבשר אוסר הסכין כל זמן שלא נצלה כל צדכו. (ט)

כא. שאלה, צטר שנללה כלל מליחה, וצחוק שיעור ללייתו נגע צקדרה פיס זה תצטיל?

תשובה: (א) דעת הרבה פוסקים דאם הקדירה היא כלי מתכות יש להגעיל הקדירה, והתבשיל שבתוכה, מותר; ואם הקדירה היא של חרס, או באין הפסד מרובה יש לאסור הקדירה, והתבשיל מותר. (ב) ויש פוסקים דסוברים דבין שהקדירה היא של מתכות או של חרס, התבשיל וגם הקדירה אסורים אף בהפסד מרובה ויש להחמיר כסברא זו. (י)
כב. שאלה: עוף שלל נקבו הוורידין שלו צטעת שחיטה, אם מותר לאכלו ללי?

תשובה: (א) אם לא נקב הוורידין בעוף בשעת שחיטה, אסור לאכול אפי' צלי עד שיחתוך אבר אבר ויצלה, וכן לאכול בשר חי אסור עד שיחתוך וימלח, דכיון שלא נקבו הוורידין בשעה שהדם חם, הדם נבלע בכל החוטין שבשרה והוי הדם כנוט בחוטיין.
(ב) ואם נקר הבשר מחוטי הדם, יש מתירין, לאכלו אפי' חי בלא מליחה או צליה, ואפי' כולו כאחד, וכן לקדירה מותר עיי' מליחה כשאר בשר; ואנו נוהגין להחמיר שלא לאכול כאחד אפי' עיי' נקור אפי' בצלי או אפי' חי, כי אם בחתיכות אבר אבר עיי' מליחה. (י)

כג. שאלה: ללי שלל כולל וחטכו עיי' ככר?

תשובה: אף על פי שיש בככר מראה אודם ועבד בכל הככר מעבר לעבר, מי'ם אם נצלה חצי צלייתו מותר, אפילו המוהל עב; והוא הדין שהמוהל בלא ככר נמי שרי. (י)

כד. שאלה, צטר שולין צלי מליחה, אם מותר לתת כלי תחתיו לקבל השמנוניות הכוספת ממנו?

תשובה: אסור לקבל השמנונית הנוספת מן הבשר הנצלה בלי מליחה עד שיצלה כחצי צלייתו. (י)

שאלה

מקור ההלכה

(יח) מחבר, רש"י

(יט) מחבר, רמ"א, רש"י

(כ) עיין טרי מגדים, חות דעת, ובס' יד יחזקא. (כ) ט"ז ור"ד

טז (טז)

טז (טז)

כה. שאלה: צטר שנמלח וטהה טיעור מליחה, ולח הודח הדחה אחרונה כלל, ולח"כ ללחו, אס מותר לתת כלי תחתיו לקבל השמנוכית?

תשובה: דעת רוב פוסקים דמותר לתת כלי תחתיו לקבל השמנוכית הנוספת ממנו. (א)

כו. שאלה: צטר טטהה ג' ימים צלי הדחה ולח"כ ללחו, אס מותר לקבל השמנוכית?

תשובה: אסור לקבל השמנוכית אף אחר שצלאו חצי צלייתו, ומיהו בדיעבד שרי דהא אף בבשול גמור שרי בדיעבד. (ב)

כז. שאלה: אס הונח צטר טלח כמלח אלל תכור חס?

תשובה: הבשר מותר לצלי ולא לקדרה ע"י מליחה. (ג)

כח. שאלה: אס נתן צטר צלח מליחה אלל תכור חס ומונח סס זמן מרובה?

תשובה: דעת הפרי מגדים דאפשר דאף צלי לא מהני דהדם פירש ממקום למקום, ואס לא הי' זמן מרובה סגי בקליפה

כט. שאלה: אס מותר לללות צטר אלל האט צוקוס כזה טחטוצ כמז כלי טחיכו מכוקצ?

תשובה: א) דעת החות דעת דצריך לצלות דוקא במקום הנקרא כלי מנוקב למליחה כגון על השפוד או על גבי גחלים, אבל ע"ג

כירה חמה באופן שאס ישפכו מים שם לא יצאו נאסר הבשר מיד דהוי כנתבשל בצירו.

ב) דעת היד אפרים והגאון מהרש"ק דאצל האש לא שייך כלי שאינו מנוקב דהאש משאיב שאיב.

ל. שאלה: אס נתן צטר טלח כמלח לללות על תכור טאופין צו צטעה טהול חס מלד?

תשובה: הדבר נראה לעינים שאס ישפך בתנור כזה קצת מים יובלע שם תיכף והמקום ישרר יבש, ומקום כזה ודאי הוי כלי מנוקב, וכשר. (ד)

לא. שאלה: חווצה טהונחה על ספסל אלל תכור ונגעה צחרכית התכור עד דאטמיק הצטר מצחוף, וכלרר הדס מוחס התכור עד טכמעט כללה העוקס הכול צהחוצה?

תשובה: א) יש פוסקים דסוברים שאין מועיל מליחה לבשל האווצה רק לצלי מותר, ואחר הצליה מותר לבשלה. (ה)

ב) ויש אומרים דאס העוף אינו חס כולו, רק על מקום אחד, צריך לחתוך החתיכה הזאת ששלט בה האש עד למעלה ממנה כדי קליפה ויאכלנה צלי, והשאר מותר בבשול אף אם יש רק הפסד מועט. (ו)

שאלה

מקור ההלכה

(א) בית לזס יהודא, בשם כנה"ג ופרי מגדים	(כד) אחרונים
(כב) תשובת גבעת שאול סי' ב'	(כה) תשובת חר הכרמל, מוצא במתני' תשובה סי' ט"ח
(כג) תורת דעת, תשובת חר הכרמל, וחכמת אדם	(כו) יד אפרים, ועיין בגמ' ח"י.

כּוֹף הַמִּבְחָן

סִימָן ע"ז.

א. שאלה: אם מותר למלא עופות עם צפר שלא כמלח ולללות?
תשובה: לכתחלה אין לעשות שום מולייתא אלא אם נמלחו שניהם.
היינו העוף וגם הבשר שנותן בתוך העוף, והודחו שניהם כדין
מליחה לקדרה, ואז יצלה. *

ב. שאלה: דדיעצד, אם מלא עוף עם צפר לללות, ושניהם (העוף
והצפר) לא כמלחו?

תשובה: דעת כל הפוסקים דשניהם מותרים, דנורא מישב שייב, וכבולעו
כך פולטו.

ג. שאלה: אם מלא עוף עם צפר לללות, ושניהם כמלחו ושהו כשיעור
מליחה לקדרה, חזל לא הודחו?

תשובה: שניהם מותרים אבל צריך להדיח שניהם, בין העוף ובין המלח
לאחר הצליה משום דמלח הנאסר ע"י שבלע דם במליחה
נדבק בהם. ^(א)

ד. שאלה: אם מלא עוף עם צפר לללות, ושניהם כמלחו, חזל לא שהו
שיעור מליחה?

תשובה: דעת כל הפוסקים דכיון דשניהם טרודים לפלוט ולא בלע
קודם צליה, שניהם מותרים, אבל צריך להדיח שניהם היטב
אחר הצליה משום מלח הנאסר הדבוק בהם. ^(א)

ה. שאלה: אם מלא עוף עם צפר לללות, והצפר שנצפנים לא כמלח
כלל, והעוף כצר פלט כל לירו, או הודח אחר המליחה?

תשובה: א) יש פוסקים דאוסרים החיצון, משום דהחיצון אין טרוד
לפלוט, ובולע מפנימי. ^(ד)

ב) ויש פוסקים דסוברים דאף בכהאי גונא שדי אף החיצון בצלי, ואף
דהעוף כבר פלט כל צירו והיכא דליכא ציר ידידי לא אמרינן כבולעו
כך פולטו, מ"מ שאני הכא כיון דהבליעה והפליטה באין כאחד. ^(ה)

ו. שאלה: אם מלא עוף עם צפר לללות, וצפר הפנימי כמלח חזל לא
סהה שיעור מליחה, והעוף כצר פלט כל לירו או הודח?

תשובה: כיון דעל ידי המליחה נבלע דם הפנימי בהעוף עוד קודם
צליה ונסרך שם, שוב הדם אינו יוצא על ידי צליה, ולכן
החיצון נאסר והפנימי מותר. ^(ו)

ז. שאלה: אם מלא עוף עם צפר לללות, וצפר שנצפנים כמלח ולא
סהה שיעור מליחה, והעוף לא הודח, ועדיין פולט ליר?

תשובה

מקור ההלכה

(ד) מירכ"י, מצ"ש"ל, ות"ח
(ה) ט"ז, ור"ף, ופרי מגדים
(ו) ט"ז בדעת רמ"א

(א) רמ"א
(ב) פרי מגדים והנה דעת
(ג) הנה דעת

תשובה: כיון שהעוף לא בלע מבשר הפנימי עיי מליחה, אף שבעת צליה בודאי בולע העוף מהבשר הפנימי כיון שאין לדם הפנימי מקום לזוב רק דרך החיצון, מכל מקום אמרינן כבולעו כך פולטו, והחיצון נמי שרי.

ח. שאלה: אם מלח עוף עם צקר לללות, וצקר סצפכים נמלח וסהם סיעור מליח, והודח, והעוף החילון עדיין לא נמלח?

תשובה: (א) יש אומרים דאף הבשר הפנימי מותר דנורא מישב שייב הדם מהחיצון ואין מניח את הדם להתבלע בפנים, או כבולעו כך פולטו תיכף. (')

(ב) ויש אומרים דנאסר הפנימי ולא אמרינן נורא מישב שייב, ולכן הפנימי בולע, ולגבי פנימי לא אמרינן כבולעו כך פולטו כיון דאינו אצל אש ממש, רק מכוסה הוא בחיצון. (")

ט. שאלה: אם מלח עוף עם צקר לללות וצקר סצפכים נמלח וסהם סיעור מליחה, אצל לא הודח ופולט ליר, והעוף החילון עדיין לא נמלח?

תשובה: (א) יש אומרים דאף שלא הודח הפנימי ופולט ציר, אפילו הכי נאסר. (פ)

(ב) ויש אומרים דכיון דהפנימי פולט ציר, לא בלע מדם החיצון. (')

י. שאלה: אם מלח עוף עם צקר לללות, וצקר סצפכים לא נמלח, והעוף החילון נמלח ולא סהם סיעור מליחה?

תשובה: (א) יש פוסקים דסוברים דהפנימי נאסר מהחיצון מיד עיי מליחה קודם הצליה, ואע"ג דאנן קי"ל דבשר שנמלח ע"ג בשר שלא נמלח מהני מליחה אחר כך, וכ"ש צליה מטעם כבולעו כך פולטו, מ"מ שאני הכא דכיון שהוא בפנים לא שייך כבולעו כך פולטו, רק סרוד אמרינן. (י")

(ב) ויש אומרים דגם לגבי פנימי אמרינן כבולעו כך פולטו, ולכן אף הפנימי מותר. (י')

יא. שאלה: היחך הדין טל מולייחא צצטול?

תשובה: אם רוצה לעשות מולייחא ולבשל בקדרה, צריך למלוח העוף החיצון לבד והבשר של המלוי לבד, וידיחם כל אחד בפני עצמו אחר המליחה קודם שממלא, דאם לא כן הוי בשר שנתבשל בלי הדחה אחרונה. (י')

יב. שאלה: אם מלח החילון והפנימי כל אחד בפני עצמו, אצל לא סהם סיעור מליחה קודם המלוי, ולא הדיחם, ואחר כך מלח את העוף צהצטר, וסהם כך ציחד סיעור מליחה?

תשובה

מ ק ו ר ה ה ל כ ה

(א) ש"ך, פרי מגדים ודעת

(ב) פרי חדש ומנחת יעקב

(ג) מחבר, ש"ך, ודעת מגדים

(ד) רמ"א

(ה) רש"י, ודעת אחרונים

(ו) נתיב, ברכת הש"ך

(ז) סק"ה ושלח, ודעת ברכת הש"ך

לור המכתן

תשובה: אף שאחר שיעור מליחה הפריד המלוי מהעוף והדיחם כדן הרחה אחרונה, אפילו הכי יש פוסקים דמחמירים לאסור הפנימי משום דהוי כמולח בכלי שאינו מנוקב. (י')

יג. שאלה: אם מלח החילון והפנימי, וסכיהם טהו טעור מליחה, חלל לא הורחו, ואחר כך מלח העוף נכנס ונכנסו כן?

תשובה: אף שהורח צד החיצון קודם הבישול, אסור הכל משום דאין ס' נגד המלח הדבוק בו הנאסר במליחה, ושאר התבשיל שבקדרה אין מצטרף לס', משום דהמלח הוא בפנים והוי איסור דבוק, וצריך ס' בקדרה נגד כל המלוי והעוף, ואף דיש ס' נגדם, העוף והמלוי אסורים. (י')

יד. שאלה: אם מלח העוף נכנס קודם מליחה, ואחר כך מלח החילון נכנסו כן?

תשובה: (א) יש אומרים דהחיצון שנמלח אינו מפליט הדם שבבשר הפנימי כיון דהמלוי הוא בשר בפני עצמו, ולכן אף החיצון אסור באין הפסד מרובה כיון דלא נמלח רק מצד אחד, אבל בהפסד מרובה יש להתיר אם הסיר אחר כך המלוי מהעוף ובשל העוף לבדו כיון דנמלח בצד אחד; אבל אם בשל המלוי אחרי שהסירו מהעוף אסור, דהוי כלא נמלח כלל, דמליחת העוף החיצון לא מהני כלל להמלוי שבתוכו.

(ב) ויש אומרים דאף החיצון אסור אפילו בהפסד מרובה, דאף נמלח מצד אחד לא הוי, כיון דצד הפנימי סתום במלוי ואין שם מקום לדם לזוב. (י') מו. שאלה: הלא הדין של מולייתח צטר וצנים?

תשובה: אם נתן במולייתח בצים או אפילו בצים עם בשר, אף דלא נמלח הבשר שבפנים, אף בדיעבד יש לאסור, דכיון שהבצים נקרשים ומעכבים הדם מלצאת, הוי כאילו נתבשל בקדרה, ובאם לא נמלחו והורחו שניהם קודם שממלאם, אסור. (י')

מו. שאלה: כהן מולייתח צטר עם עכצים וירקות?

תשובה: ירקות ועשבים אינם מונעים מלהפליט הדם, ולכן הכל מותר בדיעבד.

יז. שאלה: כהן חתיכות של צללים צין חתיכה לחתיכה על הספור צעמח לביה, וכללה הצטר צלי מליחה?

תשובה: דעת הרש"ם לאסור אף בדיעבד, ודעת הפרי חדש להתיר בדיעבד; ומכל מקום אף שהבצלים אסורים אין הבשר נאסר דנורא משאיב שאיב, או דכבולעו כך פולטו לענין בשר שיש לו דם וציר של עצמו, וחתיכה נעשית נבלה לא שייר, דאין הנאסר חמור מהאסור. (י') סימן

מקור ההלכה

(י) דברי המצוות בשם הלבוש, ושרי מגדים	טז ש"ע, ס"ח, ושרי, ושרי מגדים
הנ"ח בצי"ע	(יז) רמ"א, ש"ך, ערי מגדים, תח"ת דש"ן
(יח) מרי נגדים	(יח) מרי מגדים

סימן ע"ה.

א. שאלה: אם מותר לטפל בנזק צנוף טלח כנלח?

תשובה: (א) אסור לטפל בצק בעוף שלא נמלח או בבשר בהמה שלא נמלח אף שבליטתו רכה, ואפי' בצלי' יש לאסור, וכל שכן במליחה, דהוי ככלי שאינו מנוקב; ובדיעבד אם הטפל בצק בבשר שלא נמלח, אסור הכל (אפי' הבשר ג"כ) דזה מונע הפליטה, וכל דין בשול (יש לו, א)

(ב) בשומן אוזו או שומן בהמה מותר אפי' לכתחלה למשוח את העוף או את הבשר שלא נמלחו, דנמס אצל האש, ואין מעכב הפליטה. (י)

(ג) בציר של בשר שנמלח או בציר בשר שנמלח עם בשר שלא נמלח, גם כן מותר למשוח את העוף או את הבשר שלא נמלחו, דזה נמי אין מעכב הפליטה. (י)

ב. שאלה: אם מותר לטפל בנזק צנוף טלח כנלח?

תשובה: דעת המנחת יעקב דאפשר בצים נקרשים ומעכבין הפליטה, וסיחה דקה שרי, ודעת הפרי מגדים דבדיעבד שרי, הא לכתחלה אסור.

ג. שאלה: עיסה טעילה עזה טכחו לחוכה צטר טלח כנלח, ואפו אורו כך נתכור גרוף או על גבי גחלים אם יש לה דין צטול?

תשובה: עיסה כזאת הנקראת "פשטידא" יש לה כל דין בשול אף מדיני דגמרא, דמונעת פליטת הדם הואיל שהיא עבה, ולכן

אם יש ס' בעיסה נגד הבשר שבתוכה, העיסה מותרת, אך צריך גם כן ליטול כדי נטילה במקום שהיה מונח הבשר, אבל הבשר לעולם אסור; ואעפ"י דבבשול בקדרה במים אמרינן דבהפסד מרובה אם יש ס' הבשר מותר, מ"מ פשטידא גדועה ספי, דפירש שמה הדם בבשר במקום למקום, ואסור אף בהפסד מרובה. (י)

מקור ההלכה

(ג) רמ"א, וס"י ברעת הפ"ע

(ד) ט"י, וס"י, פרי חדש, פרי מגדים, וזהו דען

(א) מנחת יעקב, ופרי מגדים

(ב) רמ"א, ופרי מגדים

שאלה ותשובה

ברין נגלד עורתא ונשבר הצלע נגדו ויש לו עוקין.

הב"א החמיר בזה אף בלא עוקין רק שמכוון השבר נגד הגלד. וכן הסכימו האחרונים שהביאו דבריו להלכה בזה ולא מצאתי מהאחרונים שימצאו קולא בזה. ואמנם לפע"ד נראה להקל בזה בפשיטות כאשר אבאר בעזושיית. הנה האחרונים שהחמירו בזה הוא מטעם דחיישינן שמא בשעה שנשבר או אח"כ נקבה הריאה כיון דחוינן דנגלד ואינו ניכר. עיין בדבריהם של האחרונים במקומם.

והנה בחולין מ"ג ב' גרסינן. אמר עולא ישב לו קוץ בושט אין חוששין שמא הבריא. ופריך ולעולא מ"ש מספק דרוסה, ומשני קסבר עולא אי"ח לס"ד וכו' ע"ש. ובשם הבריא עיין בפירש"י שני פירושים: פ' א'. אין חוששין שמא ניקב ועלה בו קרום ונתרפא. והפ' הב'. אין חוששין שמא ניקב. ע"ש. ולענין דינא עיין בתוס' ורא"ש דיש פוסקים דלא כעולא מטעם דאנן קי"ל דחוששין לס"ד וממילא חיישינן שמא הבריא. וכן אפסקא הלכתא בי"ד בטור ומחבר סי' ל"ג דחוששין שמא הבריא ולא מהני בדיקה, או מטעם דושט אין לי בדיקה מבחוץ, או דחיישינן שמא נתרפא ועלה בו קרום. ע"ש בטור בב"י ובב"ח וגם בס"ו וש"ך.

אמנם ברא"ש בפ' א"ט סי' ד' הביא בשם הראב"ן דפסק כעולא. וז"ל שם: ורבינו אליעזר ב"ר נתן זקני פסק כעולא. והביא רא"י ממחט שנמצא בעובי בה"כ בצד אחד כשרה ולא חיישינן שמא הבריא, והא דחיישינן לס"ד משום דיש רגלים לדבר כדמפרש לקמן וגם שכיחא, ומש"ה מפקינן לה מחזקת היתר כמו שפ"י התוס' והגמ' דקאמר קסבר עולא אי"ח לס"ד לא חשש להאריך ולחלק כמו שחלקתי, אבל לענין פסק הלכה יש לנו לחלק. דלא תיקשי עלן ממחט שנמצא בעובי בה"כ וכו' ע"ש.

ואחר העיון בשטת הראב"ן מצאתי בעזושיית להקשות כמה קושיות. א) דמשמע מדברי הראב"ן אבל ושת לא שכיחא ואין רגלים לדבר אפי' בתחוב. דבנמצא לא צריכא למימר כדאיתא בגמ' שם, ומלבד דאין להבין לכאורא דאמאי לא יהיו רגלים לדבר דהא נתחב הקוץ וניקב בצד אחד יש רגלים לדבר דניקב גם השני וכן ממילא שכיח לניקב, וזולת זאת קשה. הא משמע מתוס' פ' א"ט הנ"ל בדי"ה קסבר, וכן מפורש בדבריהם ביבמות פ' ד' אחין ל' ע"ב בדי"ה אשה. דקוץ בושט נמי שכיחא. ע"ש. ועיין נה"כ סי' מ"ט. וקשה מאד איך זה יחלקו התוס' והראב"ן. בסברות חלוקות. דתוס' תפסו בפשיטות דקוץ בושט שכיח. והראב"ן סובר דלא שכיח. והוא כמעט מחלוקת במציאות? ב) קשה טובא על דבריו, כיון דהגמ' אינו מחלק פנין לנו לחלק. ומי יחלוק נגד סברת התלמוד, ובאם הי' בדעת התלמוד לחלוק כמו שחלק הראב"ן, כודאי לא הי' שותק מה

כיון

כיון דיש נ"מ גדולה לענין דינא ? ג) קשה להראב"ן אדמקשה הגמ' לעולא מס"ד דהיא מימרא דאמוראים וכן מסכין שנמצא פגום דהיא ג"כ מימרא דאמוראים. לסייעו לעולא ממחט שנמצא בבה"כ שהיא ברייתא חולין נ' ע"ב וג"כ קשה התם אמאי לא מקשה הגמ' כלל על הברייתא כל המ"ש שמקשה הגמ' לעולא! שוב מצאתי קושי ב' הנ"ל וגם קצת מקושי הא' בשו"ת שו"מ מהד"ת, ד) ועוד ראיתי לדקדק לפי ב' הפירושים של פירש"י ב"הבריא". לפי הא' קשה למה נקט עולא הבריא בלשון סתום ולא לשון מפורש שמא ניקב, ולפי' הב' קשה בהיפוך, והלא דבר הוא, למה שבק עולא לשון חכמים ונקט לשון מקרא לב' הפירושים אשר הניח מקום לטעות בלשונו?

לכן

נלע"ד לתרץ הכל ומקודם אתרץ קושי' האחרונה ואומר דבאמת בדקדוק גדול תפס עולא לשון אין חוששין שמא הבריא להורות לנו דאין חוששין כלל לא לשמא ניקב ולא לשמא נתרפא דאי הוה נקט לשון אין חוששין לשמא ניקב, הו"א אבל היכא דיש חשש לשמא ניקב חיישינן לשמא נתרפא ונ"מ למ"ש הרא"ש בסי' הנ"ל וז"ל: ואפי' למאן דלא חייש בקוץ היינו לפי שמוצאין אותו תחוב בעור הפנימי לבד יש לחוש שמא גם החיצון ניקב ואין לו בדיקה, עכ"ל. וא"כ כשמוצאין נקב בפנימי בלא קוץ חוששין לשמא ניקב השני ובדיקה לא מהני משום שמא עלה בו קרום ונתרפא לכן נקט אין חוששין שמא הבריא שאיתא בלשון זה גם נתרפא, ואין חוששין לשמא נתרפא ואי הוי נקט בלשון מפורש א"ח לשמא נתרפא, הוי אמינא דלשמא נתרפא ל"ח אבל לשמא ניקב חיישינן, ונ"מ דבעי בדיקה, קמ"ל בסתמא דא"ח שמא הבריא והיינו דלא חיישינן כלל לא היכא דיש לחוש שמא ניקב לא חיישינן לשמא נתרפא ובמקום דלא חיישינן לשמא ניקב אפי' בדיקה לא בעי וכדאיתא ברא"ש בסי' הנ"ל לדעת עולא אפילו בדיקה לא בעי, וכדי שלא להאריך נקט עולא לשון קצרה, שמשמע כל הנ"ל בדבריו בלשון קצרה, א"ח שמא הבריא, וחייב אדם לשנות לתלמידיו דרך קצרה כפסחים ג' ע"ב, ע"ש.

והנה דינא, לדירון דחוששין לס"ד ולא קי"ל כעולא, י"ל או דלא קי"ל

כעולא ואפי' לשמא נתרפא חיישינן, וכן פסק הרמב"ם בפ"ג מה"ש או די"ל דלא כהרמב"ם דלשמא ניקב חיישינן דבעי בדיקה למאן דאית ליה דושט יש לו בדיקה בחוץ, וכאשר אכתוב לקמן, ודלא כעולא דלא בעי בדיקה כלל, אבל היכא דבדק ולא מצא נקב י"ל כעולא דלנתרפא לא חיישינן, ולכאורה הסברא נותנת כדעת הרמב"ם כיון דמוכח לדידן דחיישינן לס"ד וחוששין לכל לשמא ניקב וגם לשמא נתרפא, דמהיכי תיתי לחלק ביניהם, אמנם בתוס' חולין כ"ח בד"ה אתא, הביאו ב' שיטות על הא דושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים, דעת רש"י דאף בספק נקב אין לו בדיקה, והריב"א סובר ולדרוסה אין לו בדיקה אבל לספק נקב יש לו בדיקה, והנה הגר"א בסי' ל"ג סק"ח כתב דב' הפירושים של "הבריא" הנ"ל תליא בהא דשתי שיטות הנ"ל של רש"י וריב"א, בפ"י ושט אין לו בדיקה

בדיקה מבחן הנ"ל, דאי אמרינן כשיטת ריב"א דושט אין לו בדיקה מבחן רק לס"ד, אבל לנקב יש בדיקה בע"כ ר"ל אנן דלא קי"ל כעולא וחוששין לס"ד והתם הא מהני בדיקה מוכח דצ"ל לדירון חיישינן לשמא נתרפא. אבל לש"י רש"י דגם לענין נקב אין לושט בדיקה מבחן ממילא אין הוכחה לדירון דלא ס"ל כעולא דחיישינן לשמא נתרפא, דהא גם בלא"ה בושט אין לו בדיקה מבחן לנקב וכיון דחוששין לנקב ממילא אין לו בדיקה, וכיון דאין לנו הוכחה לסברת שמא נתרפא מנין לנו לחוש לזה. וכתב דבזה נסתרת ראית ראב"ן והרא"ש מהא דבה"כ דקי"ל כעולא, דבה"כ שאני דשם יש בדיקה מבחן, פש"כ בושט אין לו בדיקה מבחן, עכ"ל ביתר ביאור. עיי"ש היטב, וא"כ לפי"ז בע"כ צ"ל לתרץ דעת הראב"ן מקושת הגר"א הנ"ל דלא ס"ל כפירש"י אלא כפי' הריב"א דושט יש לו בדיקה מבחן לענין נקב וא"כ אם נאמר דלא קי"ל כעולא וחוששין לושט, ע"כ דחיישינן לשמא נתרפא, ושפיר הקשו מבה"כ דשם לא חיישינן לשמא נתרפא וסרה ממנו קושת הגר"א. ובאמת משמע מפורש ברא"ש בהשוחט סי' ג' דפוסק כהריב"א הנ"ל, וא"כ הרא"ש לשיטתו שפיר הביא ראיה מבה"כ.

והנה זה בודאי הדעת מכרעת, והוא האמת, דחשש שמא ניקב הוא שכיח ושכיח כסברת חתום' ולא גרע מספק דרוסה כיון דהארי על שכיח הוא שדרס, וה"נ כיון שנתחב הקוץ וניקב מצד אחד שכיח שינקב גם השני, אבל לשמא ניקב ונתרפא זה לא שכיח שינקב ויעלה קרום ויתרפא כלו עד שלא יהא ניכר כלל, וזאת סברה פשוטה מאד וא"צ ראי' לזה. וא"כ לפי"ז ה"י א"ש מה שהקשיתי לעיל בקושיא א' דהתוס' דהכא אפשר דנקטו כשיטת רש"י (גם בדברי התוס' פ' השוחט הנ"ל בדיה אחא אין חרע משם כמאן ס"ל עיי"ש) דאין לושט בדיקה מבחן גם לענין נקב וא"כ לשמא נתרפא ליח וכהגר"א הנ"ל רק דחיישינן לנקב וזה ודאי שכיח לכן כתבו דנקיבת הושט שכיח, אבל הראב"ן בע"כ צ"ל כנ"ל דס"ל כהריב"א דלנקב יש בדיקה, ובע"כ אי ס"ל דחוששין, לשמא נתרפא חיישינן וזה לא שכיח ושפיר יש לחלק מס"ד, דהתם רגלים לדבר ושכיח ומתורצת קושיא הראשונה.

עכשיו אבא לתרץ בהנ"ל ג"כ קושיא הב' והג' והא, דהנה בדעת הראב"ן הנ"ל דפסק כעולא, יש להסתפק איך הוא דעתו, אם גם בכולה ס"ל כעולא דאין חוששין כלל ואפילו בדיקה לא בעי, או דס"ל דבדיקה עכ"פ בעי רק לשמא נתרפא לא חייש, אמנם נראה מוכח מדבריו דרק לשמא נתרפא לא חייש ובה פסק כעולא, אבל בדיקה בודאי בעי מדהביא ראיה מבה"כ לושט, ומאי ראי' היא זאת מבה"כ דבדיקה לא בעי דלמא הא דבה"כ ניקב מצד אחד דנקט בברייתא דכשרה מיירי בבדיקה וכדעת הפוסקים בסו' מ"ח דבה"כ בעי בדיקה, ועוד נראה ראי' דהא הרא"ש פסק הכא כהראב"ן, והרא"ש בהכל שוחטין סי' ה' מסיק דאפי' במקום דסמכין ארובא וחזקה מ"מ בעי בדיקה, ובודאי לא עדיף ישב קוץ בושט מרובא וחזקה בכ"מ ובודאי בעי בדיקה, א"ו דאחינן לדעתם בעי בדיקה ולא פסקו כעולא רק בזה דלשמא נתרפא לא חייש, אלא שראיתי להודיעה

להדרישה בטור סי' ל"ג דלא פ"י כן בדעת חלא"ש והראב"ן, ולכן מן ההכרח להביא דברי הטור והדרישה ונראה איהו דרך ישכון אור.

וזה לשון הטור: אמר עולא ישב לו קוץ בושט א"ח שמא הבריא, ורוב הפוסקים פסקו דלא כותיה אלא חוששין שמא הבריא. ופירש"י הבריא ניקב מלשין וברא אותן בחרבותיהן וצריך בדיקה למ"ד ושט יש לו בדיקה אצל נקב. ויש מפרשין הבריא מלשון בריא שמא ניקב ונתרפא וחוי ל"י קרום שעלה מחמת מכה בושט ואינו קרום, וכ"כ הרמב"ם הר"ז ספק נגלה דשמא ניקב הושט ועלה קרום במקום הנקב ואינו נראה ודוקא וכו'. והראב"ן פסק כעולא דא"ח אפי' בקוץ התחוב ובכל ענין כשר, ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל, עכ"ל. וכתב הפרישה בס"ק כ' וז"ל והראב"ן פסק כעולא וכו' ובכל ענין כשר, צ"ל שהריא סובר פ"י הבריא כפירש"י שמפרש ניקב ואמר דאין חוששין לניקב וכשרה, אבל אין לפרש שהוא סובר פ"י הבריא לשון בריא דא"כ קאמר להבריא לא חיישינן אבל לניקב חיישינן וצריך בדיקה לנקב ומאי קאמר סתמא אין חוששין וכשרה דמשמע אפי' בדיקה א"צ, ועוד דא"כ לא יהי' ג"מ בין פסקא דראב"ן לפסקא דרוב הפוסקים לפי פירש"י דפ"י הבריא לשון נקב, א"ו הוא מפרש דברי עולא כרש"י ופסק כעולא, עכ"ל. וכבר כתבתי דא"א לומר כן בדעתם דאפי' בדיקה א"צ ועוד ג"ל מדכתב הטור לעיל בדין צואר המלוכלך בדם וריב"א פ"י שא"צ בדיקה כלל, ואי ס"ד דהטור ס"ל גם בדין זה קוץ הרחוב בושט בדעת הראב"ן דא"צ בדיקה לא הוי שתיק מזה והי' מפרש, והראב"ן פסק כעולא וא"צ בדיקה כלל ולא הוי מסתם סתם. בלשון ואין חוששין, ועוד נראה דהא הטור כתב בסי' זה ואפי' לדבריו (ר"ל לדעת הראב"ן) אם יש עליו קורט דם בחוץ בודאי טרפה בודאי ניקב כולו ע"כ, וא"כ בודאי צריך בדיקה כמו שפסק הטור גופא בסי' מ"ח בבה"כ דבעי בדיקה, ולדעת הראב"ן שניהם שוים ולא הביא הטור שם שום חולק ע"ז, ועיין בש"ך סי' מ"ח ס"ק ל"ב, אלא ע"כ מכל הני דאמרן מוכח דהטור ס"ל בדעת הרא"ש והראב"ן דבעי בדיקה, אלא רק דלנתרפא לא חיישינן; והדיוקים שדייק הפרישה מהטור דלא ס"ל כן, ג"ל ליישב דכונת הטור כך היא, משום דמתחלה כתב דרוב הפוסקים פסקו דלא כותי' אלא חוששין שמא הבריא, והביא דבהבריא יש ב' פירושים כנ"ל א"כ בודאי מדינא חוששין שמא הבריא, ובדאורייתא יש להחמיר בודאי כשני הפירושים וחיישינן שמא נתרפא ואפי' בדיקה לא מהני, וע"ז הביא והראב"ן פסק כעולא דאין חוששין וא"כ לדעת הראב"ן מדינא אין חוששין, א"כ בכל ענין, ר"ל אפי' אם החמיר לומר בדאורייתא דאין חוששין לשמא נתרפא אבל לניקב חיישינן אבל עכ"פ בבדיקה כשר, ויש, בכל ענין, והכונה בכל אופן שתפרש אין חוששין, הוא כשר, אבל דוקא בבדיקה, שוב מצאתי אח"כ בשו"ת פנים מאירות סי' א' שהשיג ג"כ על הפרישה ופ"י ג"כ דברי הטור כמו שכתבתי ע"ש, וברוך שכונתי וכו', ודוק היטב בזה.

והשתא כיון שהוכחתי לדעת הרא"ש והראב"ן דפסקי כעולא, היינו דלא חיישינן לשמא נתרפא, אבל לניקב חיישינן ובעי בדיקה, וכבר

שאלה ותשובה

וכבר כתבתי דבזה מתורץ מה שכתב הראב"ן דישב לו קוץ בושט לא שכיח היינו חשש שמא נתרפא בודאי לא שכיח.

אבל כיון דלא ידענו רק בדעת הרא"ש והראב"ן, אבל לעולא גופא כבר הוכחתי לעיל מדנקט לשון סתום א"ח שמא הבריא היינו דאינו חושש כלל לא לשמא ניקב ולא לשמא נתרפא, ואפי' בדיקה נמי לא בעי, א"כ בזה א"ש ומתורצת גם קושי' הב' והג' שהבאתי לעיל משום דלעולא גופא שפיר פריך הגמ' ולעולא מ"ש מספק דרוסה ולא מצי הגמ' לתרץ אליבא' דשאני ספק דרוסה דיש רגלים לדבר ושכיח כחילוק הראב"ן, דא"כ תקשה תינח במה דעולא אינו חושש לשמא נתרפא בזה ודאי יש לחלק כן וכנ"ל, דשמא נתרפא ל"ש, אבל עולא הא אינו חושש ג"כ לניקב ואפי' בדיקה לא בעי ולחשש נקב בודאי יש רגלים לדבר ושכיח אינו חושש, ולא חששה הגמ' להאריך ולחלק אמאי קמזקי דעולא סובר א"ח לס"ד דממילא מובן כנ"ל, דמוכרחים אנו לומר כן לדעת עולא, אבל לדידן לדינא דלנקב חיישינן כמו דחיישינן לס"ד א"כ לא קשה כלל מס"ד בזה ודאי הא דעולא ס"ל דלא חיישינן לשמא נתרפא בזה יש לפסוק כוותי' דעולא, ולזה יש הוכחה מבה"כ דלשמא נתרפא ל"ח, וא"כ דברי הראב"ן נכונים ומיושבות כל הקושיות שדקדקנו עליהן

ויצא לנו מכל הנ"ל דשלש שיטות בדבר דעת הרי"ף והרמב"ם דלא קי"ל כעולא ואף לשמא נתרפא חיישינן ולא מהני בדיקה כלל, ודעת התוס' ג"כ דלא קי"ל כעולא וחיישינן לשמא ניקב ולא מהני בדיקה, אבל לא מטעם שמא נתרפא דלשמא נתרפא לא חיישינן, רק דלושט אין לו בדיקה מבחוץ, ונ"מ בין דעת הרי"ף והרמב"ם ובין דעת התוס' בשאר אברים דמהני בדיקה, או אפי' בושט גופא היכא שניקב מצד חוץ לצד פנים, לדעת הרי"ף והרמב"ם לא מהני בדיקה משום דחיישינן לשמא נתרפא (אלא דבזה אין הכרע דלמא גם דעת הרמב"ם היא ג"כ רק בושט בעור החיצון חיישינן לשמא נתרפא והוא משום דהחיצון אדום ולכן קרום חדש הוא מסתמא אדום קצת בהשתנות מן קרום ישן כידוע בחוש, ולכן אינו ניכר אם נתרפא, אבל בשאר איברים דאינם אדומים כמו בריאה ובה"כ דקרום חדש ניכר בהם ונראה בהם השתנות בודאי לא חיישינן לשמא נתרפא, ובהם אין אנו צריכים לחילוק הרא"ש מושט לבה"כ משום דבה"כ הם עורות עבים; אלא בפשוטו ניהא משום דשם ניכר קרום חדש מהני בדיקה, וזהו נ"ל ברור בדעת הרמב"ם, ומתורץ בזה כמה קושיות שהקשו האחרונים, ואין רצוני להאריך בזה והמשכיל יבין.) אבל לדעת התוס' מהני בדיקה, ודעת שלישית הרא"ש והראב"ן דגם לושט יש בדיקה מבחוץ ומהני בדיקה משום דלא חיישינן כלל לשמא נתרפא, ולדינא בודאי דברי הב"י והש"ע נכונים, כיון דעכ"פ, הן לדעת הרי"ף והרמב"ם והתוס' בישב לו קוץ בושט לא מהני בדיקה, יהי' מאיזה טעם שיהי', כוונתו קי"ל, והנה דעת הראב"ן יחיד לגביהו.

אמנם יש לנו לכבר האריך הדין נוטה בשאר איברים וכגון בריאה היכא דניקב עור אחד ע"י מחט או קוץ (וכגון היכא שידוע לנו שלא ניקב

ניקב אחד מאיברים הפנימיים וכגון שניקב לפנינו כבסימן ג"א) אי חוששין לשמא הבריא והיינו לשמא נתרפא דהא בדיקה ודאי יש לריאה כדפסקינן בסי' ל"ו דאפי' מחט בריאה מהני לה בדיקה כשהיא שלמה, אי חוששין לשמא נתרפא או לא, והנה באמת מצאתי להלבי"ש בסי' ל"ו האריך בזה ולא העלה דבר ברור וחוכך להחמיר דלא מהני בדיקה, ולא נראה לפע"ד דבריו כאשר אבאר בעזה"ש.

הנה בודאי לדעת התוס' והרא"ש מוכח דלא חיישינן כלל לשמא נתרפא אפי' בושט, דהא התוס' והרא"ש הוכיחו דלושט מהני בדיקה לנקב מבחוץ מהא דקי"ל דניקב זה בל"ו כשר, היכי משכחת לה, דאם ניקב מבפנים יש לחוש שמא ניקב גם החיצון, ודחקו לתרץ אליבא דרש"י דמיירי ע"י חולי משמע הא לדידהו משכחת לה נמי ע"י קוץ ניקב זה בלא זה ומיירי ע"י בדיקה מבחוץ, וקשה ליחוש לשמא נתרפא, אלא ע"כ דלשמא נתרפא ל"ח, ואין לומר דמיירי באופן שבלעו עתה מקרוב באופן דאין לחוש לשמא נתרפא (כתוס' שבת ל"ו ב"ה למחט בסופו, עי"ש) דא"כ אמאי כתבו התוס' (חולין כ"ח ד"ה איתא, עי"ש) דלוקמי לרש"י ע"י חולי הוא דוחק, וע"כ משום דבכל האופנים מיירי, א"כ לדידהו נמי יקשה הא לא מיירי בכל האופנים, אלא בידוע שבלעו מקרוב. ועוד א"א לומר כן בתוס', דהא התוס' הקשה שם בשם הר"ר אלחנן אי ושם יש לו בדיקה מבחוץ א"כ מאי פריך ור"מ היכי אכיל בשרא ודלמא במקום נקב שחיס ונימא דהוה אכיל ע"י בדיקה, ודחקו לתרץ שם, ואי ס"ד דתוס' ס"ל חששא דשמא נתרפא, מאי קושיא, דלמא נעשה נקב מכבר ע"י קוץ ונתרפא ולא מהני בדיקה, וע"כ דצ"ל דל"ל חששא דשמא נתרפא ומהרא"ש שם מוסח ג"כ בפירוש דל"ל חששא דשמא נתרפא, מדכתב שם: ואפי' למאן דלא חייש בקוץ, אבל כשמוצאין נקב בפנימי יש לחוש שמא גם החיצון ניקב ואין לו בדיקה, מוכח דל"ל חששא שמא נתרפא, ודו"ק, וגם בדעת רש"י יש להסתפק איך ס"ל בהני לשונות של הבריא, ונ"ל ראי' דרש"י ס"ל לעיקר כלשון דשמא הבריא לשון ניקב, מדפי' בשבת ל"ו דלכן בהמסס אפי' מצי' סרפה לפי שהדופן דק מאד ואין זו סתימה, עי"ש, ואי ס"ל דחיישינן לנתרפא, הלא בלא"ה בלאו סעמא דסתימה הא חיישינן שמא נתרפא (ועי' בת"ש סי' מ"ח ס"ק י"ב) רק דהתוס' שם כתבו בשם ר"י לתרץ דברי רש"י משום דחיישינן שמא נתרפא, עי"ש, אבל רש"י בעצמו לא ס"ל הכי; וא"כ לדידהו להני פוסקים הנ"ל בריאה דאית לה בדיקה ל"ח לשמא נתרפא, וא"כ אם ניקב עור החיצון בפנינו ע"י מחט או קוץ ובדק לה בנפיחה או בפושטין כשרה ולא חיישינן לשמא נתרפא.

ולא נשאר לנו לדון רק לדעת הרמב"ם והרי"ף דחששו בושט לשמא נתרפא, הא"ך יש לדון לדעתם בריאה וכו"ל, והנה לדידהו קשה בודאי מה שהקשה הרשב"א בחידושו בפ"י א"ט ד' מ"ב ע"ב ובדף ג' הא מחט שנמצא בריאה דמהני לה בדיקה בע"כ מוכח דל"ח לשמא נתרפא ובע"כ צ"ל לדידהו כמו שמירץ התיש בסי' ל"ג ס"ק י"ג דשאני ריאה אי היתה ניקבה ונתרפאה היתה מעלה סרכא, עי"ש היטב, ולפע"ד יש לדון על תי'

ת' זה, דהא הת"ש כתב תירוץ זה לשיטת רש"י, ולשיטת רש"י הא כתב הר"ן בפ' א"ט דיש נקבים שאינם ראויים לעלות סרכא, ובאמת אותם נקבים שראויים לעלות סרכא, אפי' כשלא עלה בהם סרכא כשרה, אלא כשמוצאין נקב אין אנו יודעים אותו ודלמא הוא מאותן נקבים שאינם מעלים סרכא, ולכן בכל נקב מטרפא מפני הספק, ע"ש, וכיון דאילו ידעינן אי נקב המחט את הריאה טרפה כדקיל בחתוכי דריאה בע"כ שאותן נקבים אינם מעלים סרכא, וא"כ לחוש להו לשמא נתרפא, ולפעד"נ תירוץ פשוט גם לדעת הרמב"ם, משום דודאי בכל האיברים ל"ל בדיקה על נקב אלא במראה, ובודאי חיישינן שמא נתרפא ועלה קרום דק שאינו חזק, וראית העין תופסת בשוה כל השטח ואינו ניכר, אבל בריאה שאני לפי מה שכתב הרמ"א בסי' ל"ו בסעי' ב', יש אומרים אם נפחו הריאה ונקרע הקרום מחמת הנפיחה טרפה, וביאר הלבוש הסברא הביאו הד"ח פא"ט סי' י"ג ס"ק מ"ו משום דאמרינן נקב הי' שם ועלה בו קרום דק וחלש ולכן נקרע עכשיו ע"י נפיחה, וק"ל ניקב ועלתה בו קרום ונסתם טרפה ע"כ, הרי דטבע קרום שעולה מחמת מכה בריאה מתקרע ע"י נפיחה, ולכן כשנפחוה ולא נתקרע מירה בבירור שלא נקבו הקרומים ונתרפא דא"כ היו מתקרעים והי' יוצא הרוח, וזה ברור לפע"ד, יהי' איך שיהי' בין לסעמא דהת"ש ובין לסעמא ידידי מוכח דלכל השיטות בריאה לא חיישינן לשמא נתרפא.

רק זה ראיתי להל"ש בסי' ל"ו בסק"ד שנסתפק גם כן בזה ובנה בנינים גדולים בזה להחמיר, לכן מן ההכרח להביא דבריו, ונראה אם יש להם קיום לפי כור בחינת שכל הישר, הנה יסודות בנינו הוא על הגאשרי בר"פ אלו טרפות, וז"ל הגאשרי: וקורקבן שנמצא בו מחט וניקב הכיס ולא ניקב הקורקבן כשרה ולא חיישינן שמא הבריא (ר"ל כמו בושט דחיישינן שמא הבריא בסוגיא ד' מ"ג ע"ב כמו שהבאתי לעיל) לפי שהוא עב והוי כמו מחט שנמצא בעובי בית הכסות דמצד אחד וכמו מחט שנמצא בריאה ולא מנקבא כשרה, וסעמא לפי שהן עבין ולא דמו לושט, ועוד טעם אחר דגבי ושט ודאי חיישינן ומה שאין ניכר מבחוץ היינו סעמא דאידי דפעיא ב' חזרת המחט לאחוריו, אבל מחט הנמצא בעובי כה"כ וכן בקורקבן אדרבה האוכלין והמשקין דחין אותן לחוץ ולא לאחוריו, ע"כ, וכתבו הלב"ש וז"ל, ור"ל דמשי"ה אם איהא דניקב לחוץ מי החזירה, (וזהו כשיטת התוס' והרא"ש בשם ר"ת שיתבאר בסמוך) וקשה דהרי הג"א פסק הובא בב"י כאן דבריאה נקבו ב' הקרומים זה שלא כנגד זה טרפה משום דריאה ג"כ גמרא ופשטא ודמי לושט, וא"כ ג"כ לענין הא דמי לושט דע"י שגמרא חזרת המחט לאחוריו, ואף שיש לדחוק בזה מ"מ המעין בלשונו יראה בהדיא דבתירוץ ב' לא הזכיר ריאה כלל, ולא כתב אותה התירוץ רק על ביה"כ וקורקבן, אבל בריאה לא כתב רק תירוץ הראשון ע"ש, ויש לתמוה בזה הרי כ' הש"ך בסי' מ"ח ס"ק ל"ב דקרומי ריאה דקין מאד יותר מושט וכן החוש מעיד ע"ז, ואיך כתב דמשי"ה בושט שהם דקין משא"כ בריאה וז"ל דהג"א מפרש הא דאמרינן בשי"ט דמחט שנמצא בריאה אם היא שלמה מהני לה בדיקה בנפיחה, היינו שנמצא המחט בכשר מריאה רחוק מקרומי,

ובהא כתב שפיר דליח בריאה להבריא משום שהריאה כולה עבה והמחט רחוק הרבה מהקרומים משה לא חייש שמא נקבה את הקרומים, משא"כ בושט שהוא דק, כן נ"ל ברור בביאור דברי הג"א. ולפי"ז בריאה היכא שקרום אחד ניקב ע"י מחט טרפה במכ"ש מושט דהם דקים יותר מושט ומדחזינן בושט דלא מהני בדיקה דחיישינן לנתרפא כ"ש בריאה ראפ"י בדיקה לא מהני, עכ"ל, (ויתר דבריו אביא פסקא פסקא להשיב על דבריו במח"כ עפר אני וכו'). הנה מ"ש דהג"א מיירי בריאה שנמצא בה מחט רחוק מהקרומים זה אינו במשמע בש"ס ופוסקים, דכל כי האי לא הוי להו לשים ופוסקים לסתום אלא משמע דבכל ענין מיירי כמו שהביא הלב"ש גופא את היש"ש דמיירי אפי' נמצא סמוך לקרומים, אלא דמ"מ לנידון דידן דהמחט נמצא בחוץ דבריו נכונים, משום דבד"ח פ' א"ט סי' ל"ד ס"ק קמ"ה בשם הלב"ש, והש"ך בסי' מ"ח ס"ק כ"ב בשם ת"ח כתבו, דהסברא היא דהיכא שהקרומים דקים א"א להמחט לסבוך באחד מפני דקותו כ"א בשניהם היכא שהקרומים דקים, אבל בעבים המחט או הקוץ נאחו בקצתו והולך לאט לאט ויוכל לעמוד אפי' במקצת של חיצון, ותדע דהא בקורקבן ובה"כ אפי' כשניקב הפנימי והחיצון ולא נשאר רק משהו מעור החיצון קי"ל דכשר, ובע"כ כיון דיש להמחט מקום לאחוז הולך מעט מעט, ולכן ג"כ מחט בריאה, כיון דקי"ל דבשלמה הולך המחט דרך הסמפון של הקנה ויש למחט מקום לאחוז בבשר הריאה ואח"כ הולך לאט לאט עד שהוא יכול לעמוד ג"כ אפי' אצל עור החיצון ואינו מנקב אותו כמו בקורקבן ובה"כ, וכנ"ל, משה"א ש' דברי הגאש"ר"י דריאה דמי בזה לבה"כ וקורקבן ואפי' נמצא המחט אצל הקרומים ודלא כהלב"ש הנ"ל. אבל היכא דנתחב המחט מחוץ ואין לו מקום לאחוז אז דמי לושט שהוא נאחו בשני הקרומים, וא"כ לדעת הגאש"ר"י בזה דברי הלב"ש נכונים היכא דהמחט הוא מבחוץ דמי לושט.

אמנם מ"מ לדינא א"א לאחוז חלוק הגיא הנ"ל בריאה, דנראה דעת הג"א נכונים אם נאמר דס"ל כדעת הפוסקים בסי' מ"ח דבבה"כ אם נתחב, מצד אחד צריך לבדוק מבחוץ ואם לא בדק טרפה, ועיין בטור סי' הנ"ל משה"א ש' נמי הכא בריאה אף דריאה דמי לבה"כ מ"מ צריך לבדוק מבחוץ ואם א"א בבדיקה כגון שהיא חתוכה טרפה כמו בבה"כ, ודעת הרשב"א והסור הנ"ל אם לא בדק מבחוץ טרפה, ועיין בסי' הנ"ל גבי' בשם הרשב"א, אבל לדעת הרמב"ם והרא"ש שם דבבה"כ בנתחב מצ"א אי"צ לבדוק כלל מבחוץ, וא"כ בודאי קשה בחתוכה דריאה אמאי טרפה אם נאמר דריאה דמי לבה"כ, ובע"כ צ"ל לשיטתם ריאה שאני מביה"כ דמתוך דקדומיה דקים חיישינן ולא דמי לביה"כ, אי"כ אכתי קשה בשלמה אמאי כשר ניוחש שמא נתרפא, ובע"כ צריך לחלק דשאני ריאה כחלוק התיש, ועיין ביש"ש סי' מ"ט בסופו, או כחלוק ידידי ולא חיישינן כלל בריאה שמא נתרפא, וכבר פסק הרמ"א בסי' מ"ח בה"מ כדעת הרמב"ם והרא"ש דאי"צ לבדוק, ובע"כ צ"ל כנ"ל דבריאה לא חיישינן לשמא נתרפא וא"כ קם דינא אפי' שנמצא המחט מבחוץ בריאה לא חיישינן לשמא נתרפא ושפיר מתכשר בבדיקה עכ"פ בהפ"מ.

שאלה ותשובה

עוד כתב שם הלב"ש וז"ל. אולם שאר הפוסקים דס"ל דריאה לא גמדי וכמ"ש רס"י זה, ולפי"ז לתירוצו ב' של הג"א שהוא מדברי התוס' והרא"ש ושאר פוסקים בשם ר"ת פא"ט ד' נ' והובא בדברי האחרונים בסי' מ"ח שכתבו לחלק בין ושט לביה"כ, משום דביה"כ אם איתא דהי' נקוב לחוץ מי החייר המחט לאחוריה, וא"כ לא ניקב עדיין כלל לחוץ משא"כ בושט דפעיא בי' החזירה המחט לאחוריה עי"ש א"כ י"ל דגם בריאה אפי' לניקב בלא נתרפא ל"ח כלל כיון דריאה מינח גיחא אם איתא דנקוב לחוץ מי החזיר לאחוריה ואפי' בדיקה בנפיתה ל"צ וכדעת קצת פוסקים בזה להכשיר בדיעבד בלי בדיקה עי"ש, אלא דכ"ז אינו אלא כשהמחט עדיין תחוב, בהא הוא דמתירין בבה"כ משום דאי איתא דניקב לחוץ מי החזיר המחט לאחוריה, אבל אם כבר אין המחט לפנינו, ידיעין דחזר לאחוריה ודאי חיישינן שמא ניקב לחוץ ואפי' לנתרפא חיישינן בכה"ג דדמי ממש לושט כיון דליכא סברא דאם איתא וכו' ואף בדיקה לא מהני לדידן דקי"ל דלא כעולא, ותירוצו זה נראה שהוא עיקר ברוב הפוסקים ובאחרונים סי' מ"ח וא"כ נהי דבסוף הסימן במחט בריאה מכשרי ע"י נפיתה היינו כיון דהמחט עדיין בפנינו, משא"כ כאן שאנו מוצאין נקב וידוע שנעשה מכבר ע"י מחט (או אף אם יש לתלות שנעשה ע"י מחט ואין ידוע בודאי דבושט אף בכה"ג, חיישינן להבריא כמבואר בסי' ל"ג בש"ך עי"ש בסק"ח, ועי"ש באחרונים מה ששפלפו מענין ס"ס) ואינו לפנינו אפי' בדיקה לא מהני, עכ"ל, ולפעד"נ שלא בדקדוק ובעיון היטב כתב כל הדברים, וכבודו במקומו מונח ועיקרן של דברים כך הם וברורים דהנה בגמ' דף מ"ג ע"א מחלק הגמ' בניקב זה שלא כנגד זה דבושט טרפה ובקורקבן כשר הוא משום ושט דאכלה בי' ופעי' בי' רוח גמדה לי' ופשטא לי' זמנין דמנהדרין בהדי הדדי קורקבן דמינח גיחא כדקאי קאי עי"ש, ובודאי כל מלה ומלה של הגמ' מדויקת בדיוק גדול, דכלל גדול הוא בכל האיברים שיש להם חלל אינם פוסלים עד שינקב לחלל או לחוץ וא"כ בניקב זה שלא כנגד זה הא כל אחד ואחד אינו ניקב לחלל ולחוץ וכ"א מגין על חברו, רק גבי ושט חיישינן כיון דאכלה ופעי' בי' אף דלאחר שחיטה חזינן דניקב זה שלכנ"ז הוא משום דעתה נפשט הושט לארכו אינם מכוונים הנקבים זה כנגד זה, אבל מחיים אפשר דעי' דאכלה בי' וצווקת כפירש"י שם גמדה לי' היינו נתכוון הושט ונתכוונו הנקבים זה כנגד זה ואז הי' פתוח הנקב הן לחלל והן לחוץ, והעיקר תלוי בזה במה שטבע הושט לכוון את עצמו שהוא פי' של גמדה לי', אבל קורקבן מינח גיחא ואין בטבעו לכוון את עצמו, וא"א שיתכוונו הנקבים זה כנגד זה להכי כשרהו והנה הג"א בסי' י"ג סובר דטבע הריאה נמי אית לה טבע הושט דעי' ששואבת כל מיני משקה ומשמעת קול גמדה לי' ופשטא לי' עי"ש דכתב מפורש כן, וא"כ אית לה נמי טבע הכיוון וא"כ מכווני אהדדי ולכן ס"ל דטריפה בניקב זה שלא כנ"ז, אבל הבי' בסי' זה השיג עליו המ"ש דריאה יש לה טבע הכיוון והיינו גמדה לי' ופשטא לי' ואנו רואים בחוש שאינו כן, עי"ש, והיינו, זה ודאי הבי' מודה דריאה אינה

מינה ניח כקורקבן שהרי זה ודאי אינו והחוש מורה להיפוך שהיא מתנועעת תמיד, וכן הוא מפורש בר"ן פ' א ס גבי מחט שנמצא בריאה בד"ה אבל, ועיין בת"ש סי' זה סעי' ל"ו וכן מפורש בשאר אחרונים וחלילה זה לא יכחיש הב"י רק הב"י ס"ל דלענין שיתרמו הנקבים זה כנגד זה בעינן טבע הכוון כמו בושט, וזה אין לריאה, ולכן ניקב זה שלא כנ"ו כטרה לדעתן אבל סי מקום הניחא בריאה כמו בקורקבן גם הב"י בודאי דאי, לה, וחלוק הר"ת שמחלק בין ושט לקורקבן במחט אם חוזר או לא אינו תלוי בטבע הכוון ורק בנענוע תליא, דושט ודאי ע"י דפשטא וגמדה לי מתנועע בודאי ג"כ לכן בטבע הוא שחוזר המחט, אבל קורקבן שאין לו טבע הכוון וטבע הנענוע וכדיוק לשון הגמ' דמינה ניח אין המחט חוזר, וא"כ בריאה דכ"ע מודי בה שמתנועעת בודאי טבע הנענוע חוזר את המחט לאחוריו כדרך הושט, וכן מפורש שם בר"ן וא"כ לכ"ע דמי בזה ריאה לושט וחזרה הקושי' לדוכתא אמאי אין חוששין שמא ניקב המחט את הריאה יאפילו בדאיתא המחט לפנינו דלמא חוזר לאחוריו, ועיין בש"ך סי' מ"ח סק"ח כתב שם מפורש בחלוק זה של הר"ת בזה"ל אבל גבי ושט דאכלה ב"י ופעיא ב"י וגמדה לי' ופשטא לי' כדאמר ש"ס ר"פ א"ט דכיון שהוא מתנועע תמיד איכא למיחש וכו' עכ"ל הרי דתפס לשון מתנועע, וכבר בררתי דטבע הריאה הוא להתנועע מחוש, מהפוסקים ומהר"ן וכו"ל, הרי הכא ג"כ איכא למיחש כמו בושט, וא"כ קשה אמאי מהני בדיקה לריאה, ובע"כ צ"ל גם לתירוץ זה של ר"ת כדעת היש"ש והת"ש דבריאה לא חיישינן לנתרפא דא"כ הי' מעלה סרכא וכנ"ל וזה ברור למאד, וא"כ בטלו מזה כל הדברים של הלכ"ש הנ"ל במחכ"ת, **וגם** זה מה שכתב ואפי' בדיקה בנפיהה ל"צ וכדעת קצת פוסקים בזה בסי' מ"ח וכו', דבריו שלא בדקדוק המה, דודאי אף אם נאמר כדעת קצת פוסקים שהובא בת"ש דא"צ בדיקת נפיהה, אבל זה ודאי דמ"מ בעי בדיקה ע"י מראה ומשמוש היד, דאלת"ה מאי ג"מ בין שלימה ובין חתוכה, משא"כ בסי' מ"ח בבה"כ לדעת הפוסקים דא"צ בדיקה א"צ בדיקה כלל, וא"כ אכתי קשה מ"ש ריאה מבה"כ, ובע"כ צ"ל כמש"כ לעיל שאני ריאה שקרומי' דקין חיישינן לניקב ובעי בדיקה, ויקשה בשלמה מאי מהני בדיקה דלמא נתרפא, וע"כ מוכרחים אנחנו לחלק דבריאה אי הי' ניקב הי' מעלה סרכא והי' ניכר במדאה ומשמוש היד, וא"כ ממילא מוכרח גם לפי שיטה זו דלא חיישינן לנתרפא, דא"כ הי' מעלה סרכא וכנ"ל בשם הת"ש, **ונראה** לי עוד דגם הג"א י"ל דס"ל לחלק ריאה מושט ג"כ כסברת היש"ש והת"ש הנ"ל וכנ"ל, ומה שהזכיר בתירוץ הראשון בחילוק שבין עבים לדקים גם בריאה, כתב זה רק לרוחא דמלתא דגם בריאה יש חלוק זה, ותדע לך דכן הוא דל"ל להג"א להביא טעם אחר, וכי אינו מספיק הטעם הראשון שהביא לחלק בין ושט לשארי איברים, ובע"כ צ"ל דהוכרח להביא טעם האחר לדעת ר"ת דבהמסס נמי לא חיישינן להבריא אף שעורו דק, והוכרח משה לחלק בטעם אחר, וא"כ יקשה לדעתו לדעת ר"ת מ"ש מריאה, ולדעת הגאש"ר גופא הא ס"ל דריאה דמי לושט דפעיא

שאלה ותשובה

ב' וגמדא ל'. ותירוץ הראשון נמי לא סלקא אליבא דר"ת וכנ"ל.
ובע"כ צריך לומר גם כן לדעתו לחלק ריאה מושט כחלוק היש"ש והת"ש.
ודו"ק.

וכתב עוד הלב"ש וז"ל: אכן יש עוד תי' ג' לחלק בין ושט לבה"כ
והוא מדברי הרשב"א והר"ן הובא בת"ש סי' מ"ח ס"ק י"ב דדוקא
בושט אפשר שיבריא ולא יהי' מקומו ניכר כלל עד שנראה לעין שלא הי'
שם נקב, מעולם, אבל בה"כ כשנתרפא ניכר ונעשה מקומו דלקת משה'
ל"ח, וקצת אחרונים הסבירו רבושט לפי שעור החיצון אדום אין מקום
הרפואה ניכר, ומדברי הרשב"א והר"ן אלו הוליד דין הת"ש בסי' ל"ג סקי"ג
דמה"ט גם במחט בריאה מהני בדיקה ול"ח לנתרפא, דאם איתא דנתרפא
הי' שם סרכא או שהי' פני' משתנות בקרום שעלה מחמת מכה ע"ש,
ולפי"ז אפי' כבר ניכר קרום אחד ואין המחט לפנינו אפ"ה מהני בדיקה
כיון שלא נראה סרכא ולא קרום, איברא דלדעתי א"א כלל לסמוך ע"ז.
דמנ"ל לדמות ריאה לבה"כ ואדרבה לפי מה שהסבירו האחרונים דמשה'
בושט אין ניכר הרפואה משום שהוא אדום א"כ הרי גם הקרום התחתון
דריאה אמרינן בש"ס דהוא כאהינא סומקא, וגם כל הריאה אדומה היא
אפי' הקרום העליון, ע"ן ש"ך סקי"ד, ואפי' אם נפרש דברי הר"ן והרשב"א
כפשוטו דטבע הושט כך הוא וטבע בה"כ כך הוא, מ"מ מנ"ל לדמות
ריאה לבה"כ דלמא דמי לושט, והרי הת"ש שם סי' ל"ג ס"ק י"ג הביא
שהרשב"א עצמו בחידושו מדמי ושט לריאה (ואין הספר לפני), ואי משום
דא"כ למה מכשירין מחט בריאה, אולי ס"ל כתי' הא' או כתי' ר"ת דרוב
הפוסקים הכי ס"ל, ותו דמדברי הת"ש גופא סי' מ"ח מבואר דעושה זאת
לספיקא דדינא, כיון דרעת ר"ת שלא להכשיר בבה"כ אא"כ המחט עדיין
תחוב, ע"ש עכ"ל, הנה באמת כל הדברים האלו שכתב הלב"ש הנ"ל אין
מן הצורך להשיב עליהם, כי זה גרם להמחבר בעבוד שלא ראה את הרשב"א
בעצמו בחידושו, ובאמת המעיין בהרשב"א דף מ"ג בד"ה אמר עולא ובדף
נ"א ד"ה מחט יראה בדבדיו שכתב מפורש בשני המקומות דבריאה לא
חיישינן לנתרפא כלל, הן אמת דהרשב"א גופי' ס"ל דגם בושט לא
חיישינן לנתרפא, וע"ז כתב התב"ש בסי' ל"ג דהרשב"א לשיטתו בריאה
דיש סרכא בלא נקב ע"ש וא"כ דמי ושט לריאה, והיינו דגם בושט לא
חיישינן לנתרפא, משא"כ לירידן דס"ל כרש"י דאין סרכא בלא נקב, חלוקה
ריאה מושט, והיינו דבושט חיישינן לנתרפא אבל בריאה לא חיישינן
לנתרפא, אבל עכ"פ זה לכו"ע דלריאה לא חיישינן לנתרפא, ובאמת הוא
מחמת הקושיא של מחט בריאה, ומש"כ הלב"ש לתרץ כתי' הא' והב'
כבר כתבתי דלכ"ע מוכרחים אנו לתרץ רק כדעת היש"ש והת"ש דבריאה
ל"ח לנתרפא, ומה שכתב הלב"ש כתי' הר"ת כבר הוכחתי ג"כ דלדעת ר"ת
מוכרחים אנו ג"כ לחלק רק כתי' הת"ש והיש"ש דבריאה לא חיישינן לנתרפא,
משום דבריאה ג"כ י"ל הסברא דחוזרת לאחורי' משום דהריאה דמתנענעת חוזרת
לאחורי' ולא דמי לכה"כ דמינת נ"ח, וא"כ ע"כ מוכרח ג"כ לומר אליבא' רק

תי'

ת' היש"ש והת"ש דבריאה ל"ח כלל לנתרפא, וא"כ אפי' אין המחט לפנינו לא חיישינן לנתרפא, ודלא כהלב"ש הנ"ל.

עוד כתב שם וז"ל: והנה ביש"ש פ"י א"ט סי' מ"ט כתב ג"כ כדברי הת"ש דבריאה אפי' המחט סמוך לשפולי כשר בשלמה, משום דאם איתא דניקב ונתרפא ה' שם סרכא, צי"ש, ומ"מ אפשר דלא היתיר רק כשעדיין ב' הקרומים לא נקבו, אבל כל שניקב קרום אחד מי אמר, ותו דאפי' אם נימא דגם ב' ניקב קרום הפנימי קאמר הרי עיקר הוכחתו הוא מדמכשרינן סתמא מחט בריאה משמע אפי' בכה"ג, והתם הא מיירי שהמחט לפנינו, אבל כשאנו לפנינו לא שמענו, סוף דבר מחט בריאה היכא ששני הקרומים שלמים אפי' המחט סמוך לקרומים מהני בדיקה וכדברי היש"ש, אבל אם ניקב הפנימי או שניקב החיצון ע"י מחט מבחוץ (או ספק ע"י מחט) כשאין המחט לפנינו צ"ע לדינא, דלשיטת ר"ת ודאי אסור ולרשב"א ור"ן לא ידענו וכמו שנתבאר, וא"כ אפשר בדביקה לא מהני, עכ"ל, הנה לא זכיתי להבין את דבריו במש"כ בדברי היש"ש שהוא מיירי כשהמחט לפנינו אבל כשאנו לפנינו לא שמענו הוא תמוה מאד, דהא סברת היש"ש היה משום דאם איתא דאם ה' ניקב ה' מעלה סרכא, והי' ניכר, ומה לי בין שהמחט לפנינו ובין שהמחט אינו לפנינו, אטו הוא טבע הריאה כשיש מחט לפנינו ונעשה ע"י נקב מעלה סרכא וכשאין המחט לפנינו אינו מעלה סרכא, זהו דבר שאין לו שחר, אלא ברור כיון דאין סרכא לפנינו ורואין עתה ע"י נפיתה שהיא שלמה, הוכחה גדולה היא דלא ה' בה קרום ונתרפא, ועוד דכבר הוכחתי דבריאה לא שייך כלל לחלק בין שהמחט לפנינו או שאינו לפנינו דבזה דמי ושט לריאה, כיון דהיא מתנענעת תמיד ועיקר ההיתר הוא רק דאם ה' ניקב ה' מעלה סרכא ולא קרום וזרעת היש"ש והתב"ש, ובזה בטלו ג"כ דבריו במש"כ דלר"ת ודאי אסור, דכבר הוכחתי דגם לר"ת מוכרחים אנו לחלק כחלוק היש"ש והת"ש, וא"כ גם לר"ת ע"י בדיקה ודאי מותרת, וכן הרשב"א כתב מפורש דבריאה לא חיישינן לנתרפא ומהני בדיקה, ומהר"ן ג"כ מוכח דס"ל כהרשב"א וכמ"ש לעיל.

סוף רבר לדינא אפי' היכא דנקבה הריאה בקרום אחד או מצד חוץ וכצויר הלב"ש הנ"ל או מבפנים לכ"ע כשרה בבדיקה, לא מבעיא לשיטת התוס' והרא"ש והראב"ן דגם בושט לא חיישינן לנתרפא וכן היא דעת הרשב"א, כש"כ בריאה, ואפי' לדעת יתר הראשונים דלושט חיישינן לנתרפא, דוקא בושט חיישינן, אבל בריאה המה מודים דלא חיישינן לשמא נתרפא, כאשר העידו ע"ז גדולי האחרונים היה העמודא דנהורא אשר כל בית ישראל נשען עליו בפסקיו הוא הגאון בעל יש"ש, והיחיד בדורו הגאון הגדול בעל ת"ש, כאשר העיד עליו הגאון גוב"י שאין כמוהו, ולדידהו פשיטא להו דבריאה לא חיישינן לנתרפא, וכן הכו"פ שהביא ג"כ הלב"ש ס"ל כדעתם, בודאי אין ספיקא של הלב"ש מוציא מודאי של גדולי הפוסקים הראשונים והאחרונים, וכאשר הוכחתי למדי שדברי הלב"ש במחכתה"ר במקום הזה אין להם מקום כלל, יוצא לדינא דאפי' במחט אם נקב עור החיצון של הריאה וכצויר של הלב"ש הנ"ל מהני בדיקה ע"י נפיתה וכש"כ

שאלה ותשובה

ע"י בדיקת מים פושרים, זולת לדעת הט"ז בסי' ל"ט בס"ק כ"ג במעשה שנמצא עצם דק חד מונח על הריאה שהחמיר שם דלא מהני בדיקה, גם בנ"ד יש להחמיר, אולם הט"ז לשיטתי' דגם מחט בריאה לא מהני בדיקה לדידן, ומשום דאנן לא בקיאיין בבדיקה, וכאשר כתב שם כן מפורש יבסי' ל"ו, אמנם שאר האחרונים חולקים עליו וגם במחט בריאה מהני בדיקה א"כ לדבריהם אפי' לדידן יש להקל גם בנ"ד בה"מ אולם כשהיתה באה הוראה כזו לידי הייתי מסתפינא להקל בזה דאופן גדר הלב"ש

אבל באופן בנ"ד, בנגלד ונשבר הצלע נגדו אפי' עם עוקץ, דבאמת יש עוד ספק שמא לא יבא הגלד מן העוקץ, דהא אין זה ודאי דהעוקץ של השבר ינקב את הריאה דהא בלא נגלד הסכימו האחרונים בסי' נ"ד דאפי' שבר עם עוקץ א"ח לנקיבת הריאה, וא"כ אפי' בנגלד הריאה עדיין ספק הוא אם מן העוקץ או מן חולי, והדי זה דמי בודאי למה דאיתא בש"ע סי' מ"ח סעי' ד' ואם לא הי' מכיר אם הנקב מחמת קוץ או אם הוא מחמת חולי תולין להקל משום ס"ס כדכתבו האחרונים, שמא ע"י חולי, ושמא לא ניקב א' מאיברים, ע"ש והכא נמי דכוותי', שמא ע"י חולי ושמא לא ניקב עור השני, והתם הא הסכימו כל האחרונים לדעת המחבר דלא כהט"ז, ע"ש, וא"כ ה"נ יש להקל, ועוד אפי' למאן דמחמיר התם, י"ל משום דהתם לא מהני בדיקה, משום דאנן לא בקיאיין בבדיקת כל האיברים הפנימיים אבל הכא הא מהני בדיקה, ולנתפא כבר הוכחתי דלא חיישינן.

מכל הני טעמי נלפע"ד דיש להקל ורוצה אני לשמוע חות דעת הרבנים הגאונים שליט"א

מאיר יהושע ראזענבערג

רב ואב"ד לאגודת הקהלות

בעיר פליינפיעלד, ניו-דשורושי.

הוצאת הספרים לאגודת

www.hebrewbooks.org

ג"י חיים תשס"ב

